

ทวยราษฎร์รักบาทแม่ ยิ่งด้วยบิตูรงค์ เล่ม ๔

ทวยราษฎร์รักบาทแม่ ยิ่งด้วยบิตูรงค์

เล่ม ๔

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๕๓

ทวยราษฎร์รักบาทแม่ ยิ่งด้วยบิตุรงค์

เล่ม ๔

คณะกรรมการจัดทำเอกสารและบทความสดุดีบุคคลสำคัญ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๕๓

เรื่อง ทวยราษฎร์รักษาแม่ ยิ่งด้วยบิตุรงค์ เล่ม ๔

คณะกรรมการจัดทำเอกสารและบทความสดุดีบุคคลสำคัญ

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

จัดพิมพ์เผยแพร่ ครั้งที่ ๑ พุทธศักราช ๒๕๕๓ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

๙๒๓.๑๕๙๓ เสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, สำนักงาน

ทวยราษฎร์รักษาแม่ ยิ่งด้วยบิตุรงค์ เล่ม ๔.--กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๓

๑๔๕ หน้า. ภาพประกอบ ๘ หน้า.

๑. ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา, ๒๕๗๐_

๒. ชื่อเรื่อง

ISBN 978-974-643-772-1

บรรณาธิการ นางสาวทรงสรรค์ นิลกำแหง

ผู้ช่วยบรรณาธิการ นางเบญจมาศ แพทอง นางสุมาลี เกตุแก้ว

นางสมจิตต์ เทียนสว่าง นางสาววณิษา พันธุ์วัฒน์

ศิลปกรรม นายพินิจ สุขะสันต์

พิมพ์ที่ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา

ถนนสามเสน แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๓ ๐๖๑๑ โทรสาร ๐ ๒๒๔๓ ๐๖๑๖

คำนำ

การที่ประเทศไทยมีสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นหลักยึดเหนี่ยวในการปกครอง มีเอกลักษณ์ที่แสดงออกถึงความมั่งคั่งและเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมยาวนาน สัมผัสความรู้เป็นประจักษ์พยานที่ควรแก่ความภูมิใจ ดังที่คณะกรรมการจัดทำเอกสารและบทความชุดดีบุกคณบดีได้ดำเนินการเผยแพร่บทความทางสถานีวิเคราะห์กระจายเสียงแห่งประเทศไทยอย่างต่อเนื่องนั้น เป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกทางการศึกษาและให้ความเข้าใจในความเป็นชาติไทย เป็นแนวทางในการช่วยกันธำรงรักษาเอกลักษณ์ของชาติไว้ คณะกรรมการจัดทำเอกสารและบทความชุดดีบุกคณบดี จึงได้รวบรวมบทความที่จัดทำขึ้นในแต่ละปีมาจัดพิมพ์เป็นหนังสือ โดยจำแนกตามสาระของบทความ เป็น

๑. ชุดดีบุกคณบดี
๒. ทวยราษฎร์รักษาแม่ ยิ่งด้วยบิดวงศ์
๓. สวรรค์สุดี

ทวยราษฎร์รักษาแม่ ยิ่งด้วยบิดวงศ์ เล่ม ๔ นี้ ประกอบด้วยบทความอันมีเนื้อหาสาระหลากหลาย จึงหวังว่าจะอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ตั้งใจศึกษา เพื่อร่วมกันรักษาศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติไว้ สืบไป

คณะกรรมการจัดทำเอกสารและบทความชุดดีบุกคณบดี
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สารบัญ

	หน้า
๑. “เกมอธรรม สู้กับ อธรรม” โครงการปรับปรุงบึงมักกะสัน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ นางสาวมยุรี สุขไย	๑
๒. โครงการพระราชดำริ สถาบันราชประชาสมาสัย นางสาวมยุรี สุขไย	๖
๓. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการพัฒนาส่วนพระองค์ ตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี นางสาวปริญญญา ฤทธิ์เจริญ	๑๒
๔. ฝนหลวง นางสาวมยุรี สุขไย	๑๗
๕. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับคุณูปการต่อภาษาไทย นางอรุณี แดงพันธ์	๒๓
๖. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับปอดเหล็กพระราชทาน นางเบญจมาศ แพทอง	๒๙
๗. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระเกียรติคุณด้านการสื่อสาร โทรคมนาคม ว่า “Telecom Man of the Nation” นางสายไหม จบกมลศึก	๓๔
๘. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการศึกษา ตอนที่ ๑ - ๓ นางสายไหม จบกมลศึก	๔๑
๙. พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระบิดาแห่งการประดิษฐ์โลก และผู้นำโลกด้านทรัพย์สินทางปัญญา ตอนที่ ๑ - ๒ นางสาวทรงสรรค์ นิลกำแหง	๖๑
๑๐. พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน กับหุ่นยนต์คุณหมอพระราชทาน นางสาวทรงสรรค์ นิลกำแหง	๗๓

	หน้า
๑๑. พระมหากษัตริย์ในงานดุริยางคดนตรีไทย นางสายไหม จบกมลศึก	๗๙
๑๒. พระราชดำริแก้ไขปัญหาการจราจรในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ตอนที่ ๑ - ๓ นางสายไหม จบกมลศึก	๘๔
๑๓. พระราชากับประชาชน หม่อมหลวงสุภรัตน์ เทวกุล	๙๙
๑๔. พระมหากษัตริย์คุณหนุนและนำอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นางสาววนิดา สกิตานนท์	๑๐๕
๑๕. เมื่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน ทรงเป็นนักจัดรายการวิทยุ นางสาวทรงสรณ์ นิลกำแหง	๑๑๑
๑๖. เรือเวชพาหนะ : หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ทางน้ำพระราชทาน นางเบญจมาศ แพทอง	๑๑๙
๑๗. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ: ความสมดุลในการพัฒนาประเทศ นางสาวปริญญญา ฤทธิ์เจริญ	๑๒๔
๑๘. เสี่ยงจากข้าแผ่นดิน:อย่าละทิ้งประชาชน นางสาวมยุรี สุขไย	๑๓๐
๑๙. แหล่งผลิตเกลือเพื่อการบริโภคตามพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นางเบญจมาศ แพทอง	๑๓๕
๒๐. อ่างเก็บน้ำเขาเต่า โครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจาก พระราชดำริแห่งแรกของกรมชลประทาน นางสาวมยุรี สุขไย	๑๔๐

ทวยราษฎร์รักบาทแม่ ยิ่งด้วยบิตูรงค์

เล่ม ๔

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๕๓

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๑ เสด็จออก ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม พระราชวังดุสิต
พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ทรงนำผู้ที่ได้รับพระราชทานรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปี ๒๕๕๐
เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท รับพระราชทานรางวัล

วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๑ เสด็จลง ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต
พระราชทานปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะแก่ผู้ทรงคุณวุฒิ
และผู้แทนจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยเสนาธิการทหาร วิทยาลัยการทัพบก
วิทยาลัยการทัพเรือ วิทยาลัยการทัพอากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก
โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ และโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๐
โอกาสนี้ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ทรงเข้ารับพระราชทาน
ปริญญาบัตรและเข็มรัฐาภิรักษ์กิตติมศักดิ์ ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๑ เสด็จออก ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต
พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ นายสุเมธ ตันติเวชกุล ประธานกรรมการ
สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร และนายรอยล จิตรดอน
กรรมการและเลขานุการสถาบัน ฝ่าทูลละอองธุลีพระบาท เพื่อกราบบังคมทูล
รายงานสรุปสถานการณ์น้ำของประเทศไทย และขอรับพระราชทานพระราชดำริ
เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของสถาบัน

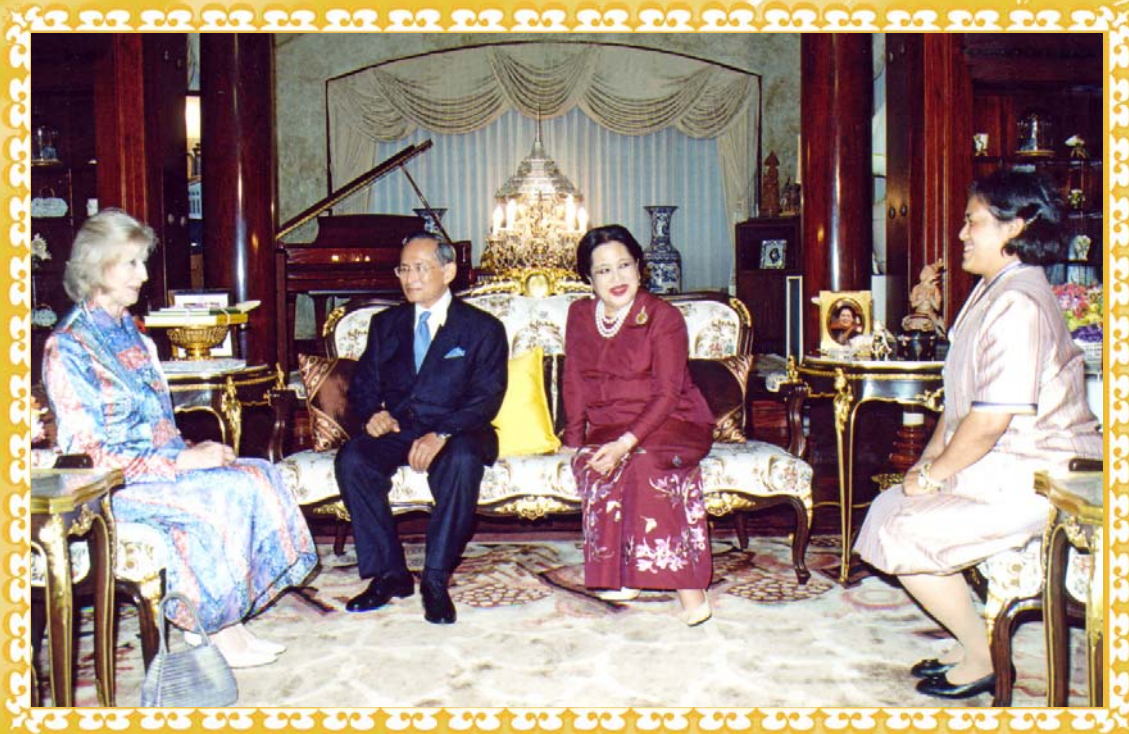
วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ เสด็จออก ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต
พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ นำตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท เพื่อถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่

วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๑ เสด็จลง ณ ท้องพระโรงศาลาเริง วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้
พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข ผู้บัญชาการทหารอากาศ และคณะ
เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเครื่องบินโจมตีแบบที่ ๗ (Alpha Jet)
ซึ่งติดตั้งชุดอุปกรณ์การทำฝนที่ได้พัฒนาสำหรับปฏิบัติการฝนหลวง
และเครื่องบินจำลอง เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาส
การจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี

วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๑ เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศล
ถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดบวรนิเวศวิหาร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ เสด็จออก ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล
อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้
เจ้าหญิงอเล็กซานดราแห่งสหราชอาณาจักร เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท
ในโอกาสเสด็จเยือนประเทศไทย ในฐานะพระราชอาคันตุกะส่วนพระองค์ของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ

“เกมอธรรม สู้กับ อธรรม” โครงการปรับปรุงบึงมักกะสัน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

นางสาวมยุรี สุขไย

“เราจะเล่นเกมกัน”

“เกมอะไร พระพุทธเจ้าข้า”

“อธรรม สู้กับ อธรรม”

พระราชดำรัสที่แฝงด้วยพระอารมณ์ขัน
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับ
งานปรับปรุงบึงมักกะสัน โครงการอันเนื่อง
มาจากพระราชดำริ จากคำบอกเล่าของ

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิ
ชัยพัฒนา (จากหนังสือพลังแห่งแผ่นดิน
นวมินทรมหาราชของสำนักงานเสริมสร้าง
เอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี)

นี่คือวิธีทรงงานที่ง่ายที่สุดเท่าที่จะทำได้ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการแก้ปัญหาที่สลับซับซ้อน ที่มักสร้างความประหลาดใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงาน สมองพระราชดำริอยู่เสมอ เป็นแบบอย่างของการทรงงานที่เรียบง่าย อันสะท้อนถึงพระอุปนิสัย พระปรีชาสามารถ และพระอัจฉริยภาพของพระองค์

“อธรรม สู้กับ อธรรม” คือที่มาของการต่อสู้ระหว่างน้ำเสียกับผักตบชวาที่บึงมักกะสัน

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือปราชญ์ในเรื่องน้ำของแผ่นดิน ตลอดระยะเวลาอันยาวนานของการทรงงานหนักตรากตรำอย่างไม่หยุดหย่อนนั้น งานพัฒนาที่สำคัญยิ่งของพระองค์คืองานที่เกี่ยวข้องกับน้ำ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาและจัดหาแหล่งน้ำ การเก็บกัก การระบายน้ำ การควบคุม การทำน้ำเสียให้เป็นน้ำดี ตลอดจนการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม

โครงการปรับปรุงบึงมักกะสัน เป็นโครงการหนึ่งในหลายโครงการตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่เกี่ยวกับน้ำ ที่พระองค์เสด็จทอด

พระเนตรและวางแผนศึกษาด้วยพระองค์เอง มีพระราชประสงค์ที่จะใช้บึงมักกะสัน ซึ่งรกร้างไม่ได้ใช้ประโยชน์ ให้เป็นแหล่งเก็บกักน้ำหรือระบายน้ำในยามที่มีภัยน้ำท่วม และใช้เป็นแหล่งที่จะทำให้น้ำโสโครกใสขึ้น โดยวิธีธรรมชาติ

บึงมักกะสัน เป็นบึงขนาดใหญ่ที่อยู่ใจกลางกรุงเทพมหานคร พื้นที่ ๙๒ ไร่ การรถไฟแห่งประเทศไทยได้ขุดขึ้นเมื่อพุทธศักราช ๒๔๗๔ เพื่อใช้เป็นแหล่งระบายน้ำ และรองรับน้ำเสียรวมทั้งน้ำมันเครื่องจากโรงงานรถไฟมักกะสัน ทำให้บึงตื้นเขินจากการตกตะกอนของสารแขวนลอย ประกอบกับรอบบึงมักกะสันมีชุมชนแออัด ๓ ชุมชน ชีวปฏิภูมและขยะมูลฝอยจากชุมชนแออัดโดยรอบได้ก่อให้เกิดปัญหาภาวะแวดล้อมเสื่อมโทรม น้ำเน่าเสีย และเป็นปัญหาที่จะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

วันที่ ๑๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๒๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรบึงมักกะสัน มีพระราชดำริให้ทำการขุดลอกบึงมักกะสัน

การปรับปรุงบึงมักกะสันตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้า-

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทรงตรวจสอบสภาพน้ำในบึงมวกะสัน

อยู่หัวนั้น อยู่บนพื้นฐานของความเรียบง่าย
ประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุด
ตั้งพระราชดำริสตอนหนึ่งว่า

“บึงมวกะสันนี้ ทำโครงการที่เรียกว่า
แบบคนจน โดยใช้หลักว่าผักตบชวาที่มีอยู่
ทั่วไปนั้น เป็นพืชดูดความโสโครกออกมา
แล้วก็ทำให้น้ำสะอาดขึ้นได้ เป็นเครื่อง
กรองธรรมชาติ ใช้พลังงานแสงอาทิตย์และ
ธรรมชาติของการเติบโตของพืช”

นอกจากนี้ยังได้พระราชทานคำอธิบาย
เกี่ยวกับผักตบชวาเป็นการเฉพาะว่า
“แนะนำว่า ผักตบชวานี้ ใช้ได้หลายทาง
ใช้มาหมักเป็นปุ๋ยได้ข้อหนึ่ง ถ้าจะทำเป็น
ก๊าซชีวภาพก็ได้ข้อหนึ่ง ถ้าจะนำมาใช้
เป็นอาหารสัตว์ก็ได้ แม้ต่อไปจะใช้เป็น
อาหารสำหรับมนุษย์ก็ได้ เพราะค่าโปรตีน
ในผักตบชวามีสูงพอสมควร จะใช้มาทำ
ประกอบกับแกลบมาอัดเป็นฟืนหรือที่

เรียกว่า ถ่าน แทนถ่านที่เผาใช้เผาอื่นทำให้
ป่าไม่เสียหาย ซึ่งก็ได้ทดลองแล้วได้ผลดี”

หลักการบำบัดน้ำเสียโดยการกรองน้ำ
เสียด้วยผักตบชวา (Filtration) ตามแนว
พระราชดำรินี้ ใช้วิธีการในรูปแบบของ
เครื่องกรองน้ำธรรมชาติ คือให้มีการทดลอง
ใช้ผักตบชวาทำหน้าที่ดูดซึมความโสโครก
รวมทั้งสารพิษจากน้ำเน่าเสีย โดยสูบน้ำ
จากคลองสามเสนเข้าบึงทางหนึ่ง แล้วสูบ
ออกจากคลองสามเสนอีกทางหนึ่ง ระยะ
ห่างกัน ๑๐๐-๒๐๐ เมตร หรือฝังท่อ
ระบายน้ำออกทางระบายน้ำอโศก-ดินแดง
โดยใช้ผักตบชวาอยู่ในบึง และทำการตกแต่ง
ให้ดีไว้บริเวณกลางบึงเพื่อกรองน้ำเสีย
และในเวลาเดียวกันก็ต้องหมั่นนำผักตบชวา
ออกจากบึงทุกๆ ๑๐ สัปดาห์ เพื่อให้
ผักตบชวามีการเจริญพันธุ์ จนบดบังแสงแดด
ที่จะส่องไปถึง

ส่วนน้ำที่ใสสะอาดขึ้นนี้ ให้ระบาย ออกสู่คลองธรรมชาติตามเดิม แล้วรับน้ำ เสียใหม่มาดำเนินการผ่านกรรมวิธีเป็นวงจร เช่นนี้ตลอดไป ในอนาคตเมื่อการกำจัด น้ำเน่าเสียด้วยผักตบชวาในบึงมักกะสัน แห่งนี้ได้ผลดี จะได้นำไปใช้เป็นแบบอย่าง ในการแก้ปัญหาหน้าน้ำเสียที่แหล่งน้ำหรือ ลำคลองอื่นต่อไป

วันที่ ๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๓๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จ พระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระ- เทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทอดพระเนตรผลการดำเนินงานโครงการ ปรับปรุงบึงมักกะสัน โดยพระราชทาน พระราชกระแสรับสั่งกับพลตรี จำลอง ศรีเมือง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายหิรัญ รดีศรี ผู้ว่าการการรถไฟแห่งประเทศไทย นายสุหะ ถนอมสิงห์ อธิบดี กรมชลประทาน และนายสุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ในขณะนั้น หลังจากนั้นได้ พระราชทานหลักการย้ำมาอีกครั้ง เป็นเอกสารที่ทรงเรียกว่า “แถลงการณ์” แก่ นายสุเมธ ตันติเวชกุล (จากหนังสือ

แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่อง มาจากพระราชดำริ สำนักงาน กปร.) ปรากฏข้อความดังนี้

แถลงการณ์

บึงมักกะสัน

วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๓๐

ภารกิจหลัก : หน้าแล้ง กำจัดน้ำ

โสโครก ด้วยผักตบชวา

**: หน้าน้ำ เกือบก และ
ระบายน้ำ**

ภารกิจรอง : ทำปุ๋ยหมัก เชื้อเพลิง

เยื่อสาธจากผักตบชวา

ปลูกผักน้ำอื่นๆ ผักบุ้ง

เป็นต้น เลี้ยงปลา

(สวนสาธารณะไม่เกี่ยว)

ยกคัน รอบบึง ๘๐ ซม.

คลองสามเสน ๕๐ ซม.

ข้อความในวงเล็บ “สวนสาธารณะ ไม่เกี่ยว” นั้น เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่โปรดให้ทำเพราะน้ำ มีกลิ่นเหม็น ไม่เหมาะที่จะทำเป็นสวน สาธารณะ

เป็นแถลงการณ์ที่ยืนยันถึงภารกิจ ยืนยันถึงการเฝ้าติดตามงานของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพราะต่อมาเมื่อ

การทางพิเศษแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการก่อสร้างทางด่วนมหานครชั้น ๒ ระยะที่ ๑ โดยมีแนวพาดผ่านบึงมักกะสัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริให้ใช้เครื่องพ่นอากาศเข้าช่วย เนื่องจากทางด่วนที่สร้างขึ้นใหม่ทำให้น้ำในบึงไม่ถูกแดด

หลังจากนั้นกรุงเทพมหานครได้มีการทบทวนโครงการปรับปรุงบึงมักกะสันอีกครั้ง โดยใช้เครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำหมุนช้าแบบทุ่นลอย หรือกังหันน้ำชัยพัฒนาผสมกับการใช้ผักตบชวา ทั้งนี้ด้วยความช่วยเหลือจากมูลนิธิชัยพัฒนา

วันนี้ บึงมักกะสัน คือบึงใหญ่ใจกลางกรุง ที่เป็นแหล่งเพาะเลี้ยงปลา

เป็นแหล่งปลูกพืชน้ำ ที่สำคัญคือเป็น**ไผ่ธรรมชาติ**ของกรุงเทพมหานคร ที่ช่วยรองรับน้ำเสียจากชุมชนและพอกให้เป็นน้ำดี รวมทั้งเก็บกักและระบายน้ำในฤดูฝนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนถึงขณะนี้แม้จะเกิดฝนตกหนักก็ไม่เกิดปัญหาน้ำท่วมแต่อย่างใด

เกม “**ธรรม** สู้กับ **ธรรม**” ที่บึงมักกะสัน จากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งก่อน ผู้ชนะในวันนี้ คือประชาชนของพระองค์ ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นชัยชนะจากสายพระเนตรที่ยาวไกล จากพระปรีชาสามารถจากพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และจากน้ำพระราชหฤทัยที่รักและห่วงใยพสกนิกรอย่างแท้จริง

๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๒

โครงการพระราชดำริ สถาบันราชประชาสมาสัย

นางสาวมยุรี สุขไย

สองฟากฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณ
อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๐๑
อันเป็นเส้นทางการเสด็จพระราชดำเนิน
ทางเรือ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี-
นาถเพื่อทรงวางศิลาฤกษ์อาคารสถาบัน
ราชประชาสมาสัย ณ สถานพยาบาล
โรคเรื้อน อำเภอพระประแดง จังหวัด
สมุทรปราการ นอกจากการเฝ้าฯรับเสด็จ
อย่างใจจดใจจ่อของราษฎรตามเส้นทาง
เสด็จพระราชดำเนิน ที่หวังเพียงจะได้เห็น

ได้ชื่นชมพระบารมีพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ
พระบรมราชินีนาถแล้ว แต่สำหรับผู้ป่วย
โรคเรื้อนนั้น การเสด็จพระราชดำเนิน
ในครั้งนี้ คือพระมหากรุณาธิคุณที่ยิ่งใหญ่
คือการเยียวยาทางใจ คือจุดเริ่มของ
การรักษาแล้ว

งานบำบัดและควบคุมโรคเรื้อน
ในประเทศไทยเริ่มจากพุทธศักราช ๒๔๕๒
โดยนายแพทย์แมคเคน มิซชันนารี
ชาวอเมริกัน เป็นผู้ก่อตั้งโรงพยาบาล
โรคเรื้อนขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ต่อมา

สภากาชาดไทย โดยพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า องค์สมณายิกา สภากาชาดไทย ได้จัดตั้งสถานพยาบาลโรคเรื้อนขึ้นอีกแห่งหนึ่งที่ป้อมปู้เจ้า-สมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ในพุทธศักราช ๒๔๖๖ หลังจากนั้น รัฐบาลและเอกชนได้จัดสร้างสถานพยาบาลโรคเรื้อนขึ้นในจังหวัดต่างๆ อีกหลายแห่ง แต่ถึงกระนั้นโรคเรื้อนก็ยังเป็นโรคติดต่อที่เป็นปัญหาสำคัญทางสาธารณสุขของประเทศไทย ผู้ป่วยโรคเรื้อนยังคงถูกสังคมรังเกียจเช่นเดิม ไม่มีใครรู้ว่าโรคร้ายเช่นนี้จะเกิดขึ้นในครอบครัวของตนเมื่อใด อาการที่ปรากฏอย่างชัดเจนทางกายภาพในลักษณะผิวหนังพุพอง ขรุขระ พุพอง ปากวิน จมูกแห้ว มือกุด เท้ากุด นั้นหมายถึงความหวังอันงดงามของชีวิตต้องพังพินาศลง เหลือเพียงความท้อแท้สิ้นหวัง ไม่สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีกำลังใจได้

พุทธศักราช ๒๔๙๙ กระทรวงสาธารณสุข โดยนายแพทย์สวัสดิ์ แดงสว่าง อธิบดีกรมอนามัยในขณะนั้นได้กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถึงการรณรงค์ปราบปรามโรคเรื้อน

ให้หมดไป โดยจะร่วมกับองค์การอนามัยโลก และกองทุนสงเคราะห์เด็ก ระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เชี่ยวชาญในการควบคุมและกำจัดโรคติดต่อต่างๆ ซึ่งคาดว่าจะทำสำเร็จได้ในเวลา ๑๒ ปี แต่ทว่าก่อนหน้านั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทราบถึงความทุกข์ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจของผู้ป่วยโรคเรื้อนจากการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงมีพระราชกระแสรับสั่งให้กระทรวงสาธารณสุข พิจารณาร่นระยะเวลาดำเนินงาน โดยจะพระราชทานการช่วยเหลือให้โครงการนี้สัมฤทธิ์ผลโดยเร็วที่สุด กรมอนามัยพร้อมกับองค์การอนามัยโลกจึงได้พิจารณากราบบังคมทูลเสนอโครงการใหม่ ใช้เวลาดำเนินงานไม่เกิน ๘ ปี โดยจะขอพระราชทานอาคารสำหรับศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับโรคเรื้อนและอบรมเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทราบถึงความจำเป็น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานทุนอาณัติมหิตล จำนวน ๑๗๕,๐๖๔.๗๕ บาท เป็นทุนเริ่มแรกในการจัดตั้งสถานที่ค้นคว้าและอบรม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
เสด็จพระราชดำเนิน ณ สถานพยาบาลพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อ ๑๖ มกราคม ๒๕๐๑

เจ้าหน้าที่ เงินจำนวนนี้เป็นเงินส่วนพระองค์
ที่มีผู้โดยเสด็จพระราชกุศลสมทบกับเงิน
ที่ได้จากการจัดฉายภาพยนตร์ส่วนพระองค์
ที่ศาลาเฉลิมกรุง ที่ได้พระราชทานสร้าง
อาคารอำนวยการที่โรงพยาบาลศิริราช
แล้ว ยังเหลือเงินอีกจำนวนหนึ่งพอที่จะ
สร้างอาคารสถาบันเพื่อวิจัยเกี่ยวกับ
โรคเรื้อนและฝึกอบรมบุคลากร ทั้งนี้

มีรับสั่งให้กรมอนามัยดำเนินการเร่งรัด
ปราบปรามโรคเรื้อนให้ได้ผลโดยเร็ว
โดยจะพระราชทานเงินทุนสนับสนุน
เพิ่มอีกจำนวนกว่าล้านบาท

ด้วยความร่วมมือจากกรมโยธาธิการ
ในการเขียนแบบแปลนและเรียกประกวด
ราคา การก่อสร้างจึงได้เริ่มขึ้น ในวันที่
๑๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๐๑

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงวางศิลาฤกษ์อาคารสถาบันราชประชาสมาสัย ณ สถานพยาบาลโรคเรื้อน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการเสด็จพระราชดำเนินทางเรือ เหตุที่ไม่สามารถเสด็จทางรถยนต์ได้เนื่องจากไม่มีถนนไปถึง เพราะผู้ป่วยโรคเรื้อนเป็นที่น่ารังเกียจของสังคมในขณะนั้น แม้กระทั่งการเสด็จพระราชดำเนินในครั้งนั้นก็มีการแสวงหาขบวนวิจิตรไม่เห็นด้วยเพราะเกรงว่าจะไปทรงติดเชื้อจากผู้ป่วย แต่การปรากฏพระองค์ในวันนั้นในท่ามกลางผู้ป่วยโรคเรื้อน คือสิ่งที่แสดงถึงน้ำพระราชหฤทัยเมตตาที่มีต่อพลสกนิกรของพระองค์ เมื่อพระเจ้าแผ่นดินไม่ทรงรังเกียจผู้ป่วยโรคเรื้อน ย่อมเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนทั่วไปที่เคยรังเกียจกลับเห็นใจผู้ป่วยมากขึ้น

จากอาคารที่จำเป็นที่ได้เริ่มก่อสร้างเพียงหลังเดียวก่อน ค่อยๆ สร้างเพิ่มขึ้นตามกำลังเงินที่บรรดาข้าราชการ พ่อค้าประชาชน ร่วมโดยเสด็จพระราชกุศลสมทบอีก ๔ หลัง คืออาคารที่ใช้ทำการสอนและอบรมวิชาการโรคเรื้อน อาคารอำนวยการสถาบันค้นคว้าเกี่ยวกับโรคเรื้อน อาคารรังสีและกายภาพบำบัด และอาคารหลังที่ ๔ สำหรับพักอาศัยของเจ้าหน้าที่ที่เข้ารับ

การอบรม แล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๐๒ การก่อสร้างจนเต็มโครงการนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานทุนอาณัติมหิดล เป็นเงินรวมทั้งสิ้น ๑,๒๓๖,๖๐๐ บาท และได้พระราชทานนามว่า “สถาบันราชประชาสมาสัย” อันหมายถึงพระราชากับประชาชนอาศัยซึ่งกันและกัน เป็นการวางรากฐานจากข้อเท็จจริง เพราะต่อมาเมื่อคนทั่วไปทราบว่สถาบันราชประชาสมาสัยเป็นสถาบันที่จะช่วยบำบัดโรคเรื้อนให้สูญสิ้นไปก็มีผู้สนับสนุนอีกจำนวนมาก

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้ข่าวสารเผยแพร่ไปในต่างประเทศ เป็นผลให้โครงการปราบโรคเรื้อนได้รับการสนับสนุนจากองค์การอนามัยโลกในการจัดส่งผู้เชี่ยวชาญมาเพิ่ม และองค์การสงเคราะห์เด็กแห่งสหประชาชาติได้เพิ่มความช่วยเหลือด้านเงินทุน สองปีหลังจากที่เริ่มดำเนินการผลงานควบคุมโรคเรื้อนได้เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่เพื่อให้สำเร็จลุล่วงตามพระราชประสงค์

วันที่ ๑๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๐๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (ขณะดำรงพระ-

อิสริยยศ สมเด็จพระราชชนนีศรีสังวาลย์) ทรงเปิดอาคารสถาบันอย่างเป็นทางการ และครั้งนี้ต่างจากครั้งก่อนเพราะเป็นการเสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง ซึ่งทางวัดและชาวบ้านได้จัดการทำถนนเข้าสู่สถาบันฯ เพื่อรับเสด็จ ด้วยพระบารมีทำให้แพทย์ เจ้าหน้าที่สถานพยาบาล และคนไข้ ได้รับความสะดวกในการเดินทางแต่นั้นมา

ในการนี้สถานีวิทยุ อ.ส. พระราชวังดุสิตได้ทำหน้าที่กระจายข่าวบอกบุญ เชิญชวนประชาชนร่วมบริจาคเพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และยังทำหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสารทำความเข้าใจกับประชาชนว่าโรคเรื้อนรักษาได้ และรณรงค์ให้ผู้ป่วยเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของการรักษา ทำให้ทุกคนมีจิตเมตตาต่อกัน ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแนวทางด้วยการปฏิบัติพระองค์ให้เห็นประจักษ์แล้ว นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานเงินอีกจำนวนหนึ่งจัดตั้งเป็นทุนราชประชาสมาสัย ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น **มูลนิธิราชประชาสมาสัย** และทรงรับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทำหน้าที่ในสถานะขององค์กรเอกชนร่วมงานกับทางราชการ ทำงานใต้ร่มพระบารมีให้มีผลสัมฤทธิ์ตามพระราชประสงค์

การช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเรื้อนของมูลนิธิราชประชาสมาสัยและสถาบันราชประชาสมาสัย ตามพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มิใช่เพียงแต่บำบัดรักษาผู้ป่วยโรคเรื้อนเท่านั้น แต่ยังมีการฝึกอาชีพ การรับครอบครัวผู้ป่วยเข้ามาอยู่ในความดูแล จัดที่อยู่ให้ในลักษณะของนิคมโรคเรื้อน อาทิ ที่แพร่งขาหยั่ง จังหวัดจันทบุรี นิคมโนนสมบูรณ์ จังหวัดขอนแก่น ดูแลการประกอบอาชีพ ส่วนเด็กที่เป็นลูกผู้ป่วยโรคเรื้อนที่ถูกแยกจากพ่อแม่ นำไปเลี้ยงที่สถานือนามัยกลาง จังหวัดนนทบุรี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นห่วงอนาคตเด็กเหล่านี้ว่าจะมีปมด้อย ไม่ได้รับการศึกษา จึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้าง **โรงเรียนราชประชาสมาสัย** ขึ้นทั้งฝ่ายประถมและมัธยม รับนักเรียนในอำเภอพระประแดง ดังเช่นโรงเรียนทั่วไป มีทั้งนักเรียนปกติและบุตรผู้ป่วยโรคเรื้อน และไม่จำกัดว่าจะต้องเรียนอยู่เฉพาะในโรงเรียนราชประชาสมาสัยเท่านั้น สามารถเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ของกระทรวงศึกษาธิการที่ใกล้หรือในนิคมได้ และเมื่อสามารถเรียนต่อในชั้นสูง มูลนิธิราชประชาสมาสัย และมูลนิธิคนเป็นโรคเรื้อนในสังฆ-

ราชูปถัมภ์ จึงร่วมกันให้ทุนการศึกษาเป็นประจำทุกปี และมูลนิธิสงเคราะห์คนเป็นโรคเรื้อน ในสังฆราชูปถัมภ์ สมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฺฐายี) วัดมกุฏกษัตริยารามให้การสนับสนุนกรมอนามัยตลอดมา ทั้งด้านอาคารสถานที่และทุนทรัพย์ มีสถานบำบัดโรคผิวหนังวัดมกุฏกษัตริยาราม เป็นคลินิกผู้ป่วยโรคเรื้อน สนับสนุนงานควบคุมโรคเรื้อนในเขตนครหลวง

จากพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมและพระราชทานกำลังใจ ทำให้มีผู้ป่วยโรคเรื้อนเข้ารับการรักษาเพิ่มขึ้น เป็นผลต่อการควบคุมโรคนี้มิให้แพร่ขยายออกไป การดำเนินการควบคุมโรคเรื้อนในประเทศไทย มีพัฒนาการดีขึ้นตามลำดับ จากผู้ป่วย ๕๐ คน ต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน ในอดีตก็หายไป โรคเรื้อนมิใช่โรคเป็นกันง่ายและมากเหมือนแต่ก่อน

พระเมตตาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชาชนมีความเข้าใจ รู้จักระมัดระวังสุขภาพ และยอมรับผู้ป่วยโรคเรื้อนให้อยู่ร่วมในสังคมได้ คือการพึงพาอาศัยซึ่งกันและกัน ดังดวงตราสัญลักษณ์

รูปดอกบัวกับน้ำ ดวงตราประจํามูลนิธิราชประชาสถาสัย ดอกบัวสี่เหลี่ยม สีประจำวันจันทร์ อันเป็นวันพระบรมราชสมภพ ในที่นี้จึงเท่ากับพระมหากษัตริย์ ส่วนน้ำ หมายถึงประชาชน และโดยธรรมชาติแล้ว ดอกบัวกับน้ำต้องอาศัยซึ่งกันและกันจึงจะมีชีวิตเจริญอยู่ได้

จวบจนบัดนี้ การดูแลคุณภาพชีวิตผู้ป่วยโรคเรื้อนอย่างเข้มแข็งของมูลนิธิราชประชาสถาสัย รวมทั้งสถานีวิทยา อ.ส. พระราชวังดุสิต ที่สนับสนุนเผยแพร่ข่าวสารและผลงานของมูลนิธิตลอดมา ตลอดจนการเชิญชวนให้ร่วมบริจาคทรัพย์โดยเสด็จพระราชกุศลอย่างต่อเนื่อง ทำให้สถิติผู้ป่วยโรคเรื้อนเหลือเพียง ๐.๓ คน ต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน ซึ่งถือว่าประเทศไทยปลอดจากโรคเรื้อนแล้ว

จากชีวิตที่ไม่เหลือแม้เพียงความหวังของผู้ป่วยโรคเรื้อน ได้พบแสงสว่าง ได้มีหนทางที่จะก้าวต่อไปข้างหน้า ได้รับการยอมรับจากสังคม

ไม่มีข้อแม้ ไม่มีข้อจำกัดใด ๆ สำหรับน้ำพระราชหฤทัยที่รักและเมตตาต่อพสกนิกร ความสุขในฐานะพระราชาก็ได้ถูกวางลงเพื่อแลกกับความสุขของราษฎร

๒๐ เมษายน ๒๕๕๒

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการพัฒนาส่วนพระองค์

ตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง

จังหวัดปราจีนบุรี

นางสาวปริญญา ฤทธิ์เจริญ

อาณาจักรไทย คือ อาณาจักรข้าว คนไทยบริโภคข้าวเป็นอาหารหลัก ปลูกข้าวเพื่อบริโภคเองและส่งออก ในประเทศไทยมีหลักฐานการค้นพบว่า ประเทศไทยมีการทำนาปลูกข้าวมานานมากกว่า ๕,๐๐๐ ปีมาแล้ว พบจากหลักฐาน รอยแกลบข้าวในภาชนะดินเผาที่โนนนกทา ตำบลบ้านโคก อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น รอยข้าวเปลือกบนขวานสำริดที่บ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี เศษภาชนะดินเผา เนื้อดินผสมแกลบข้าวที่โนนตูม อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร และแกลบข้าวบนขวานสำริดอายุราว ๓,๐๐๐ ปีที่จังหวัดอุบลราชธานี ฯลฯ

ข้าวมีความผูกพันกับชีวิต เป็นอยู่ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง ดังจะเห็นได้จากสำนวนไทยที่เกี่ยวกับข้าว ซึ่งสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในอดีต และการถ่ายทอดคำสอนแก่เยาวชน โดยใช้ข้าวเป็นสิ่งเปรียบเทียบ เช่น **ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว** แสดงให้เห็นความอุดมสมบูรณ์ของท้องถิ่นไทย **ข้าวแดงแกงร้อน** สอนให้รู้จักบุญคุณของผู้ที่อุปการะเลี้ยงดูตนมา **ข้าวยากหมากแพง** คือ สภาวะขาดแคลน เกิดความอดอยาก ตรงกันข้ามกับ **ข้าวเหลือเกลืออ้ม** หมายถึง สภาวะที่บ้านเมืองอุดมสมบูรณ์ **ทุบหม้อข้าวตัวเอง** หมายถึง ทำลายช่องทางทำมาหากินของตนเอง

ความสำคัญของข้าวในอดีต ปรากฏอยู่ในพระราชพิธีสิบสองเดือน พระราช-
 นิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
 เจ้าอยู่หัว ว่า ในพระราชพิธีเดือนสิบมีพระ-
 ราชพิธีสารททวนข้าวทิพย์ (ข้าวปายาส)
 และในปัจจุบันมีพิธีกรรมเกี่ยวกับข้าว เช่น
 พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ
 พิธีทำขวัญข้าวเมื่อข้าวตั้งท้อง (ข้าวกำลัง
 ออกรวง) พิธีรับข้าวเข้ายุ้งฉางหลังจาก
 การเก็บเกี่ยว และเรามักจะนึกถึงแม่โพสพ
 ก่อนกินข้าว เป็นต้น

ในปัจจุบัน รัฐบาลมุ่งส่งเสริมการผลิต
 ข้าว เพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าออก เกิดการ
 พัฒนาพันธุ์ข้าวกว่า ๑๗,๐๐๐ สายพันธุ์
 มีพื้นที่ปลูกข้าวทั่วทั้งประเทศถึง ๖๐ ล้านไร่
 และเนื่องจากประเทศไทยมีพื้นที่และอากาศ
 แตกต่างกัน ความหลากหลายของพันธุ์ข้าว
 จึงเกิดจากการคัดเลือกโดยวิวัฒนาการ
 ของธรรมชาติ และการคัดเลือกของชาวนา
 โดยดูจากความเหมาะสมของพื้นที่ และ
 ความชื่นชอบของผู้บริโภคในท้องถิ่น
 เป็นหลัก

เมื่อข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจของประเทศ
 จึงมีการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อเร่งผลผลิต มีการใช้
 ยาฆ่าแมลง ผลที่เกิดตามมาก็คือ สภาพดิน
 ถูกทำลายเพราะปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลงก็ฆ่า

แมลงทุกชนิดไม่เว้นแม้แต่แมลงที่มีประโยชน์
 ต่อท้องนา ชาวนาต้องซื้อข้าวกิน นี่สิน
 ท่วมตัว และสุขภาพเสื่อมโทรม ระบบ
 นิเวศถูกทำลาย มีภาวะมลพิษมากขึ้นทุกที่
 ขณะที่เกษตรกรกำลังเดือดร้อน
 เกือบทุกหย่อมหญ้า น้ำพระราชหฤทัยของ
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลย-
 เสด็จ ดุจสายฝนนำความชื่นฉ่ำให้แก่แผ่นดิน
 ดังพระราชดำรัสที่พระราชทานเมื่อวันที่ ๔
 ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๐ ความว่า

**“ถ้าสามารถที่จะเปลี่ยนกลับให้เป็น
 เศรษฐกิจแบบพอเพียง ไม่ต้องทั้งหมด
 แม้จะไม่ถึงครึ่ง อาจจะเศษหนึ่งส่วนสี่
 ก็จะสามารถอยู่ได้ การแก้ไขต้องใช้เวลา
 ไม่ใช่ง่าย ๆ โดยบางคนก็จะใจร้อนเพราะ
 เดือดร้อน แต่ว่าถ้าทำตั้งแต่เดี๋ยวนี้ ก็จะ
 สามารถที่จะแก้ไขได้”**

จากแนวพระราชดำรินี้ ทำให้เกิด
 โครงการพัฒนาส่วนพระองค์ ขึ้นใน
 ตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัด
 ปราจีนบุรี มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาสนับสนุน
 โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ และส่งเสริม
 ระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง สำหรับเป็น
 แบบอย่างแก่ราษฎรบริเวณใกล้เคียงหรือ
 ผู้ที่สนใจ ได้ศึกษา และเลือกนำสิ่งที่เป็น
 ประโยชน์ไปปฏิบัติ

โครงการพัฒนาส่วนพระองค์ ตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี มีเนื้อที่ดำเนินการรวม ๓๘๔ ไร่ ในพุทธศักราช ๒๕๑๔ นายประกัน กาญจนวัฒน์ และภริยาได้น้อมเกล้าฯ ถวายที่ดินริมแม่น้ำบางปะกง ตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี เนื้อที่ ๘๔ ไร่ แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต่อมาในพุทธศักราช ๒๕๒๗ นายอำเภอบ้านสร้าง พระครูโกศลถาวรกิจ เจ้าอาวาสวัดบางแตน และชาวบ้านได้ซื้อที่ดินติดกับที่ดินเดิมอีก ๕๕ ไร่ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในคราวเสด็จพระราชดำเนินไปยังศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน และสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ผู้ดูแลที่ดินแปลงนี้ได้ฝากให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนใช้ประโยชน์ ในการพัฒนาแหล่งน้ำและการประมงเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร มีกรมชลประทานและกรมประมงเป็นผู้ดูแล ต่อมาพุทธศักราช ๒๕๓๙ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ได้ซื้อที่ดินข้างเคียงเพิ่มเติมอีก รวมเป็นเนื้อที่ทั้งสิ้น ๓๘๔ ไร่

โครงการพัฒนาส่วนพระองค์ ตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

ประกอบด้วยโครงการหลัก ๓ โครงการ ได้แก่ โครงการข้าวครบวงจร โครงการเกษตรผสมผสาน และโครงการตลาดเพื่อชุมชน

๑. โครงการข้าวครบวงจร

เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว สำหรับขยายพันธุ์และจำหน่ายหรือให้ยืมให้แก่เกษตรกรสมาชิกของโครงการ และเกษตรกรทั่วไป ในรูปของธนาคารเมล็ดพันธุ์ เมื่อมีผลผลิตแล้ว ก็รับข้าวเปลือกจากสมาชิกมาสีขายให้ในราคาร้อยเยา โดยสมาคมโรงสีข้าวไทย ได้สร้างโรงสีข้าวที่มีขนาดกำลังการผลิต ๖๐ ตันต่อวัน น้อมเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยใช้เครื่องจักรแบบภูมิปัญญาไทยที่ผลิตในเมืองไทยทั้งหมด โรงสีข้าวนี้ใช้เป็นโรงสีข้าวต้นแบบครบวงจร ใช้เป็นแหล่งศึกษาเกี่ยวกับการผลิตและการแปรรูปข้าว ให้ความรู้และความเชี่ยวชาญในระบบโรงสีข้าว และการจัดการรับซื้อข้าวเปลือกและจำหน่ายข้าวสารจากการแปรรูปของโรงสีแห่งนี้ โดยสมาคมโรงสีข้าวไทยได้แต่งตั้งคณะกรรมการดูแลการจัดการโรงสีข้าว และเป็นที่พักพิงในการบริหารงานโรงสีข้าวครบวงจรต่อไป หน่วยงาน

ผู้ดำเนินงานดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ โครงการพัฒนาส่วนพระองค์ ศูนย์วิจัยข้าวปราชญ์บุรี สถาบันวิจัยข้าว กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ และสมาคมโรงสีข้าวไทย

แผนการดำเนินงานของโครงการข้าวครบวงจร ได้แก่ การจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์ข้าว การผลิตเมล็ดพันธุ์ขยาย การผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่าย การจัดตั้งโรงสี และการผลิตข้าวกล้อง

การจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์ข้าว คือ การก่อสร้างไซโลเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวขนาด ๒๕ ตัน จำนวน ๔ ไซโล ก่อสร้างลานตากเมล็ดพันธุ์ข้าวขนาด ๒๐x๖๐ เมตร และมีโรงปฏิบัติการอเนกประสงค์ ๑ หลัง

การผลิตเมล็ดพันธุ์ขยาย ได้ปลูกข้าวเจ้าหอมคลองหลวง ๑ จำนวน ๗๐ ไร่ ข้าวเจ้าหอมสุพรรณบุรี ๘๓ ไร่ และข้าวเจ้าหอมปทุมธานี ๑^๑ อีกจำนวนหนึ่ง

การผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่าย ได้คัดเลือกเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของโครงการฯ จำนวน ๗๐-๘๐ รายในเขตจังหวัดปราชญ์บุรี

และฉะเชิงเทรา เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ส่งให้แก่โครงการฯ

การผลิตข้าวกล้อง ใช้พันธุ์ข้าวเจ้าหอมสุพรรณบุรี และข้าวเจ้าหอมปทุมธานี ๑ โดยใช้พันธุ์จากเกษตรกรที่ยืมเมล็ดพันธุ์ของโครงการฯ ไปปลูก

๒. โครงการเกษตรผสมผสาน

ดำเนินงานบนพื้นที่ ๙๗ ไร่ เป็นพื้นที่สระน้ำ ๒๓ ไร่ ใช้เป็นแหล่งน้ำสำหรับหน้าแล้ง และเพาะเลี้ยงปลาชนิดต่างๆ ตามธรรมชาติ มีกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ แปลงสาธิตการปลูกผักอนามัยปลอดสารพิษ เน้นการลดการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ แปลงสาธิตการปลูกผลไม้แซมเป็นการปลูกแบบยกร่อง ใช้พืชหลัก เช่น มะพร้าว น้ำหอม พืชรองเป็นพืชหมุนเวียน ได้แก่ อ้อยคั้นน้ำ ข้าวโพด และพืชตระกูลถั่วต่างๆ แปลงการปลูกไม้ยืนต้นในรูปของวนเกษตร^๒ เช่น ต้นปื๊ด ดินเป็ด ตะเคียนทอง พะยุง ยางนา ฯลฯ รวมทั้งผลไม้ต่างๆ ที่ปลูกได้ดีในท้องถิ่น เช่น กระท้อน มะม่วง ชมพู มะกอกน้ำ

^๑ พันธุ์ข้าวตั้งชื่อตามสถานีวิจัยที่เป็นผู้พัฒนาพันธุ์นั้นๆ

^๒ วนเกษตร คือ เกษตรกรรมตามธรรมชาติ โดยการปลูกพืชผักพื้นบ้านหลายๆ ชนิด ทั้งผักพื้นบ้าน พืชสมุนไพร ไม้ผล ไม้พุ่ม ไม้คลุมดิน ไม้ใช้งาน พืชที่เป็นอาหารนกและสัตว์ต่าง ๆ เพื่อให้มีการอาศัยเกื้อกูลกับธรรมชาติ เช่นเดียวกับระบบนิเวศในป่า โดยไม่ต้องพึ่งปุ๋ยเคมีหรือยาฆ่าแมลง

มะดัน บัวเกษตร การปลูกแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ การทำปุ๋ยหมัก การเลี้ยงไก่ไข่บนบ่อปลา การเลี้ยงเป็ดไข่ การเลี้ยงปลานิล การเลี้ยงปลาทับทิมในกระชัง การเพาะฟัก และเลี้ยงกบในกระชัง

๓. โครงการตลาดเพื่อชุมชน

เพื่อจัดตั้งกองทุนตลาดชุมชน จำหน่ายปัจจัยการผลิตราคาถูกให้แก่เกษตรกร จำหน่ายผลิตผลของโครงการที่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภคให้แก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป การจัดตั้งปั้มน้ำมัน และร้านอาหารเพื่อบริการประชาชน เพื่อเป็นศูนย์บริการด้านการค้า และตลาดกลางรวบรวมสินค้าเกษตรของกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ โครงการนี้ดำเนินงานโดยสหกรณ์การตลาดเพื่อชุมชนบางแตน จำกัด มีสมาชิกเริ่มต้น ๑๖๔ ราย

โครงการพัฒนาสวนพระองค์ เป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระราชทานแนวพระราชดำริ ทรงใช้ที่ดินและพระราชทานทรัพย์สินส่วนพระองค์จัดทำโครงการพัฒนารูปแบบต่างๆ เพื่อเป็นตัวอย่างให้ประชาชนได้นำไปปฏิบัติ ให้ประชาชนอยู่ได้แบบพอมีพอกินไม่เดือดร้อน โดยได้รับการสนับสนุนทางวิชาการจากหน่วยราชการ มาสชาติวิธีการทำการเกษตรรูปแบบต่างๆ ให้ผู้สนใจนำไปปฏิบัติได้ และตระหนักว่าทุกสรรพสิ่งต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เอื้อประโยชน์ต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค สอดคล้องกับธรรมชาติ เรียนรู้ที่จะพัฒนาภูมิปัญญาและเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับระบบนิเวศ ในท้องถิ่นด้วยตนเอง ส่งผลให้เกษตรกรเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ สร้างระบบการค้าที่เป็นธรรม ส่วนผู้บริโภคก็ได้รับผลผลิตที่ปลอดภัยและมีคุณภาพหลากหลายตามธรรมชาติ

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่เปรียบมิได้

ฝนหลวง

นางสาวมยุรี สุขไย

ปฏิบัติการบนท้องฟ้าเหนืออุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ต้นเดือนกรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๑๒ ทำโดยการทดลองโปรยน้ำแข็งแห้งขนาดเล็กมากลงไปในห้องเมฆ ซึ่งมีความสูงไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ ฟุต ที่ลอยกระจัดกระจายอยู่ทำให้ห้องเมฆเหล่านั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงรวมตัวกันหนาแน่น และก่อยอดสูงขึ้น เป็นเมฆฝนขนาดใหญ่ในเวลาอันรวดเร็ว แล้วเคลื่อนที่ตามทิศทางลม พันไปจากสายตา จนไม่สามารถสังเกตเห็นได้ เนื่องจากยอดเขาบัง มีรายงานด้วยวาจาจากราษฎรว่า เกิดฝนตกลงสู่พื้นที่ทดลองอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นนิมิตหมายที่บ่งชี้ว่า การบังคับเมฆให้เกิดฝนเป็นสิ่งที่เป็นไปได้

นี่คือความสำเร็จแรกของพระราชดำริฝนหลวง หนึ่งในพระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จากพระราชบันทึก เรื่อง “Weather Modifications for Rainmaking”

ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงบันทึกด้วยคอมพิวเตอร์ด้วยพระองค์เอง พระราชทานให้วรุณ ๑ ผ่านกองงานส่วนพระองค์มายังคณะปฏิบัติการฝนหลวงเคลื่อนที่เร็วติดตามพระองค์ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๓ ที่ปรากฏในหนังสือ **พระบิดาแห่งฝนหลวง** ของสำนักฝนหลวงและการบินเกษตร พระราชบันทึกนี้ ทรงพระราชนิพนธ์เป็นภาษาอังกฤษ และมีผู้แปลเป็นภาษาไทย บอกเล่าเรื่องราวการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อพุทธศักราช ๒๔๙๘ อันเป็นจุดกำเนิดของ **พระราชดำริฝนหลวง The Rainmaking Story** ว่า

“เมื่อวันที่ ๒ ถึง ๒๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๘ (๑๙๕๕) เราได้เยี่ยมเยียน ๑๕ จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในวันจันทร์ที่ ๑๔ พฤศจิกายน เราเดินทางโดยรถยนต์ (เดลาเฮย์ ซีดาน สีเขียว)

จากนครพนม ไปกาฬสินธุ์ ผ่านสกลนคร และเทือกเขาภูพาน เราหยุดอย่างไม่มีหมายกำหนดการเมื่อเราพบราษฎรกลุ่มเล็กๆ ชายคนหนึ่งพูดว่า พวกเขาได้เดินมา ๒๐ กิโลเมตร จากกุงินารายณ์ เพียงเพื่อมาดูเราขับรถผ่านไป เมื่อรู้ว่าเรากำลังจะไปกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นระยะทางอีกไกลที่จะต้องไป เขาได้บอกให้เราเดินทางต่อไป แม้ว่าเขาอยากให้เราพักอยู่ ดังนั้นเขาจึงได้ให้อาหารห่อเล็กๆ แก่ข้าพเจ้า เมื่อเขาเห็นข้าพเจ้ามองอย่างห้วงใย เขาจึงยืนยันกับข้าพเจ้าว่า เขายังมีอีกห่อหนึ่งสำหรับตัวเขาเอง นี่เป็นการต้อนรับที่แท้จริง ครั้งต่อไปเราได้หยุดอย่างเป็นทางการที่ทางแยกกุงินารายณ์ และสหัสขันธ์ ณ ที่นั้นข้าพเจ้าได้สอบถามราษฎรเกี่ยวกับผลิตผลข้าว ข้าพเจ้าคิดว่าความแห้งแล้งต้องทำลายผลิตผลของพวกเขา แต่ข้าพเจ้าต้องประหลาดใจราษฎรเหล่านั้นกลับรายงานว่าพวกเขาเดือดร้อนเพราะน้ำท่วม สำหรับข้าพเจ้าเป็นการแปลกเพราะพื้นที่แถบนั้นดูคล้ายทะเลทรายมีผิงดินฟุ้งกระจายอยู่ทั่วไป แท้จริงแล้วพวกเขามีทั้งน้ำท่วมและฝนแล้ง นั่นคือ ทำไมประชาชนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงยากจน

จากขณะนั้นเป็นต้นมา ข้าพเจ้าครุ่นคิดถึงปัญหาที่ดูเหมือนว่าแก้ไม่ตก และขัดแย้งกัน เมื่อมีน้ำ น้ำก็มากไป ทำให้น้ำท่วมพื้นที่ เมื่อน้ำลดก็แห้งแล้ง เมื่อฝนตกน้ำท่วมบ่าลงมาจากภูเขา เพราะไม่มีสิ่งใดหยุดเอาไว้ วิธีแก้คือต้องสร้างเขื่อนเล็กๆ (Check dams) จำนวนมากตามลำธารที่ไหลลงมาจากภูเขาต่างๆ จะช่วยให้กระแสน้ำค่อยไหลอย่างสม่ำเสมอ ถ้าเป็นไปได้ควรสร้างเขื่อนและอ่างเก็บน้ำเล็กๆ สิ่งนี้จะแก้ไขปัญหาก็แห้งแล้งได้ ในฤดูฝนน้ำถูกเก็บไว้ในอ่างเก็บน้ำ และจัดสรรน้ำไว้ในฤดูแล้ง ปัญหาหนึ่งที่ยังคงอยู่ คือภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งภาคมีชื่อเสียงว่าเป็นภาคที่แห้งแล้ง ขณะนั้นข้าพเจ้าได้ทรงดูทุ่งไฟฟ้า และพบว่ามีเมฆจำนวนมาก แต่เมฆเหล่านั้นพัดผ่านพื้นที่ที่แห้งแล้งไป วิธีแก้ไขอยู่ที่ว่าจะทำอย่างไรที่จะทำให้เมฆเหล่านั้นตกลงมาเป็นฝนในท้องถิ่นนั้น ความคิดนั้นเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการทำฝนเทียม ซึ่งประสบความสำเร็จในอีก ๒-๓ ปีต่อมา”

ด้วยสายพระเนตรที่ยาวไกล ด้วยพระอัจฉริยภาพที่เปี่ยมด้วยคุณลักษณะของนักวิทยาศาสตร์ของพระบาทสมเด็จพระ

ทรงเจิมเครื่องบิน “แอร์ทรัค” เครื่องบินทำฝนเทียม
ณ สนามบินบ่อฝ้าย อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อ ๒๖ เมษายน ๒๕๑๕

พระเจ้าอยู่หัวที่ทรงช่างสังเกต และวิเคราะห์ ข้อมูลได้อย่างแม่นยำ จึงได้มีพระราชดำริ ค้นหาวิธีการที่จะทำให้เกิดฝนตก นอกเหนือจากที่จะได้รับจากธรรมชาติ โดยนำเทคโนโลยีและทรัพยากรที่มีอยู่ ประยุกต์กับศักยภาพของการเกิดฝน ในเขตร้อน และทรงเชื่อมั่นในพระราช- ฤทธิ์ว่า ด้วยลักษณะภูมิประเทศและ ภูมิอากาศของประเทศไทย จะสามารถ ดำเนินการให้บังเกิดผลสำเร็จได้อย่าง แน่นนอนและจะทำให้การพัฒนาระบบ การจัดการทรัพยากรน้ำของชาติเกิด ความพร้อมและครบบริบูรณ์ตามวัฏจักร ของน้ำ คือการพัฒนาระบบการจัดการ ทรัพยากรแหล่งน้ำใต้ดิน แหล่งน้ำผิวดิน และแหล่งน้ำในบรรยากาศ

พุทธศักราช ๒๔๙๙ พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทาน แนวพระราชดำริ *ฝนหลวง* ให้ ม.ร.ว. เทพฤทธิ์ เทวกุล ผู้เชี่ยวชาญ ในการวิจัยประดิษฐ์ทางด้านเกษตร วิศวกรรมของกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ในขณะนั้น รับไปดำเนินการ ศึกษาวิจัยและพัฒนาหาเส้นทางที่จะทำให้ เกิดการทดลองปฏิบัติการในท้องฟ้า

ให้เป็นไปได้ พร้อมทั้งพระราชทาน ข้อมูลทั้งด้านวิทยาการอุตุนิยมวิทยา การตัดแปรสภาพอากาศที่ได้ทรงศึกษา จนมันพระทัยแล้ว และด้วยพระปรีชา- ชาญ ทรงสามารถสรุปตั้งเป็นข้อสมมุติ- ฐานให้ทำการวิจัยและค้นคว้าทดลอง ปฏิบัติการ แต่ขณะนั้นยังไม่มีความพร้อม เนื่องจากขาดอุปกรณ์สำคัญ คือ เครื่องบิน

พุทธศักราช ๒๕๑๒ กระทรวง เกษตรและสหกรณ์ ได้จัดตั้งหน่วยบิน ปราบศัตรูพืช กรมการข้าว และพร้อมที่ จะให้การสนับสนุน ในการสนองพระราช- ประสงค์ ม.ร.ว. เทพฤทธิ์ เทวกุล จึงได้ นำความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า พร้อมทั้ง จะดำเนินการตามพระราชประสงค์แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระ- กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ทำการทดลองปฏิบัติ- การจริงในท้องฟ้าเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑-๒ กรกฎาคม ปีเดียวกัน โดย ม.ร.ว. เทพฤทธิ์ เทวกุล เป็นผู้อำนวยการโครงการ และหัวหน้าคณะปฏิบัติการทดลองเป็น คนแรกและพื้นที่ทดลอง คืออุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่

หลังจากนั้นจนถึงกลางปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ ได้มีการค้นคว้าวิจัย และทดลอง ปฏิบัติการ ในฤดูกาล สภาพกาลอากาศ สภาพภูมิอากาศ และสภาพภูมิประเทศ ที่แตกต่างกันอย่างต่อเนื่อง โดยพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงร่วมในการวิจัย และพัฒนาการทดลองปฏิบัติการ กับ ม.ร.ว. เทพฤทธิ์ เทวกุล อย่างใกล้ชิด ทรงประเมิน วิเคราะห์ และวิจัย ผลการ ทดลองปฏิบัติการ เพื่อทรงวินิจฉัยและ พระราชทานข้อแนะนำ ทั้งยังพระราชทาน พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ เพื่อให้การ ทดลองปฏิบัติการสามารถเริ่มต้นและ เป็นไปตามพระราชประสงค์

กลางปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ เกิด ภาวะแห้งแล้งรุนแรงเป็นบริเวณกว้าง ในภาคกลางและภาคอื่นๆ ของประเทศ ชาวนาจังหวัดพิจิตรและนครสวรรค์ ได้ร่วมกันทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอให้ ปฏิบัติการทดลองเหนือพื้นที่นาข้าว สองจังหวัด ที่ต้นข้าวเหี่ยวเฉาใกล้จะ ยืนต้นตาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้คณะ ปฏิบัติการดำเนินการตามที่ร้องขอ ปรากฏว่าสามารถทำให้ฝนตกลงสู่พื้นที่ เป้าหมาย ช่วยให้ต้นข้าวฟื้นตัวเขียวชะอุ่ม รอดพ้นจากความเสียหาย นับว่าเป็นการนำผล

การวิจัยและค้นคว้าทดลองมาสู่ปฏิบัติการ หวังผลเป็นครั้งแรกและได้ขยายผล จากความสำเร็จนี้ไปในพื้นที่ที่ประสบ ภาวะแห้งแล้งอีกทั่วทุกภาค รวมทั้งได้มีการ ค้นคว้าวิจัย พัฒนาฝนหลวงอย่างต่อเนื่อง

จากความสำเร็จของการทดลอง ปฏิบัติการทดลองมา ทำให้ได้รับการยอมรับ จากประชาชน มีการขอบริการช่วยเหลือ มากขึ้น จนเกินขีดความสามารถของ คณะปฏิบัติการ ที่มีอยู่เพียง ๒ คณะ ซึ่งภายหลังได้มีการประสานขอความร่วมมือ จากกองทัพอากาศ กองทัพเรือ และ กองบินตำรวจ ให้สนับสนุนเครื่องบิน จัดตั้งคณะปฏิบัติการฝนหลวงเพิ่มขึ้น ในส่วนของภาครัฐมีการจัดสรรงบประมาณให้เพิ่มขึ้น และมีมติให้ใช้คำว่า “ฝนหลวง” เป็นทางราชการ ในวันที่ ๒๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๗ และมีพระราชกฤษฎีกาก่อตั้ง “สำนักงาน ปฏิบัติการฝนหลวง” ขึ้นในสำนักงาน ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้เป็น หน่วยราชการรองรับโครงการพระราชดำริ ฝนหลวงโดยเฉพาะ เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๑๘

จากกิตติศัพท์ความสำเร็จในการค้น- คว้าทดลอง ประเทศสิงคโปร์ซึ่งประสบ ภาวะแห้งแล้งขาดแคลนน้ำบริโภค ได้ส่ง

คณะทำงานและขอรับการแนะนำ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงบัญชาการ ปฏิบัติการสาธิตด้วยพระองค์เอง ที่อ่างเก็บน้ำเขื่อนแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี **เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕** ความสำเร็จของการปฏิบัติการสาธิตครั้งนั้น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติการควบคู่กับการทดลองต่อมา จนทรงสามารถสรุปเป็นขั้นตอนกรรมวิธีการทำฝนหลวงจากเมฆอุ่นในชั้นก่อกวน เลี้ยงให้อ้วน และโจมตี ด้วยเทคนิคที่โปรดเกล้าฯ ให้เรียกว่า *Sandwich* ในพุทธศักราช ๒๕๑๖ แล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้ใช้เป็นหลักในการปฏิบัติการทำฝนจากเมฆอุ่นมาจนปัจจุบัน ซึ่งต่อมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงให้มีการวิจัยและพัฒนาการทำฝนจากเมฆเย็น ด้วย

เหตุการณ์ครั้งนี้มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์เทียบเท่าวันที่รัชกาลที่ ๔ ทรงทำนายนและเสด็จไปทอดพระเนตรสุริยุปราคา ที่ตำบลห้วยกอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ **รัฐบาลจึงเกิดพระเกียรติ**

ให้วันที่ ๑๙ ตุลาคม ของทุกปี เป็น “วันเทคโนโลยีไทย” และถวายพระราชสมัญญาให้ทรงเป็น “พระบิดาแห่งเทคโนโลยีไทย” เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๓

ฝนหลวง มีเพียงแต่ให้ความชุ่มชื้น ชุบชีวิตพืชพันธุ์ของราษฎรเท่านั้น หากแต่ ฝนหลวงยังเป็นเสมือนสายพระเมตตาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมอบให้แก่พสกนิกรของพระองค์อย่างมีรูสึ้นสุด นับแต่พุทธศักราช ๒๕๑๘ เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน

ภาพความผูกพันอันงดงามของ พระเจ้าแผ่นดินกับข้าแผ่นดินจากพระราช- บันทึก *The Rainmaking Story* คือสิ่งที่ย้ำคำตอบถึงพระราชภารกิจทั้งปวง **ที่จุดหมายคือความสุขของคนไทย ทั้งแผ่นดิน**

และวันนี้ ปฏิบัติการฝนหลวง ยังคง ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และได้พัฒนา เทคนิคการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น ด้วยความร่วมมือของหน่วยราชการ ต่างๆ เพื่อสนองพระราชดำริ เพื่อช่วยเหลือ พสกนิกรของพระองค์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กับคุณูปการต่อภาษาไทย

นางอรุณี แดงพันธ์

ภาษาไทย เป็นสมบัติวัฒนธรรมของชาติไทยที่สืบทอดมากกว่า ๗๐๐ ปี แม้ว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมา จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยถูกรุกรานเขตแดน และได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากชาติอื่น แต่ไทยยังคงรักษาอธิปไตย รักษาภาษาไทย และตัวอักษรไทยไว้ได้ ปัจจุบันเราอ่าน พูด และเขียนภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาของเราเอง โดยไม่ต้องใช้ภาษาอื่นเป็นภาษาทางราชการ เหมือนดังบางประเทศ

การที่ชาติไทยมีภาษาเป็นของตนเอง และสามารถสืบทอดพัฒนามาจนเจริญงอกงามมาถึงทุกวันนี้ เป็นเพราะพระปรีชาสามารถ และพระบรมราชูปถัมภ์ของพระมหากษัตริย์ไทยหลายพระองค์ นับตั้งแต่พ่อขุนรามคำแหงมหาราช แห่งกรุงสุโขทัย ที่ทรงประดิษฐ์คิดค้นตัวหนังสือไทยขึ้นมาใช้ ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ได้ชื่อว่าเป็นยุคทองของวรรณคดี เช่นเดียวกับในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย สมัยกรุงรัตน-

โกสินทร์ตอนต้น มาจนถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ที่ทรงมีพระอัจฉริยภาพด้านภาษาไทย ทรงปฏิบัติเป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาไทยทั้งในการออกเสียง การพูด และการเขียน และยังทรงห่วงใยการใช้ภาษาของคนไทย โดยมีพระราชดำรัสเตือนและแนะนำในเรื่องนี้แก่ผู้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทในโอกาสต่างๆ อยู่เสมอ

ในการปาฐกถาพิเศษเรื่อง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยภาษาไทย โดย พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ มีข้อความตอนหนึ่งว่า

“พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชสมภพในประเทศสหรัฐอเมริกา ทรงเจริญวัยในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ทรงรับการศึกษาในโรงเรียนของชนต่างชาติ ทำให้ต้องทรงใช้ภาษาต่างประเทศอยู่ตลอดมา แต่ด้วยความที่ทรงมั่นอยู่ในความเป็นคนไทย จึงมิได้ทรงทอดทิ้งภาษาไทยเหมือนเด็กไทยที่ไปเติบโตในต่างประเทศหลายคน ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่า ทรงศึกษาภาษาไทย ทั้งในการมีพระราช-

ดำรัสและทรงพระอักษรเป็นภาษาไทย ได้อย่างดี จนสามารถทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง พระราชานุกิจรัชกาลที่ ๘ พระราชทานให้พิมพ์ในการพระราชกุศล ๑๐๐ วัน พระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๙ ได้ ขณะนั้นมีพระชนมายุเพียง ๑๙ พรรษา เป็นเวลาที่ยังทรงศึกษา ณ ต่างประเทศ ทั้งยังเป็นเวลาที่เพิ่งทรงรับพระราชภาระเป็นประมุขของประเทศใหม่ๆ พระราชนิพนธ์เรื่องนี้เป็นหลักฐานอย่างดีที่แสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพทางภาษาไทยของพระองค์ เพราะทรงใช้ภาษาที่ถูกต้อง สั้น กระชับ กระฉับ ชัดเจน และไม่มีข้อบกพร่อง”

ในกาลต่อมา แม้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชกิจมากมายที่ต้องทรงปฏิบัติ ทั้งในการเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนดูแลทุกข์สุขของราษฎรทั่วประเทศ และการเสด็จพระราชดำเนินไปเจริญสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศ พระองค์ก็ยังทรงตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทยว่าเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นชาติ และเป็นรากฐานของ

วัฒนธรรมไทยที่จะต้องทำนุบำรุงรักษาไว้ให้ดี จึงได้พระราชทานทุนอานันทมหิดลให้นักเรียนไทยได้ไปศึกษาค้นคว้าภาษาไทยและภาษาบาลี สันสกฤตในชั้นปริญญาเอกหลายคน เพื่อให้มีการวิจัย พัฒนา และสืบทอดภาษาไทยต่อไป

นอกจากนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยังได้พระราชทานพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส ที่แสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงเล็งเห็นความสำคัญของภาษาและทรงห่วงใยต่อการเปลี่ยนแปลงของการใช้ภาษาไทยอย่างจริงจัง ดังตัวอย่างจากพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๒ ตอนหนึ่งว่า

“ในส่วนผู้ที่ได้ประสบผลสำเร็จในการศึกษา และได้รับเกียรติจากมหาวิทยาลัยนั้น ขอแสดงความยินดีร่วมด้วยทุกคน กับขอแสดงความหวังว่าแต่ละท่านจะใช้ความรู้ที่ได้มาให้เป็นคุณประโยชน์แก่บ้านเมืองของเรา ความจริงได้เคยให้โอวาทเช่นนี้มาหลายครั้งแล้ว ก็เห็นว่าสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งคือ ภาษา การได้มาซึ่งวิชาความรู้ต้องอาศัยภาษา

การนำวิชาความรู้ไปใช้ก็ย่อมต้องอาศัยภาษาอีก เช่น เมื่อจะให้ปฏิบัติการใดก็ต้องออกคำสั่ง เป็นต้น

ในปัจจุบันนี้ปรากฏว่า ได้มีการใช้ถ้อยคำออกจะฟุ่มเฟือย และไม่ตรงกับความหมายอันแท้จริงอยู่เนือง ๆ ทั้งออกเสียงก็ไม่ถูกต้องตามอักขรวิธี

ถ้าปล่อยให้เป็นอย่างนี้ไปดั่งนี้ภาษาของเราจะมีแต่จะทรุดโทรม ชาติไทยเรามีภาษาของเราใช้เอง เป็นสิ่งอันประเสริฐอยู่แล้ว เป็นมรดกอันมีค่าตกทอดมาถึงเราทุกคน จึงมีหน้าที่จะต้องรักษาไว้ ฉะนั้นจึงขอให้เป็นอุปกรณ์และหลักประกันเพื่อความเจริญวัฒนาของประเทศ”

พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่แสดงความห่วงใยภาษาไทย ทรงตักเตือนและแนะนำในเรื่องการใช้ภาษานั้นมีหลายโอกาส แต่โอกาสหนึ่งที่ได้รับการบันทึกไว้ว่าเป็นครั้งแรกและครั้งเดียวในประวัติศาสตร์ของวงการภาษาไทย ซึ่งสร้างความปลื้มปิติแก่บรรดาคณาจารย์ นักวิชาการ และนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาไทย คือ โอกาสที่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไปร่วมการประชุมทางวิชาการของชุมนุมภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นการส่วนพระองค์ ณ ห้องประชุมคณะอักษรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ ทรงเป็นประธานในการประชุมและทรงร่วมอภิปราย เรื่อง “ปัญหาการใช้คำไทย” มีพระราชดำรัสเปิดการอภิปรายดังนี้

“ก่อนอื่นต้องขอขอบใจและแสดงความยินดีที่มีการก่อตั้งชุมนุมภาษาไทย เพื่อรักษาและศึกษาเรื่องภาษาไทยและขอขอบใจที่ท่านต้อนรับในวันนี้ ซึ่งท่านทั้งหลายไม่ได้เชิญมา แต่ว่าเชิญตัวเองมาเพราะสุดแสนจะทนทานการที่มีชุมนุมภาษาไทยนั้นเป็นสิ่งที่สมควรอย่างยิ่ง เพราะว่าภาษาไทยนั้นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ ภาษาทั้งหลายเป็นเครื่องมือของมนุษย์ชนิดหนึ่ง คือเป็นทางสำหรับแสดงความคิดความเห็นอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่สวยงามอย่างหนึ่งเช่นในทางวรรณคดี เป็นต้น ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องรักษาเอาไว้ให้ดี ประเทศไทยนั้นมีภาษาของเราเองซึ่งต้องหวงแหน ประเทศ

ใกล้เคียงของเราหลายประเทศมีภาษาของตนเอง แต่ว่าเขาก็ไม่ค่อยแข็งแรง เขาต้องพยายามหาทางที่จะสร้างภาษาของตนเองไว้ให้มั่นคง เรามีโชคดีที่มีภาษาของตนเองมาแต่โบราณกาล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้ ปัญหาเฉพาะในด้านรักษาภาษานี้มีหลายประการ อย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในทางออกเสียง คือ ให้ออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน อีกอย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในวิธีใช้ หมายความว่าวิธีใช้คำมาประกอบเป็นประโยค นับเป็นปัญหาที่สำคัญ ปัญหาที่สาม คือ ความร่ำรวยในคำของภาษาไทยซึ่งพวกเรานึกว่าไม่ร่ำรวยพอ จึงต้องมีการบัญญัติศัพท์ใหม่มาใช้...”

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการอภิปราย “ปัญหาการใช้คำไทย” แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ทรงสนพระราชหฤทัยในภาษาไทย ทรงศึกษาและเข้าพระทัยในศาสตร์และศิลปะของภาษาไทยอย่างถ่องแท้ ทรงเฝ้าสังเกตการใช้ภาษาไทยที่ปรากฏทางสื่อมวลชนอยู่ตลอดเวลา โดยทรงยกตัวอย่างคำที่ใช้ผิดออกเสียงผิดพระราชทานด้วย นับเป็น

พระมหากษัตริย์คุณอย่างยิ่งต่อวงการภาษาไทย สื่อมวลชนและประชาชนชาวไทย และจากเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ ในวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ นี้เอง จึงเป็นที่มาของวันภาษาไทยแห่งชาติ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสทรงเจริญพระชนมพรรษา ๗๒ พรรษา ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๒

หลายหน่วยงานได้สนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยจัดให้มีการยกย่องผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่น รวมทั้งชุมนุมภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็ได้จัดให้มีงานมอบ รางวัลใบโพธิ์ทองคำ แก่สื่อมวลชนที่ออกเสียงภาษาไทยได้ถูกต้องชัดเจน และได้กราบบังคมทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานรางวัล ในโอกาสนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า

“ภาษาไทยเป็นสิ่งสำคัญสำหรับบ้านเมือง ขอให้ร่วมมือช่วยกันรักษา

มาตรฐานของภาษาไทยไว้ อย่าให้ทรุดโทรม”

อีกตอนหนึ่งในพระราชดำรัสเดียวกันนั้น มีความว่า

“ในการใช้ถ้อยคำหรือคิดคำขึ้นใหม่ขอให้พยายามนึกถึงคำเก่าๆ ในภาษาไทยของเราไว้บ้าง คำเก่านี้มีอยู่แล้ว ขอให้พยายามรักษาไว้และใช้ให้ถูก คำที่จะสร้างขึ้นใหม่ ขอให้ช่วยกันคิดให้ดี ขออย่าคิดใหม่ให้ฟุ่มเฟือยนัก”

นอกจากนั้นยังมีพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสอีกหลายองค์ในเวลาต่อมา ที่แสดงให้เห็นความห่วงใยในภาษาไทย เช่น พระราชดำรัสที่พระราชทานแก่ผู้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายพระพรชัยมงคล เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ ทรงวิเคราะห์วิจารณ์ความเปลี่ยนแปลงของการออกเสียงพยัญชนะและวรรณยุกต์ในภาษาไทย ซึ่งปรากฏในสังคมปัจจุบันอย่างกว้างขวาง

ดังข้อความตอนหนึ่งของพระราชดำรัสดังกล่าว

“อันนี้ก็เปลี่ยนแปลงไป ตัวอักษร ภาษาอังกฤษว่า “เอส เอช” (sh) หรือ ภาษาฝรั่งเศสว่า “ซี เอช” (ch) ซึ่ง ภาษาไทยไม่มี ต้องออกเสียงเป็น “เซอะ” ตัว “ชอ” หรือตัว “จอ” แต่ว่า เดี่ยวนี้เขาออกเสียงตัว “ชอ” หรือ ตัว “จอ” เหมือน “เอส เอช” (sh) ก็หน้าแปลกใจ แปลกอย่างพูดว่า “จัน” ก็กลายเป็น “จาน” (shun) “จาน” นี้ หรืออะไรพรรคอย่างนี้ เขาก็ออกเสียงได้ แต่ว่าภาษาไทยไม่มี “จันมาที่นี้” กลายเป็น “จาน shun มาที่นี้” อะไร อย่างนี้ และก็ยังมีอีกมากหลาย ที่เปลี่ยนแปลงไป

นอกจากนั้นก็มีการเปลี่ยนแปลง ของวรรณยุกต์ เสียงจะสูงขึ้นไปเรื่อย เสียงโทกลายเป็นเสียงตรี เสียงตรี กลายเป็นเสียงจัตวา เลยทำให้ฟังดู แปลก เป็นอย่างนี้ได้อย่างไร จะมา จากภาษาฝรั่งก็เป็นไปได้ แต่บางคน ที่ไม่รู้ภาษาฝรั่งก็ออกเสียงอย่างนี้ มี ความเปลี่ยนแปลงแน่ ความเปลี่ยนแปลงนี้มาจากอะไร ได้เคยพูดกับ ศาสตราจารย์ชาวสวีเดน ซึ่งเขามีความรู้ ในด้านภาษาศาสตร์ก็ถามเขาว่ามาจาก

อะไร ก็ได้ตกลงว่า มาได้จากหลายอย่าง จากการฟังภาษาต่างประเทศ แล้วก็ อยากรู้อยากเห็นแบบชาวต่างประเทศ จนติดตัว ข้อหนึ่ง แต่อาจจะเป็นมาจากความ เปลี่ยนแปลงของอวัยวะสำหรับเปล่ง เสียง เพราะมีสายเลือดต่างประเทศ คนที่มีเชื้อชาติต่างกันจะมีสำเนียง ต่างกัน เพราะมีรูปร่างสำหรับเปล่ง อวัยวะต่างกัน อย่างเวลาเราฟัง แม้ เราไม่ได้เห็นหน้า เช่น ในจอโทรทัศน์ แต่ฟังเสียงเท่านั้นเอง ก็พอฟังได้ว่า ผู้พูดมีเชื้อแขก หรือเชื้อจีน เชื้อฝรั่ง เราฟังได้เพราะว่ามีการออกเสียง แตกต่างกัน”

ในโอกาสวันภาษาไทยแห่งชาติ จะเวียนมาอีกครั้ง ในวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งครบปีที่ ๑๐ แล้ว สมควร ที่ปวงชนชาวไทย จะได้ร่วมสนองพระมหา กรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้า- อยู่หัวที่ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์และทรงมี คุณูปการยิ่งต่อภาษาไทย ด้วยการตั้งใจ อ่าน พูด และเขียนภาษาไทยให้ถูกต้อง รักและหวงแหนภาษาไทยที่เป็นวัฒนธรรม หลักของชาติช่วยกันทำนุบำรุงรักษาให้คง อยู่คู่ชาติไทยยั่งยืนสืบไป

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กับปอดเหล็กพระราชทาน

นางเบญจมาศ แพทอง

ในระยะเริ่มแรกแห่งการเสด็จ
เถลิงถวัลยราชสมบัติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงงานพัฒนาประเทศ
ช่วยเหลือพสกนิกรควบคู่ไปกับพระราชภาระ
ในฐานะพระมหากษัตริย์ ในลำดับแรกเป็น
งานในด้านการแพทย์และการสาธารณสุข
เป็นส่วนใหญ่ เนื่องมาจากการแพทย์
และการสาธารณสุขยังไม่เจริญ และจาก
การเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎร
ในทั่วทุกภูมิภาค ทำให้ทรงทราบว่าราษฎร
ประสบปัญหาด้านสุขภาพอนามัย
โดยเฉพาะผู้อยู่ในถิ่นทุรกันดารและ
ห่างไกลความเจริญ จึงได้พระราชทาน
ความช่วยเหลือด้านต่างๆ เพื่อขจัดทุกข์
บำรุงสุข เกิดโครงการสำคัญๆ ในระยะ
ต่อมา

พุทธศักราช ๒๔๙๕ เกิดโรคไขสันหลัง
อักเสบหรือโรคโปลิโอระบาดอย่างรุนแรง
ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งหากผู้ป่วยไม่ได้รับ
การรักษาอย่างถูกต้องและทันทั่วถึงจะมี
อันตรายถึงแก่ชีวิต คนที่รอดตายอาจมี
อาการอัมพาตของกล้ามเนื้อแขนขา ทำให้
พิการ บางรายเป็นอัมพาตของกล้ามเนื้อ
ที่ช่วยในการหายใจ เช่น กล้ามเนื้อกระบังลม
กล้ามเนื้อระหว่างช่องซี่โครง ทำให้ไม่สามารถ
หายใจได้ด้วยตนเอง สาเหตุของโรคมาจาก
เชื้อไวรัสซึ่งติดต่อทางเสมหะ น้ำลาย หรือ
อุจจาระของผู้ป่วย มีแมลงวันเป็นพาหะ
ของโรค ในครั้งนั้นกรมอนามัย กระทรวง
สาธารณสุขได้ออกแถลงข่าวให้ประชาชน
ทราบถึงสาเหตุ อาการ ลักษณะ ตลอดจน
การติดต่อและการป้องกัน แต่กระนั้น

ผู้ป่วยโรคไขสันหลังอักเสบในอ่างธาราบำบัด

ปอดเหล็ก ใช้อุปกรณ์ช่วยผู้ป่วยโรคไขสันหลังอักเสบ

ยังไม่มีที่ท่าว่าโรคจะระงับลง มีหน้าซ้ำกลับมีผู้ป่วยเพิ่มทวีขึ้น ประชาชนพากันวิตกทุกข์ร้อนต่างๆ นานา ส่วนในด้านการรักษาพยาบาลก็ยังไม่มียาขนานใดรักษาได้ นอกจาก **ปอดเหล็ก** ซึ่งองค์การอนามัยโลกจัดส่งมาให้เท่านั้น แต่ก็ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ป่วย เป็นเหตุการณ์อันน่าวิตกอย่างยิ่ง

ปอดเหล็ก ที่กล่าวนี้เป็นเครื่องมือทางการแพทย์ชนิดหนึ่งใช้ในการช่วยหายใจของผู้ป่วย เพื่อรักษาโรคไขสันหลังอักเสบหรือโรคโปลิโอไมอีไลติส (Poliomyelites) หรือที่เรียกกันสั้นๆ ว่า โปลิโอ เป็นโรคที่มักเกิดขึ้นกับเด็ก เริ่มจากมีอาการปวดศีรษะ ตัวร้อน คลื่นไส้ อาเจียน เจ็บคอ ทรมานเวลาดื่มน้ำและกลืนอาหาร ร่างกายอ่อนเพลีย หดกำลังลงทุกทีทำให้ซึมเศร้า เบื่ออาหาร และอาการจะทวีขึ้น

จนถึงขั้นปวดศีรษะมากขึ้น ตัวร้อน เหงื่อออก หน้าตาแดง ต้นคอและหลังแข็ง ปวดเจ็บตามกล้ามเนื้อแขนขา เกิดความผิดปกติในระบบขับถ่าย บางคนมีอาการสะดุ้งผวาตัวสั่น แขนขาไม่มีกำลัง บางรายอุจจาระร่วง โรคดังกล่าวนี้เมื่อเป็นแล้วไม่มียารักษา ทั้งยังไม่มีวัคซีนฉีดป้องกัน บางรายอาจเสียชีวิตภายใน ๒-๓ วัน ถ้าแม่ไม่ตายก็ต้องประสพภาวะแขนขาไม่มีกำลัง เจ็บปวดพิการ บางรายรุนแรงถึงกับกล้ามเนื้อช่วยในการหายใจเป็นอัมพาตต้องได้รับทุกขุทรมานตลอดไป และในสมัยนั้นยังไม่มีแพทย์เฉพาะทาง ไม่มีกายภาพบำบัด ต้องอาศัยเครื่องมือที่สั่งซื้อจากต่างประเทศ คือ **ปอดเหล็ก**

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบและทรงติดตามข่าวอย่างใกล้ชิด กอปรกับทรงห่วงใยราษฎรในปัญหาสุขภาพอนามัย

และทรงช่วยเหลือราษฎรด้านการแพทย์ และการสาธารณสุขมาตั้งแต่ในช่วงต้น แห่งการครองราชย์อยู่แล้ว ในครั้งนั้น ได้พระราชทานพระราชทรัพย์เพื่อซื้อ “ปอดเหล็ก” หรือเครื่องช่วยหายใจ จำนวน ๓ เครื่องให้แก่โรงพยาบาลศิริราช ปอดเหล็กนี้ มีลักษณะเป็นถังกลม อับอากาศ มีที่ว่าง ภายในสำหรับนำคนไข้ใส่ลงไปและโผล่ แล่คอเพื่อหายใจเอาออกซิเจนจากภายนอก เครื่องมือนี้ใช้สำหรับคนไข้ที่มีอาการหายใจ ไม่สะดวกและสงสัยว่ากระบังลมจะเป็น อัมพาต เมื่อนำคนไข้ใส่ลงในถังดังกล่าวแล้ว จึงปิดช่องทางต่าง ๆ ให้ภายในเป็นที่อับ อากาศ จากนั้นจึงใช้เครื่องสูบลมออกจากถัง ให้เกิดที่ว่าง หน้าอกของคนไข้จะพองขึ้น ทำให้ปอดขยายตัวออกและสูดเอาลม เข้าทางจมูก ต่อจากนั้นก็สูบลมเข้าไปในถังใหม่ ปอดถูกกดก็ยุบตัวลงไล่ลมออกจากปอด ทางจมูก ทำนองเดียวกับการผายปอด ช่วยคนที่ไม่หายใจ การสูบลมเข้าออก กระทำโดยมีจังหวะนาฬิกาหนึ่งราว ๑๘ ครั้ง ตลอดเวลาจนกว่าคนไข้จะหายใจได้เอง

ต่อมาได้พระราชทาน **ทุนโปลิโอ สงเคราะห์** ซึ่งเป็นทุนที่ได้มาจากเงินบริจาค ของประชาชน ในการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประกาศเชิญชวนประชาชน

โดยเสด็จพระราชกุศลในการบำบัดรักษา ผู้ป่วยโรคโปลิโอและจัดซื้ออุปกรณ์ ทาง **สถานีวิทย์ อ.ส. พระราชวังดุสิต** ซึ่งกำเนิดขึ้นในพุทธศักราช ๒๔๙๕ เป็นสถานีเครือข่ายของสถานีวิทยุ กระจายเสียงแห่งประเทศไทย ที่รัฐบาล น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายให้เป็น สถานีวิทยุส่วนพระองค์ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเผยแพร่ความรู้ การบันเทิง และสื่อสารกับประชาชน ทุนโปลิโอสงเคราะห์ดังกล่าว นอกจาก จะได้มาจากเงินบริจาคผ่านทางสถานีวิทยุ ด้วยการทำบุญกับในหลวงแล้ว ยังได้มา จากการจัดกิจกรรมอื่นๆ สมทบทุน โดยเสด็จพระราชกุศลอีกจำนวนมาก เช่น การจัดแสดงเปียโนของนางสาวภาณี ยิบอินซอย ผู้ป่วยโรคโปลิโอ คณะครูและ นักเรียนโรงเรียนราชินี บริจาคเงินสมทบ อุทิศส่วนกุศลถวายสมเด็จพระราชปิตุจฉา เจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ กรมหลวงเพชรบุรี-ราชสิรินธร องค์อุปถัมภ์โรงเรียน และ หม่อมเจ้าหญิงพิจิตรจิราภา เทวกุล อาจารย์ ใหญ่พระองค์แรกของโรงเรียน การจัดงาน ภาพยนตร์ส่วนพระองค์ เป็นต้น

การเชิญชวนบริจาคช่วยเหลือ ประชาชนผ่านรายการวิทยุเพื่อโดยเสด็จ

พระราชกุศลนี้ ถือเป็นพระราชดำริที่ทรงจัดทำขึ้นเป็นครั้งแรก ทรงเปิดโอกาสให้ประชาชนขอเพลงผ่านทางรายการทรงรับโทรศัพท์ด้วยพระองค์เองเป็นส่วนใหญ่ ตัวอย่างเพลงที่ขอ เช่น เพลง รุ่งอรุณ เพลงโม่งเหม็งเอ๋ย เพลงไทยครึ่งเก๋าๆ และขอฟังแซกโซโฟนเพลงสรรเสริญพระบารมี เป็นต้น

ทูลโปลิโอสองเคราะห์ดังกล่าวนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานไปยังโรงพยาบาลต่างๆ ได้แก่

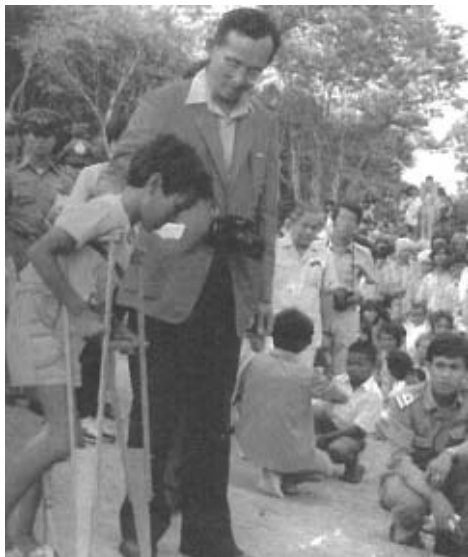
โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า
พระราชทานทุนจำนวน ๒๕๐,๐๐๐ บาท เพื่อใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ตลอดจนค้นคว้าทางวิชาการ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๙๕ ในการนี้โรงพยาบาลได้นำไปสร้างตึก “**วชิราลงกรณธาราบำบัด**” เป็นอาคารชั้นเดียวขนาดกว้าง ๖ เมตร ยาว ๑๖ เมตร สำหรับเป็นที่ตั้งอ่างน้ำ และเครื่องอุปกรณ์กายภาพบำบัด ภายในอาคารแบ่งเป็นห้องโถงตั้งอ่างน้ำเพื่อผู้ป่วยได้ออกกำลังกายโดยใช้มอเตอร์ดันน้ำ มากระตุ้นพื้นพุกกล้ามเนื้อ ห้องต้มน้ำ ห้องพักรักษา และสร้างบ่อน้ำภายนอกอาคาร สำหรับจ่ายน้ำ ขนาดกว้าง ๓.๗๕ เมตร

ยาว ๕ เมตร ลึก ๑.๕๐ เมตร เพื่อเป็นสถานที่บำบัดรักษาผู้ป่วยโปลิโอโดยตรง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดอาคารในวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๙๗ ปัจจุบันอาคารหลังนี้ได้รื้อแล้วและสร้างตึกมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราลงกรณแทน กับทั้งพระราชทานเงินจำนวน ๑๕๐,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นค่าเครื่องเวชภัณฑ์เพิ่มเติม เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๙๗

โรงพยาบาลศิริราช พระราชทานเงินจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ สำหรับขยายงานด้านกายภาพบำบัดแก่ผู้ป่วยโปลิโอ เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๙๖

นอกจากนี้ยังพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์สร้างตึกอานันทมหิดล โรงพยาบาลศิริราช เพื่อใช้เป็นสถานที่รักษาเด็กที่เป็นโรคติดต่อและบริการรักษาโรคโปลิโอ เมื่อพุทธศักราช ๒๔๙๗ เป็นต้น

นับจากการที่ทรงช่วยเหลือพสกนิกรซึ่งประสบชะตากรรมในครั้งนั้นเป็นต้นมา พร้อมกับการรณรงค์ของกระทรวงสาธารณสุข ประเทศไทยจึงอยู่ในภาวะปลอดโรคโปลิโอ ขณะเดียวกันองค์การอนามัยโลกสามารถ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานความช่วยเหลือแก่ผู้ป่วยโรคโปลิโอ

ผลิตวัคซีนป้องกันโรคดังกล่าวได้ เป็นผลให้ทุนโปลิโอสงเคราะห์ยุติลงไปโดยปริยายเป็นที่ปรากฏว่าในช่วงพุทธศักราช ๒๕๔๐-ปัจจุบัน (พุทธศักราช ๒๕๕๒) ไม่พบผู้ป่วยโรคโปลิโอในประเทศไทย และไม่มีการระบาดของโรค ประกอบกับกระทรวงสาธารณสุขได้รณรงค์ให้เด็กที่มีอายุ ๒-๗ ขวบไปรับการหยอดวัคซีนโปลิโอตามระยะอย่างต่อเนื่อง รวม ๕ ครั้ง ได้แก่ อายุ ๒ เดือน ๔ เดือน ๖ เดือน ๑๘ เดือน และ ๔-๖ ขวบเป็นครั้งสุดท้าย เพื่อป้องกันโรค แม้ว่าโรคโปลิโอแทบจะหมดไปจากประเทศไทย แต่เราท่านทั้งหลายยังสามารถหาจุดปอดเหล็กพระราชทาน และศึกษาวิธีการทำงานของ

ปอดเหล็กได้ที่ พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ตึกอดุลยเดชวิกรม โรงพยาบาลศิริราช

ในระยະที่ประเทศไทยประสบปัญหาการระบาดของโรคโปลิโอ ยังมีปัญหาอื่นๆ ตามมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาใหญ่ที่สร้างความวิตกกังวลร้อน และก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวง ได้แก่ พุทธศักราช ๒๕๔๘ เกิดปัญหาโรคเรื้อน พุทธศักราช ๒๕๐๑ เกิดอหิวาตกโรคระบาด พุทธศักราช ๒๕๐๔ เกิดอุทกภัยในภาคเหนือ พุทธศักราช ๒๕๐๕ เกิดวาตภัยที่แหลมตะลุมพุก จังหวัดนครศรีธรรมราช ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงช่วยเหลือราษฎรอย่างจริงจัง จนกระทั่งโรคร้ายและความเดือดร้อนของราษฎรบรรเทาลง กระนั้นก็ตาม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็มีได้ทรงหยุดช่วยเหลืออาณาประชาราษฎร์ ยังคงบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่พสกนิกรของพระองค์มาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ตลอดระยะเวลากว่า ๖๐ ปี แห่งการครองสิริราชสมบัติ เกิดเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหลากหลายโครงการ ดังที่ทราบกันทั่วไป ด้วยพระมหากรุณาธิคุณยั้งนี้ ปวงชนชาวไทยต่างน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น และจารึกไว้ในดวงใจตราบชั่วนิรันดร์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระเกียรติคุณด้านการสื่อสารโทรคมนาคม ว่า “Telecom Man of the Nation”

นางสายไหม จบกลศึก

การสื่อสารโทรคมนาคม เป็นวิชาวิศวกรรมศาสตร์สาขาหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแสดงพระปรีชาสามารถในงานอดิเรกด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตั้งแต่ครั้งยังทรงพระเยาว์ ขณะประทับ ณ เมืองโลซาน ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ดังเช่น ทรงเล่นการสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำ และปลูกป่า ทรงแก้ไขจักรเย็บผ้าที่ชำรุด

ทรงสามารถประกอบเครื่องรับวิทยุชนิดที่ใช้แร่ ทรงทดลองระบบวงจรไฟฟ้าในการใช้รถไฟ และทรงต่อสายส่งสัญญาณเสียงเพื่อส่งรายการวิทยุถวายสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช ฯลฯ วิชาช่างไฟฟ้าและช่างวิทยุที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร ทรงสามารถสร้างด้วยพระองค์เองด้วยวัสดุที่ราคาย่อมเยา ทำให้ทรงสามารถรับฟัง ติดตามข่าวสาร

และความก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ จากสถานีวิทยุกระจายเสียงในยุโรปหลายแห่งได้

งานอดิเรกที่ทรงสนพระราชหฤทัยในการประดิษฐ์คิดค้นทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้วยพระองค์เองนี้ คือส่วนหนึ่งของรากฐานการพัฒนาประเทศด้วยทรงสร้างมาตรฐานการพัฒนาในหลากหลายสาขาให้กลายเป็นฐานที่แข็งแกร่งของการพัฒนา โดยเฉพาะการทรงงานอดิเรก “ด้านการสื่อสารโทรคมนาคม” เป็นงานที่มีความสำคัญต่อบ้านเมือง ทั้งการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในขอบเขตที่กว้างขวางทั่วประเทศ และการรักษาความมั่นคงของชาติ หลังจากพระราชทานปฐมบรมราชโองการ “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” เพราะงานอดิเรกด้านการสื่อสารเปลี่ยนบทบาทเป็นการประกอบพระราชกรณียกิจ ซึ่งมีมากขึ้นเป็นลำดับ ทรงเริ่มใช้เครื่องมือสื่อสารโทรคมนาคม เมื่อพุทธศักราช ๒๔๙๒ ส่งพระราชโทรเลขขอบพระทัยผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์และพระบรมวงศานุวงศ์ที่ถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวัน

ขึ้นปีใหม่ และเมื่อเสด็จนิวัตประทับในประเทศไทยเป็นการถาวร ทรงใช้การสื่อสารเพื่อปฏิสัมพันธ์กับพสกนิกรอย่างใกล้ชิด เมื่อรัฐบาลได้ก่อตั้งสถานีวิทยุ อ.ส. พระราชวังดุสิตน้อมเกล้า ฯ ถวายเมื่อพุทธศักราช ๒๔๙๕ แล้ว พระที่นั่งอัมพรสถานก็เป็นสถานที่ที่ทรงสื่อสารถึงประชาชน ในระยะนั้น ทรงเปิดแผ่นเสียงพระราชทานสร้างความบันเทิงแก่ประชาชน รวมทั้งสาระความรู้และข้อธรรมะที่เป็นคุณประโยชน์ เป็นสื่อสร้างสัมพันธ์และการศึกษา รวมทั้งเป็นสื่อกลางเชิญชวนระดมทุนในการบริจาคเพื่อช่วยเหลือพสกนิกรที่ประสบภัยในยามเกิดโรคระบาดและภัยทางธรรมชาติ

เมื่อพุทธศักราช ๒๕๑๑ สงครามกลางเมืองในเวียดนามใกล้ยุติ ทหารอเมริกันที่อาสาเข้าไปรบในเวียดนามเตรียมถอนกำลังกลับประเทศทั้งหมด ในปีนั้น องค์การยูซอมของสหรัฐอเมริกาได้มอบวิทยุสื่อสารจากสงครามเวียดนามให้แก่รัฐบาลไทยเป็นจำนวนหมื่นเครื่อง อยู่ในความดูแลของกรมไปรษณีย์โทรเลขและกรมตำรวจ วิทยุสื่อสารจำนวนมากเหล่านั้นมีทั้งวิทยุมือถือ และวิทยุขนาดใหญ่ที่พกพาติดตัว ซึ่งล้วนคุณภาพวัดต่ำ ไม่สามารถติดต่อ

ในระยะไกล แม้เมื่อมีการทดสอบในป่า ก็ปรากฏว่าสื่อสารได้เพียง ๑ กิโลเมตร เท่านั้น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงศึกษาด้านการสื่อสารอย่างจริงจัง ทรงค้นคว้าทดลองการแพร่กระจายของคลื่นวิทยุ ทรงประดิษฐ์ชิ้นส่วนต่างๆ ของวิทยุ เพื่อพัฒนาระบบวิทยุสื่อสารให้มีศักยภาพสูงขึ้น มีพระราชดำริให้หน่วยงานด้านเทคโนโลยีการสื่อสารหลายหน่วย ทั้งฝ่ายทหาร ตำรวจ พลเรือน องค์กรและสถาบันการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบเพื่อให้สามารถดำเนินการเชื่อมข่ายวิทยุเข้ากับระบบสื่อสารโทรศัพท์ทางไกล เพื่อให้วิทยุสื่อสารของพระองค์และหน่วยราชการสามารถติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่างๆ ได้ทันทั่วทั้งที่ เป็นการส่งเสริมคนไทยให้แสดงความสามารถในการพัฒนาระบบวิทยุสื่อสารขึ้นใช้เอง ซึ่งวิทยุสื่อสารนี้ได้เป็นแรงหนุนทำให้เกิด “โรงเรียนพระดาบส” ในเวลาต่อมา นอกจากนั้นทรงศึกษาแนวทางเพื่อนำวิทยุสื่อสารที่ได้รับมอบไว้จำนวนมากดังกล่าวมาแล้ว ให้ใช้ประโยชน์ได้คุ้มค่า ต่อมาได้พระราชทานแนวคิดให้สร้าง “สายอากาศ” ใช้กับเครื่องดังกล่าวได้ผล

อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งใช้ต่อมาตราบถึงปัจจุบัน

พุทธศักราช ๒๕๑๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมอบหมายให้ **ดร. สุธี อักษรกิตติ** อาจารย์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ เป็นที่ปรึกษาช่วยราชการศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหารเกี่ยวกับงานทางอิเล็กทรอนิกส์ระบบสื่อสารและระบบสายอากาศ ทรงให้ออกแบบและสร้างสายอากาศผ่านความถี่สูงมาก เรียกว่า **วีเอชเอฟ** ด้วยมีพระราชประสงค์ที่สำคัญ ๓ ประการ คือ

๑. เพื่อใช้งานวิทยุสื่อสารส่วน **พระองค์** ด้วยมีพระราชประสงค์จะทรงทราบเหตุการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะด้านสาธารณภัยที่เกิดขึ้นกับประชาชน ได้แก่ ไฟไหม้ น้ำท่วม พายุ ความแห้งแล้ง เพื่อทรงช่วยเหลือได้ทันทั่วทั้งที่ และที่สำคัญเพื่อติดต่อสื่อสารกับการปฏิบัติการของหน่วยทหาร ตำรวจในท้องที่ห่างไกลทุรกันดาร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่รั้วของชาติอยู่ในชายแดนในภาวะที่บ้านเมืองมีผู้ก่อการร้ายคุกคาม

๒. ทรงพระราชดำริว่า หากงานนี้ทำสำเร็จ ก็จะสามารถพระราชทานให้แก่หน่วยงานราชการต่าง ๆ ได้ใช้ด้วย

โดยเฉพาะกับเครื่องวิทยุสื่อสารขนาดเล็กที่เรียกว่าวิทยุมือถือ กับขนาดโตหน่อยเป็นชนิดที่พกติดตัว ซึ่งได้รับมอบมาจากสหรัฐอเมริกา เฉพาะเรื่องนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริว่า น่าที่จะให้การใช้งานของคลื่นวิทยุเหล่านี้ได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คือ สามารถรับส่งได้ไกลมากกว่า ๑ กิโลเมตร พระองค์ทรงให้ความเห็นว่า สายอากาศควรได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น คือ ให้สามารถรับส่งไกลยิ่งขึ้น เพราะการจะนำเครื่องวิทยุทั้งหมดมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ก็จะเป็นเรื่องที่ยุ่งยากซับซ้อนมากกว่า จึงมีพระราชดำริมุ่งไปที่สายอากาศเป็นสำคัญ

๓. สิ่งสำคัญที่สุด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์จะส่งเสริมให้คนไทยที่มีความรู้ความสามารถตั้งใจจริงในการใช้ความอุตสาหะวิริยะในการทำงาน ออกแบบสายอากาศพัฒนาระบบวิทยุสื่อสารขึ้นใช้เองในประเทศ ถ้ามองในแง่เศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่า เป็นการช่วยลดดุลการค้าและเพิ่มดุลทางเทคโนโลยีขึ้นภายในประเทศ ได้ตระหนักเห็นพระราชวิสัยทัศน์อันกว้างไกลว่า พระองค์ทรงเชื่อมั่นว่าคนไทยนั้นมีความสามารถไม่ยิ่งหย่อนกว่านักวิชาการ

ชาติอื่น ทรงกำหนดวัตถุประสงค์ของงานที่จะทรงใช้ ซึ่งคุณสมบัติของเทคโนโลยีต่างๆ ที่ทรงกำหนดทำให้มีผลในการพัฒนาเพื่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย สร้างและทดลองขึ้น กล่าวได้ว่าเป็นพระมหากรุณาธิคุณแก่ชาวไทยสุดที่จะกล่าวได้

ระบบสื่อสารวิทยุคมนาคมที่พัฒนาตามแนวพระราชดำริที่ผลิตขึ้นโดยฝีมือคนไทยคือ ดร. สุธี อักษรกิตติ์ ประกอบด้วยการออกแบบและสร้างสายอากาศ ๔ แบบ คือ **สายอากาศผ่านความถี่สูงมาก** เรียกว่า วีเอชเอฟ ระยะทางเลยเส้นขอบฟ้าไกล ๑๔๕ กิโลเมตร จาก กรุงเทพฯ ไปยังหัวหิน สำเร็จในพุทธศักราช ๒๕๑๓ **สายอากาศหาทิศทางแปรคลื่นวิทยุผ่านความถี่สูงมาก** ใช้กับวิทยุเครื่องเล็กติดต่อได้ระยะไกล จากกรุงเทพฯ ถึงเชียงใหม่ สำเร็จในพุทธศักราช ๒๕๑๖ **สายอากาศไส้กรอก** มีอัตราการขยายสูง และการพัฒนาสายอากาศชนิดวิทยุพหุพา ซึ่งสำเร็จในปีเดียวกัน นอกจากนั้น ได้สร้างข่ายวิทยุที่ศูนย์กลางที่สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต เพื่อเชื่อมไปยังที่ต่างๆ คือ ภาคเหนือที่จังหวัดพิษณุโลก ภาคตะวันออกที่จังหวัดจันทบุรี และภาคใต้ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การออกแบบและสร้างระบบเสาอากาศทั้ง ๔ แบบ ดร. สุธี อักษรกิตต์เล่าไว้ในหนังสือ เรื่อง **“ในหลวงกับงานช่าง”** ว่า พระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแนวการสร้างและพัฒนาสายอากาศนั้น ไม่มีตำราต่างประเทศเล่มใดกล่าวไว้ที่จะสามารถนำมาค้นคว้าอ้างอิงเป็นแนวการดำเนินงานได้เลย ต้องยึดแนวพระราชดำรัสที่พระราชทาน เมื่อครั้งนำงานขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายแต่ละครั้ง ซึ่งตนเองได้จดบันทึกตามรับสั่งไว้ เป็นรายละเอียดที่ซับซ้อนที่ไม่มีปรากฏในตำราทั้งสิ้น และเมื่อได้ทำสำเร็จจึงเป็นที่ประจักษ์ว่า พระราชดำริทั้งปวงนั้นถูกต้องมีประสิทธิภาพอย่างมหาศาล และยิ่งซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระเมตตาเชิดชูเกียรติคุณให้แผ่ไพศาล ด้วยทรงให้ประกาศสายอากาศทั้ง ๔ แบบ ลงในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๑๖ ว่า สายอากาศสุธี ๑ สุธี ๒ สุธี ๓ และสุธี ๔

พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถูกต้องทุกประการ เพราะว่า

ในเวลาต่อมา เมื่อระบบสายอากาศต่างๆ ได้มีการพัฒนาดีขึ้น ก็สามารถทำให้วิทยุมือถือเล็กๆ ติดต่อกันได้ในระยะไกลๆ ด้วยการเดินสายตามไปได้หลายร้อยกิโลเมตรด้วยกัน ปัจจุบันสายอากาศทั้ง ๔ แบบ ไม่ต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ เพราะมีบริษัทไทยนำไปผลิตจำหน่ายมากมาย ระบบสายอากาศที่คนไทยคิดค้นได้เอง นอกจากใช้กับวิทยุสื่อสารที่มีการสั่งซื้อจากต่างประเทศปีหนึ่งๆ จำนวนมากมาย ซึ่งต้องใช้ระบบสายอากาศโดยประมาณ ร้อยละ ๒๐-๖๐ ของระบบแล้ว ระบบดาวเทียม วิทยุโทรทัศน์เป็นราคาหลายแสนล้านบาท เฉพาะสายอากาศอย่างเดียว ก็เป็นราคานับหมื่นล้านบาทเช่นกัน มองเห็นได้ชัดเจนว่า ช่วยลดดุลการนำเข้าเป็นจำนวนไม่น้อยทีเดียว

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีเครื่องรับ-ส่งวิทยุคมนาคมชนิดมือถือที่เรียกว่า Walkie Talkie ติดพระองค์ และทรงใช้วิทยุรับฟังข่าวสารโดยติดต่อกับโครงข่ายวิทยุตำรวจซึ่งมีศูนย์ควบคุมข่ายสัญญาณเรียกว่า **“ปทุมวัน”** โดยถวายสัญญาณประจำพระองค์ว่า **“กส. ๙”** จึงทรงรับทราบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นเมื่อกรมไปรษณีย์โทรเลขก่อตั้ง

ชมรมวิทยุอาสาสมัคร (VR - Voluntary Radio) ทรงติดต่อสื่อสารทางวิทยุสมัครเล่น ด้วย ทรงทดลองการแพร่กระจายคลื่นวิทยุ และการรับสัญญาณด้วยพระองค์เอง ทรงเคร่งครัดปฏิบัติตามระเบียบของการติดต่อสื่อสาร ทรงหักท้วงตักเตือนผู้ไม่เคารพกฎ ระเบียบ ขณะเดียวกันจะพระราชทานคำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาทางเทคนิคต่างๆ ด้วย ทรงได้รับการถวายสัญญาณว่า **VR 009** เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๒๔

เมื่อพุทธศักราช ๒๕๒๘ ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ ครั้งที่ ๑๓ กรมไปรษณีย์โทรเลขดำเนินการติดตั้งวิทยุถ่ายทอดสัญญาณที่ยอดเขาฉลาก อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ปรากฏว่าเครื่องถ่ายทอดสัญญาณไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานคำแนะนำ ตั้งแต่ความถี่ของเครื่องถ่ายทอดสัญญาณ ความถี่ที่เหมาะสมต่อการใช้ และการติดตั้งสายอากาศ กระทั่งสามารถแก้ปัญหาได้อย่างลุล่วง

พระเกียรติคุณในด้านวิทยุสื่อสารที่ปรากฏในเวลาต่อมาคือ เมื่อวันที่ ๑๗

สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๓๒ คณะกรรมการสมาคมวิทยุสมัครเล่นแห่งประเทศไทย และสมาคมวิทยุอาสาสมัคร ได้ทูลเกล้าฯ ถวายประกาศนียบัตรพนักงานวิทยุสมัครเล่นชั้นสูง พร้อมสัญญาณ **HS1A** และวันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๓๙ สมาคมโทรคมนาคมแห่งประเทศไทย ได้น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระราชสมัญญาเฉลิมพระเกียรติคุณว่า **“Telecom Man of the Nation”**

เมื่อเทคโนโลยีด้านการสื่อสารมีความเจริญก้าวหน้าและพัฒนาอย่างรวดเร็ว เกิดเป็นยุคโลกไร้พรมแดนมีดาวเทียมเข้ามาใช้ในการสื่อสาร ดังที่พระราชทานชื่อดาวเทียมว่า **“ไทยคม-THAICOM”** พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงนำความก้าวหน้าทางการสื่อสารนี้มาปรับปรุงการศึกษาของราษฎรในพื้นที่ห่างไกลที่ด้อยโอกาส โดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ซึ่งมีโรงเรียนวังไกลกังวล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นศูนย์กลางแพร่เครือข่ายออกไปทั่วประเทศ นับว่าทรงนำการสื่อสารเพื่อการพัฒนาโดยแท้

ระบบสื่อสารโทรคมนาคมของไทยที่พัฒนาก้าวหน้าไกลควบคู่กับความเจริญของเทคโนโลยีของโลกสากลนั้น เกิดขึ้นได้

เพราะพระอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นหลัก ทรงชี้นำ พัฒนาหน่วยงาน บุคคล ในชาติ ให้ร่วมแรงร่วมใจกันสร้างสรรค์ วิทยาการให้เป็นรากฐานของบ้านเมือง

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงเล่าถึง ห้องทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทำให้มองเห็นภาพพระราชกรณียกิจ เพื่อประชาชนได้อย่างชัดเจน ดังนี้

“น้อยคนนักที่จะทราบว่าภายใน ห้องทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตามพระราชฐาน ที่ประทับทุกแห่ง มีเครื่องมืออุปกรณ์ ต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ติดตั้งเต็มไปหมด เช่น เครื่องรับ-ส่ง วิทยุแรงสูงทุกข่าย เครื่องโทรพิมพ์ เครื่องโทรสาร เครื่องโทรศัพท์ เครื่อง

สมองกล ตลอดจนแผนที่และภาพถ่าย ทางอากาศ ใคร่ขออย่าว่าเครื่องมือ และอุปกรณ์ทั้งหมดดังกล่าว ทรงมีไว้ เพื่อบำรุงสุขของราษฎรอย่างทั่วถึง กล่าวคือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นฝ่ายรับข้อมูลเข้ามาได้อย่าง รวดเร็วแม่นยำได้ตลอดเวลาโดยจะ ทรงรับจากวิทยุรับ-ส่งบ้าง จากเครื่อง โทรพิมพ์บ้าง จากเครื่องโทรสารบ้าง โดยไม่ต้องให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องต้อง ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส เข้าเฝ้ากราบบังคมทูล..... มีพระราช ดำริว่าวิทยุรับ-ส่งมีประโยชน์มากใน การติดต่อประสานงาน ทั้งด้านการ รักษาความปลอดภัย ด้านการพัฒนา ด้านการแพทย์ระหว่างพื้นที่ซึ่งอยู่ห่างไกล หรือการติดต่อระหว่างพื้นที่ที่เจริญแล้ว กับพื้นที่ที่เป็นถิ่นทุรกันดาร...”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการศึกษา

นางสายไหม จบกมลศึก

ตอนที่ ๑

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสถึงความสำคัญของการศึกษาว่า “การศึกษาเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรม ของบุคคล สังคม และบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะกันทุก ๆ

ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้น จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศไทยไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด”

และพระราชทานแนวทางการศึกษาตลอดชีวิต ดังปรากฏความตอนหนึ่ง

ราชูปถัมภ์ โรงเรียนราชวินิต โรงเรียน
พระดาบส โรงเรียนกาญจนาภิเษก
วิทยาลัยช่างทองหลวง ทั้งนี้ ยังมีได้
กล่าวถึงการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และ
สถาบันชั้นสูง ซึ่งทำหน้าที่ผลิตนักวิชาการ
และนักบริหารสาขาต่างๆ ของประเทศ

พระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการศึกษา
เริ่มต้นขึ้นเมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้า
โปรดกระหม่อมให้จัดห้องชั้นล่างในพระที่นั่ง
อุดร ซึ่งเป็นที่ประทับของสมเด็จพระเจ้า
ลูกยาเธอและสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ ใน
บริเวณพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวัง
ดุสิต เป็นชั้นเรียนอนุบาล สำหรับสมเด็จพระ
เจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าอุบลรัตน์ราชกัญญา
สิริวัฒนาพรรณวดี ทรงเรียนร่วมกับ
พระสหายอีก ๗ คน เปิดเรียนครั้งแรก
เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๙๘
ในตอนนั้นยังมิได้พระราชทานนามของ
โรงเรียน และในปีต่อมา เมื่อวันที่ ๑๐
มกราคม พุทธศักราช ๒๔๙๙ สมเด็จพระ
บรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
เสด็จเข้าศึกษาชั้นอนุบาลพร้อมกับพระ
สหาย ๔ คน ครั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้า-
อยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินมาประทับ
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวัง
ดุสิต จึงได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า

โปรดกระหม่อมให้สร้างอาคารเรียนใน
บริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระ-
ราชวังดุสิต ในเดือนพฤศจิกายน พุทธ-
ศักราช ๒๕๐๐ พระราชทานนามว่า “โรง-
เรียนจิตรลดา” ในวันที่ ๒ ตุลาคม พุทธ-
ศักราช ๒๕๐๑ สมเด็จพระเทพรัตนราช-
สุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเข้า
ศึกษาชั้นอนุบาลพร้อมด้วยพระสหาย
๒๔ คน และโรงเรียนจิตรลดาได้จดทะเบียน
เป็นโรงเรียนราษฎร์ ตามพระราชบัญญัติ
โรงเรียนราษฎร์ ใช้อักษรย่อชื่อโรงเรียนว่า
“จ.ด.” วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช
๒๕๐๔ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬา-
ภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารีทรงเข้า
ศึกษาชั้นอนุบาลพร้อมพระสหาย ๒๕ คน
ในปีการศึกษา ๒๕๐๗ โรงเรียนจิตรลดา
ได้ขออนุญาตกระทรวงศึกษาธิการขยาย
ชั้นเรียนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและ
ในวันที่ ๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๐๘
กระทรวงศึกษาธิการได้รับรองวิทยฐานะ
ของโรงเรียนจิตรลดา และอนุมัติให้โรงเรียน
ขยายชั้นเรียนจนถึงชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลายในปีการศึกษา ๒๕๑๑

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
มีพระราชประสงค์ให้โรงเรียนจิตรลดา
เป็นโรงเรียนตัวอย่างสำหรับการเรียน

การสอน ทรงพระเมตตาให้รับนักเรียนโดยไม่เลือกชั้นวรรณะ และนักเรียนไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน ทรงตรวจผลการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล และพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยแก่ครูอาจารย์ผู้สอน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน โรงเรียนจิตรลดาจึงเป็นสถานศึกษาอบรมพระเจ้าหลานเธอทุกพระองค์ต่อมาจนทุกวันนี้

อันที่จริง ในพุทธศักราช ๒๔๙๗ ก่อนหน้านั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม รับโรงเรียนวังไกลกังวล ไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ต่อจากสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ซึ่งมีพระบรมราชานุญาตให้จัดตั้งขึ้นเป็นโรงเรียนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๑ เพื่อให้การศึกษาแก่บุตรหลานของเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรักษาวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยพระราชทานค่าใช้จ่ายเป็นรายปี จากเงินพระราชกุศล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานอาคารเรียนหลังใหม่ และในพุทธศักราช ๒๕๒๒

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ตั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียนวังไกลกังวล อันประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ทางด้านการบริหารโรงเรียน ด้านวิชาการ ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ เจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ จากสำนักพระราชวัง ผู้แทนโรงเรียน และผู้แทนสมาคมผู้ปกครอง ในพุทธศักราช ๒๕๒๖ โรงเรียนวังไกลกังวลรับเด็กก่อนก่อนวัยเรียนเข้าศึกษาในชั้นเด็กเล็ก และสามารถศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานเงินอุดหนุน และในบางโอกาสยังทรงเป็นครูสอนนักเรียนด้วยพระองค์เอง ดังปรากฏในรายการ “ศึกษาทัศน์” เผยแพร่ออกอากาศทุกวันทางโทรทัศน์ สศทท. ๑-๑๓ และ ๑๕ หรือ DSTV 81-93, 95 วันอาทิตย์ เวลา ๐๘.๐๐ น.-๐๘.๓๐ น. ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ กรมประชาสัมพันธ์

ศึกษาทัศน์ หรือรายการ Quest for Knowledge เป็นรายการเพื่อการศึกษาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์ให้สถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมดำเนินรายการ

ในรูปแบบของการพานักเรียนไปศึกษา เรียนรู้นอกห้องเรียน เรียนรู้เรื่องราวต่างๆ จากของจริง สถานที่จริง มีพระราชดำรัส แนะนำเจ้าหน้าที่ผลิตรายการศึกษาทัศน์ ใน ๒ โอกาส คือ เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๓ และวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๓ ว่า **“เราต้อง ให้เด็กรู้จักใช้มือทำ ให้เขาใช้มือทำ”**

วันเสาร์ ที่ ๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้คณะนักเรียนในรายการศึกษาทัศน์ ตามเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรโครงการอ่างเก็บน้ำบ้านเขาเต่า อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และที่บริเวณหน้าโรงเรียนเทศบาลเขาเต่า ทรงสอนนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องดิน **“...ถ้าดินอยู่เฉยๆ ไม่ได้ปลูกอะไร มันไม่ทำงาน นี่มันทำงาน จะเห็นเป็นปมๆ ถ้าอยากให้ดีใส่ถั่ว (ปลูกถั่ว ปรับปรุงดิน)”**

วันอังคาร ที่ ๓๐ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้คณะนักเรียนในรายการศึกษาทัศน์ตามเสด็จพระราชดำเนินไปติดตามผลการดำเนินงานโครงการฝนหลวง

ณ สถาบันการบิณพลเรือน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พระราชทานบทเรียนเรื่องการทำฝนหลวง ซึ่งแม้ว่าจะเป็นเรื่องที่ยาก แต่ทรงพระปรีชาทำให้เป็นบทเรียนที่เข้าใจง่ายสำหรับนักเรียนชั้นมัธยม โดยทรงอธิบายวิชาการทางวิทยาศาสตร์ระดับสูงด้วยภาพและแผนภูมิที่ทรงคิดประดิษฐ์ด้วยฝีพระหัตถ์ และทรงนำเอาตัวละครในวรรณกรรมและนิทาน ซึ่งเป็นที่รู้จักแพร่หลาย รวมทั้งประเพณีพื้นบ้านหรือแม้แต่ชื่ออาหาร มาผสมผสานดำเนินเรื่อง เช่น นางมณีเมขลา ผู้ร่ำล่อแก้ว เกิดเป็นฟ้าแลบส่งเสียงสะท้อนก้องเปรี้ยง-ปร้าง พระอินทร์ทรงเกวียนมาช่วยทำฝน วิธีการสร้างเมฆฝนโดยใช้สารเคมี ยุทธการแซนด์วิช คือใช้เครื่องบิน ๒ ลำ ประกบบก่อนเมฆเพื่อเร่งกระบวนการบังคับให้ฝนตกในพื้นที่เป้าหมาย ประเพณีแห่นางแมวขอฝนเป็นเรื่องจิตวิทยาเสริมขวัญ และกำลังใจให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ประเพณีบั้งไฟเปรียบได้ดั่งเครื่องบินที่นำสารเคมีขึ้นไปปฏิบัติการ และกบผู้มีหลายบทบาท ทั้งโดยธรรมชาติของกบที่ร้องเรียกฝน กบเลือกนาย และ เจ้าชายกบ ซึ่งทรงมีพระราชอารมณ์ขันเปรียบเปรยว่า

นักเรียนโรงเรียนวังไกลกังวลตั้งใจฟัง
พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ต้องจับกับหลายตัวกว่าจะพบเจ้าชาย
ซึ่งหมายความว่า ต้องมีความพยายาม
ปฏิบัติการซ้ำหลายครั้งกว่าจะเกิดผลตง
สักครั้งหนึ่ง

วันเสาร์ ที่ ๑๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช
๒๕๔๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรด-
กระหม่อมให้คณะนักเรียนในรายการศึกษา-
ทัศน์ ตามเสด็จพระราชดำเนินไปในพิธี
น้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายโครงการ
ปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งจัดโดย
บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ณ พื้นที่

ป่าชายเลน แปลงปลูกป่า FPT 29 และ
29/3 อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบ-
คีรีขันธ์

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ กรกฎาคม
พุทธศักราช ๒๕๔๗ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้คณะนักเรียน
ในรายการศึกษาทัศน์ตามเสด็จพระราช-
ดำเนินไปติดตามผลการดำเนินงานทอด-
พระเนตรโครงการป้องกันแก้ไขปัญหา
อุทกภัย ณ บริเวณทางน้ำล้นราชประชา-
นุเคราะห์ ๑๓ และโครงการศึกษาวิจัย

และพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย
ณ บ้านโตนดน้อย ตำบลปึกเตียน อำเภอกำแพง จังหวัดเพชรบุรี

กล่าวได้ว่า พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์เดียวในโลก ที่ทรงสอนนักเรียนในลักษณะเช่นนี้

เกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียนวังไกลกังวลนี้ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงห่วงใยลูกและภริยาของตำรวจตระเวนชายแดนที่ต้องไปทำงานประจำอยู่ชายแดน ภริยามีภาระที่ต้องดูแลลูก ค่าใช้จ่ายไม่พอ มีพระราชดำริให้ภริยาเรียนตัดเย็บเสื้อผ้า แต่งหน้า ทำผม ประกอบอาหารคาวหวาน ฯลฯ เพื่อนำเงินมาจุนเจือครอบครัว ทรงปรารภกับนายขวัญแก้ว วัชโรทัย ซึ่งเป็นรองเลขาธิการพระราชวังฝ่ายกิจกรรมพิเศษและเป็น

ผู้จัดการโรงเรียนวังไกลกังวลขณะนั้น นายขวัญแก้ว วัชโรทัย จึงได้ขอให้กระทรวงศึกษาธิการจัดโรงเรียนสารพัดช่างวังไกลกังวลสอนวิชาชีพต่างๆ ให้โอกาสทั้งภริยาและลูกของตำรวจตระเวนชายแดนมาเรียน

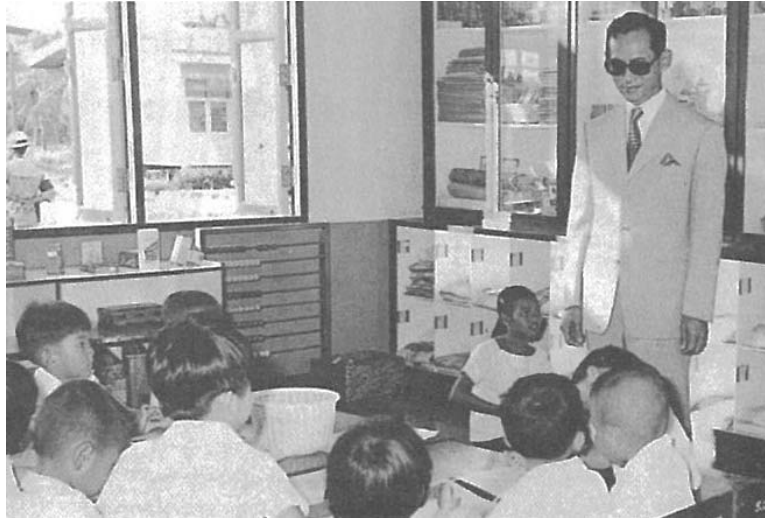
ต่อมาจึงได้ปรับปรุงเป็นวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล และมีสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวังไกลกังวลเกิดขึ้น ชาวหัวหินจึงมีโอกาสเข้าเรียนวิชาการอาชีพทั้งระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

ปัจจุบันจึงกล่าวได้ว่า โรงเรียนวังไกลกังวล และวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลวังไกลกังวล รับนักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น ตอนปลาย วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยครบบริบูรณ์

ตอนที่ ๒

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินออกเยี่ยมราษฎรในพื้นที่ต่างๆ ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๙๘ อันเนื่องมาจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ภัยจากโรคภัยและโรคระบาด ภัยจาก

พื้นที่ไม่สงบจากผู้ก่อการร้าย ระยะนั้นจะเห็นได้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สร้างโรงเรียนขึ้นอีกสำหรับอาณาประชาราษฎรที่ยากจนในท้องที่ต่างๆ ครอบคลุม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานกระแส
พระราชดำรัส เมื่อทรงเยี่ยมชมการสอนในชั้นอนุบาล

ไปถึงถิ่นทุรกันดารทั่วไป เมื่อเสด็จพระ-
ราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรและหน่วย
ปฏิบัติการทหารและตำรวจตามแนวชายแดน
ภาคเหนือซึ่งเป็นถิ่นทุรกันดารนั้น ทรง
พบว่าเด็กและเยาวชนมิได้เรียนหนังสือโดย
เฉพาะชาวไทยภูเขาพูดภาษาไทยไม่ได้
ที่สำคัญคือราษฎรเหล่านั้นต่างไม่มีความรู้
เลยว่าตนนั้นพำนักอยู่ในถิ่นประเทศใด
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงพระ-
ราชทานพระราชทรัพย์สร้างโรงเรียน และ
จัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน มอบให้
ตำรวจตระเวนชายแดนเป็นผู้ดูแล โดย

เริ่มตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๙๙ เป็นต้นมา
เรียกโรงเรียนเหล่านั้นว่า **โรงเรียนเจ้าพ่อ
หลวงอุปถัมภ์** ซึ่งสมเด็จพระศรีนคริน-
ทราบรมราชชนนีทรงออกแรงร่วมด้วย
อย่างแข็งขัน ทำให้เยาวชนที่อยู่ห่างไกล
คมนาคม มีโอกาสเรียนหนังสือกันทั่วหน้า
โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์เกิดขึ้นใน
ภาคเหนือกว่า ๒๐๐ โรงเรียน ปัจจุบัน
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม-
ราชกุมารี พระราชทานเงินเดือนแก่ครู ๔๓
คน ในโรงเรียนในท้องที่ทุรกันดาร ๙
แห่ง ได้แก่

๑. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต ๒ จำนวน
๗ คน

๒. ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวน
ชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวน
ชายแดน ที่ ๓๓ จำนวน ๘ คน

๓. โรงเรียนบ้านปางหก จำนวน
๑ คน

๔. ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทย
มอแกน จำนวน ๒ คน

๕. โรงเรียนท่านผู้หญิงสง่า อิงคุลา-
นนท์ จำนวน ๑ คน

๖. โรงเรียนบ้านบางเบน จำนวน ๑ คน

๗. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
บ้านนาอิสาน จำนวน ๒ คน

๘. ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวน-
ชายแดน ในพื้นที่จังหวัดตาก จำนวน ๑๖
คน

๙. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาเขต ๒ จำนวน ๕ คน

เมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๕ เกิดมหาวาตภัย
ในภาคใต้ โดยเฉพาะที่แหลมตะลุมพุก
อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
สูญเสียชีวิตและทรัพย์สินราษฎรอย่าง-
มหาศาล มีเด็กกำพร้าและเด็กยากจนเกิดขึ้น

จำนวนมาก โรงเรียนบ้านปลายแหลมถูกพายุ
พัดพังทลายทิ้งหลัง ในปีนั้น พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้า
โปรดกระหม่อมให้ฟื้นฟูบูรณะโรงเรียน
ปลายแหลมขึ้นใหม่มีชื่อใหม่ว่า “โรงเรียน
ราชประชานุเคราะห์ บ้านปลายแหลม”
และสร้างโรงเรียนราชประชานุเคราะห์
อีก ๑๒ แห่ง ในจังหวัดภาคใต้ ที่ได้รับ
ผลกระทบจากวาตภัย ได้แก่ รพค. ๑-๒
ในจังหวัดกระบี่ รพค. ๓ ในจังหวัดชุมพร
รพค. ๔-๘ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช
รพค. ๙-๑๐ ในจังหวัดนราธิวาส รพค. ๑๑
ในจังหวัดสงขลา และ รพค. ๑๒ ในจังหวัด
สุราษฎร์ธานี พระราชทานแก่เด็กกำพร้า
ที่ครอบครัวยุติการอุปการะ และเด็กยากไร้
ขาดที่พึ่ง อยู่ในความดูแลของมูลนิธิราช-
ประชานุเคราะห์ ซึ่งต่อมาไม่ว่าจะเกิด
อุบัติเหตุประเภทใด เช่น ใต้ฝุ่นเกย์ สึนามิ
หรือโรคภัย เช่น โรคเอดส์ที่พ่อแม่เสียชีวิต
หมด หรือเด็กจากครอบครัวที่ยากจน มูลนิธิ
ราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็จะ
ยื่นมือเข้ามาเกื้อกูลสร้างโรงเรียนให้แก่
เด็กกำพร้าทั้งหลาย ปัจจุบันมีโรงเรียน
ราชประชานุเคราะห์ทั่วทุกภาคเป็นจำนวน

๔๔ โรงเรียน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพระบรมราโชบายให้จัดอบรม บ่มนิสัยของนักเรียนให้เป็นเด็กดี มีความ เมตตา กรุณา มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความ ประพฤติเรียบร้อย อ่อนน้อมถ่อมตน รู้จัก รักษาความสะอาดทั้งกายและใจ รู้จัก ช่วยเหลือตนเอง มีความขยันหมั่นเพียร ตรงต่อเวลา มีความกตัญญูกตเวที มีความ โอบอ้อมอารี รู้รักสามัคคี อยู่ร่วมกันด้วย สันติสุข รู้จักการทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ แล้วนำไปจำหน่าย รู้จักมัธยัสถ์ถ่อดอม ผักเงินไว้ในบัญชีธนาคารเพื่ออนาคตของตน ทั้งนี้ เพื่อเด็ก ๆ เหล่านี้จะเติบโตเป็น พลเมืองตัวอย่างสมบูรณ์ในอนาคต ซึ่ง ต่อมา กระทรวงศึกษาธิการได้นำแนว การศึกษานี้มาดำเนินการด้วย

พุทธศักราช ๒๕๐๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดสร้างโรงเรียน ราชประชานุเคราะห์ เป็นโรงเรียนประจำ ที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเป็นสถานศึกษาบุตรธิดาของผู้ป่วย

โรคเรื้อน โดยแยกออกมาจากพ่อแม่ตั้งแต่ เกิด เด็กเหล่านี้ยังไม่ติดเชื้อ แต่ไม่อาจเข้า- รับการศึกษาตามโรงเรียนทั่วไปเช่นปกติได้ เนื่องจากมีข้อบังคับตามพระราชบัญญัติ ควบคุมโรคติดต่อ ห้ามโรงเรียนรับบุตร ผู้ป่วยโรคเรื้อนเข้าศึกษา ซึ่งทรงเห็นว่าเป็นการปิดโอกาสทางการศึกษาและ ไม่เป็นธรรมต่อเด็ก ขณะนั้น ยังไม่มี หน่วยการศึกษานอกโรงเรียนเกิดขึ้น ในกระทรวงศึกษาธิการ ในการนี้ พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทาน พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์และพระราชทาน ไม้จากอาคารพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ไปสร้างโรงเรียนอนุบาลอยู่ประจำ สำหรับ บุตรผู้ป่วยโรคเรื้อน ที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ในปีการศึกษา ๒๕๐๘ โดยท่านผู้หญิงดุจฎีมาลา มาลากุล เป็น ผู้รับสนองพระราชประสงค์ให้สำเร็จลุล่วง อย่างแข็งขัน โรงเรียนได้รับบุคคลภายนอก เข้ามาเรียนเป็นนักเรียนไป-กลับด้วย ซึ่งต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรด- กระหม่อมให้กระทรวงศึกษาธิการรับไป ดำเนินงานและขยายชั้นเรียนจนจบชั้น มัธยมศึกษา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานทุนการศึกษาแก่นักเรียนโรงเรียนราชวินิต

ในพุทธศักราช ๒๕๐๙ เกิดโรงเรียนขึ้น ๒ ประเภท คือ โรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจนหรือที่เรียกว่าโรงเรียนราช-ประชาชนกุล และโรงเรียนในพระบรม-ราชูปถัมภ์ ได้แก่ โรงเรียนราชวินิต

เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๐๙ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรม-ราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินโดยเรือพระที่นั่งชื่อ “เศษกระดาน” ล่องไปถึงตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ ราษฎรยากจนได้ขอพระราชทานโรงเรียนมัธยมทรงนำความขึ้นกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โปรดมีพระราชดำริว่าการศึกษาแต่เก่าก่อนเกิดขึ้นในวัดควรรื้อฟื้นให้คณะสงฆ์ร่วมอุปถัมภ์ พระราช-

ทานพระราชทรัพย์ ๔๐๐,๐๐๐ บาท ตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินงานโรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจนหรือโรงเรียนราชประชาชนกุลแห่งแรก ชื่อว่า โรงเรียนวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ โรงเรียนสำหรับเด็กยากจนในลักษณะนี้มีอีกหลายแห่งคือ โรงเรียนวัดสันติการาม-วิทยา โรงเรียนวัดป่าไถ่ จังหวัดราชบุรี โรงเรียนวัดบึงเหล็ก จังหวัดนครพนม และโรงเรียนนันทบุรีวิทยา จังหวัดน่าน ซึ่งมีการสอนสามัญทั้งนักเรียนชายหญิงในระดับมัธยม และสอนพระปริยัติธรรมแก่บรรพชิตด้วย

ส่วนโรงเรียนราชวินิต พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานที่ดินบริเวณสวนเพาะชำ วังสวนกุหลาบ เนื้อที่

ประมาณ ๖ ไร่ ให้กระทรวงศึกษาธิการสร้างโรงเรียนระดับประถมศึกษาสำหรับบุตรหลานข้าราชการในราชสำนักและราษฎรทั่วไป พระราชทานนาม**ราชวินิต** มีความหมายว่า *สถานที่อบรมกุลบุตรกุลธิดาให้เป็นคนดีโดยพระราชฯ* เริ่มเปิดสอนได้เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๑๑ มีคุณหญิงพวงรัตน์ วิเวกานนท์ เป็นผู้รับสนองดำเนินงานตามพระราชประสงค์

พุทธศักราช ๒๕๑๖ สร้างโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว จังหวัดสมุทรปราการ

พุทธศักราช ๒๕๒๗ พระราชทานที่ดินโรงเลี้ยงม้า ต่อมุมสนามราชตฤณมัย สร้างโรงเรียนราชวินิตมัธยม นอกจากนั้น ได้มีโรงเรียนราชวินิตเกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร อีก ๔ แห่ง คือ ราชวินิตบางเขน วิทยา ราชวินิตบางแคปานขำ ราชวินิตประถมบางแค และราชวินิตสุวรรณภูมิ

พุทธศักราช ๒๕๑๔ คณะครูและผู้ปกครองโรงเรียนที่ศาลาวัดบ้านหนองแคน อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร ได้ร่วมมือกันก่อสร้างโรงเรียนบนที่ดินบริจาค ๑๐ ไร่ เพื่อเปิดสอนถึงประถมศึกษาปีที่ ๔ ซึ่งแต่เดิมกองทัพอากาศที่ ๒ ได้ก่อตั้งโรงเรียนนี้ขึ้นเปิดเรียนได้เพียงชั้นประถม ๑

เท่านั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบ จึงพระราชทานพระราชทรัพย์ ๙๒,๐๖๓ บาท เพื่อก่อสร้างโรงเรียนให้สำเร็จ ซึ่งเป็นไปอย่างยากลำบาก เพราะผู้ก่อการร้ายเพียรพยายามทำลายเส้นทางลำเลียงและอุปกรณ์การก่อสร้างโรงเรียนตลอดทั้งลอบยิงผู้เข้าไปก่อสร้าง และวันที่โรงเรียนสร้างแล้วเสร็จเพียง ๒ วัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิด พระราชทานนามว่า **โรงเรียนร่มเกล้า** มีพระราชดำริให้กองทัพอากาศที่ ๒ และภาคที่ ๓ ร่วมมือสร้างโรงเรียนร่มเกล้าอีกหลายแห่ง เช่น ที่อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอปากชม จังหวัดเลย และขยายต่อไปในพื้นที่ที่ผู้ก่อการร้ายเข้าครอบงำทั้งภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ได้แก่ เพชรบูรณ์ อุตรธานี กาญจนบุรี ปราจีนบุรี สระแก้ว และนราธิวาส **โรงเรียนร่มเกล้า** จึงเป็นโรงเรียนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงนำการศึกษาและการพัฒนามาใช้แทนการต่อสู้ด้วยวิธีรุนแรง ทำให้ผู้ก่อการร้ายในภูมิภาคต่างๆ ค่อย ๆ ลดลง

นอกจากจะทรงสร้างสถานศึกษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงรับ โรงเรียนไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ พระราชทานพระราชทรัพย์ คำแนะนำ พระบรมราโชวาทสนับสนุนและเป็นที่กำลังใจแก่ครู และนักเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งมีทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน ได้มีผู้เจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท โดยเสด็จพระราชกุศลในการศึกษาอีกด้วย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์งานการศึกษาของชาติอย่างต่อเนื่อง ทรงห่วงใยประชาชนที่พลาดโอกาสเล่าเรียนในระบบโรงเรียน มีพระราชดำริให้จัดการศึกษา**นอกระบบ**ว่า สมัยโบราณศิษย์เข้ามาฝากตัวขอความรู้จากพระอาจารย์ดาบสซึ่งตั้งสำนัก

อยู่ในป่า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมก่อตั้ง “**โครงการพระดาบส**” พระราชทานสถานที่อาศรมดาบสเป็นที่เรียน พระราชทานพระราชทรัพย์เป็นทุนดำเนินการ จัดเป็นกิจการสาธารณประโยชน์มิใช่ธุรกิจ เปิดสอนวิชาช่างวิทยุ ช่างไฟฟ้า ช่างเครื่องยนต์ ช่างประปา ช่อมนาฬิกา ครูอาจารย์ทั้งหลายเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้เชี่ยวชาญ ส่วนผู้เรียนนั้นมาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน ต้องการเรียนเพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพ ซึ่งมีทั้งทหาร ตำรวจ และพลเรือนที่ทุพพลภาพจากการป้องกันประเทศ ไม่เสียค่าเล่าเรียน โครงการพระดาบสนี้ได้มีผู้ศรัทธาร่วมบริจาควัสดุอุปกรณ์สมทบในการเรียนการสอนด้วย

ตอนที่ ๓

พระบรมราชานุเคราะห์ต่อการศึกษา ระดับอุดมศึกษาได้เริ่มขึ้นตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๘๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ตั้ง “**ทุนภูมิพล**” พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ๕๐,๐๐๐ บาท

บ้าง ๑๐๐,๐๐๐ บาทบ้างแก่วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย เพื่ออุดหนุนการศึกษาแก่นิสิตและนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์

พุทธศักราช ๒๕๐๒ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมก่อตั้งมูลนิธิเพื่อการศึกษา ชื่อว่า “**มูลนิธิอานันทมหิดล**”

เพื่อเป็นพระบรมราชานุสรณ์แด่สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร เพื่อคัดเลือกบัณฑิตที่จบในระดับปริญญาตรี และมีความสามารถยอดเยี่ยม ใ้รับทุนไปศึกษาวิชาเพิ่มเติมในสาขาต่างๆ ๘ แผนกวิชา คือ แพทยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เกษตรศาสตร์ ธรรมศาสตร์ อักษรศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ และสัตวแพทยศาสตร์ ทุนอานันทมหิดลนี้ ในปีหนึ่งๆ จะต้องใช้งบประมาณปีละ ๗๐ ล้านบาท มีผู้ได้รับทุนไปแล้วเกินกว่า ๒๐๐ คน ซึ่งผู้รับทุนส่วนใหญ่ ได้กลับมาเป็นอาจารย์และนักวิชาการในสถาบันการศึกษาชั้นสูงของชาติ

พระราชกรณียกิจที่สร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือ การเสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๙๓ เป็นต้นมา อย่างไม่ทรงเห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยใดๆ ที่มีบัณฑิตเพิ่มขึ้นในทุกๆ ปี ต่างได้รับพระราชทานปริญญาบัตรจากพระหัตถ์นับจำนวนเรือนแสน พระราชกรณียกิจนี้เป็นที่ประหลาดใจแก่ชาวต่าง

ประเทศเป็นอันมาก เพราะมิได้ปรากฏว่ามีพระราชพิธีประเทศใดในโลกทรงเปี่ยมด้วยพระมหากรุณาธิคุณดังที่ทรงถือปฏิบัติเช่นนี้ เว้นแต่เมื่อทรงงานหนักในเวลาต่อมา ได้ทรงมอบให้ผู้แทนพระองค์ทรงปฏิบัติแทน

พุทธศักราช ๒๕๑๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ก่อตั้ง **โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน** มีพระราชปรารภปรากฏความในตอนต้นของหนังสือสารานุกรมแต่ละเล่มว่า

“การเรียนรู้ในเรื่องราวและวิชาการสาขาต่างๆ โดยกว้างขวาง เป็นเหตุให้เกิดความรู้ ความคิด และความฉลาด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดสำหรับชีวิต ช่วยให้ผู้คนสามารถสร้างประโยชน์สุข สร้างความเจริญมั่นคงให้แก่ตนเอง ทั้งแก่สังคมและบ้านเมือง อันเป็นที่พึงอาศัยได้ ทุกคนจึงควรมีโอกาสที่จะศึกษาหาความรู้ได้ตามประสงค์และกำลังความสามารถโดยทั่วกัน ...”

ทรงพระราชดำริว่า หนังสือสารานุกรมนั้น บรรจุสรรพวิชาอันเป็นสาระไว้ครบทุกแขนง เมื่อมีความต้องการหรือพอใจจะเรียนรู้เรื่องใด ก็สามารถค้นหาอ่านทราบโดยสะดวก นับว่าเป็นหนังสือที่มี

ประโยชน์เกื้อกูลการศึกษาเพิ่มพูนปัญญาด้วยตนเองของประชาชนอย่างสำคัญ โดยเฉพาะในยามที่มีปัญหาการขาดแคลนครูและที่เล่าเรียนเช่นขณะนี้ หนังสือสารานุกรมจะช่วยคลี่คลายให้บรรเทเบาบางลงได้เป็นอย่างดี จึงมีพระราชดำริให้ตั้ง **โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน** ทรงกำหนดหลักการทำคำอธิบายเรื่องต่างๆ แต่ละเรื่องเป็นสามตอนหรือสามระดับ สำหรับเด็กชั้นเล็กอ่านเข้าใจได้ระดับหนึ่ง สำหรับเด็กชั้นกลางอ่านเข้าใจได้ระดับหนึ่ง สำหรับเด็กชั้นใหญ่รวมถึงผู้ใหญ่สนใจอ่านได้อีกระดับหนึ่ง เพื่ออำนวยโอกาสให้บิดามารดาสามารถใช้หนังสือเล่มนี้เป็นเครื่องมือแนะนำวิชาแก่บุตรธิดา และให้พี่แนะนำวิชาแก่น้องเป็นลำดับกัน นอกจากนั้น เมื่อเรื่องหนึ่งเรื่องใดมีความเกี่ยวพันต่อเนื่องถึงเรื่องอื่นๆ ก็ให้อ้างอิงถึงเรื่องนั้นๆ ด้วยทุกเรื่องไป ด้วยประสงค์จะให้ผู้ศึกษาทราบตระหนักว่า วิชาการแต่ละสาขามีความเกี่ยวพันเนื่องถึงกัน พึงศึกษาให้ครบถ้วนทั่วถึง ทั้งนี้ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ดำเนินการแต่ต้นสืบมาถึงปัจจุบัน (พุทธศักราช ๒๕๕๒) เป็นจำนวน ๓๔ เล่มแล้ว

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคำนึงถึงการศึกษาอันเป็นแนวทางแห่งการพัฒนาประเทศเป็นสำคัญ ทรงตระหนักว่า **การสถิติของชาติ** เป็นรากฐานเบื้องต้นที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ในพุทธศักราช ๒๕๐๓ มีพระราชดำริให้ศึกษาแนวทางการก่อตั้ง **“สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์”** (Institute of Development Administration) ซึ่งได้มีการศึกษาศาสตร์แห่งการพัฒนาอันประกอบด้วยแขนงวิชาการหลายแขนง กระทั่งสำเร็จในพุทธศักราช ๒๕๐๙ เป็นสถาบันการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา กำหนดหลักสูตรระดับปริญญาโทและปริญญาเอก เพื่อการฝึกอบรมและการวิจัยพัฒนางาน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์จึงเป็นสถาบันการศึกษาด้านบริหารที่เกิดขึ้นจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อันเป็นคุณประโยชน์แก่การพัฒนาประเทศในเวลาต่อมาตราปัจจุบัน พุทธศักราช ๒๕๓๘ เนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ ๕๐ ปี พุทธศักราช ๒๕๓๙ นายขวัญแก้ว วัชโรทัย รองเลขาธิการพระราชวังฝ่ายกิจกรรมพิเศษ ผู้ได้รับพระ-

มหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้เป็นผู้จัดการโรงเรียนวังไกลกังวลตั้งแต่ พุทธศักราช ๒๕๒๒ เป็นต้นมา ได้ปรึกษากับนายสัมพันธ์ ทองสมัคร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และนายบรรจง พงษ์ศาสตร์ อธิบดีกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้น ถึงเรื่องการนำเทคโนโลยีด้านการสื่อสารผ่านดาวเทียมมาใช้เสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้ขยายไปสู่พื้นที่ในชนบทห่างไกล เนื่องจากนายขวัญแก้ว วัชโรทัย เป็นประธานกรรมการบริหารมูลนิธिरาชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ด้วย ได้คำนึงถึงโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ประเภทโรงเรียนประจำ ๖ แห่ง ในเวลานั้น ซึ่งมีนักเรียนประจำประมาณ ๑,๐๐๐ คน โรงเรียนเหล่านี้ขาดแคลนครูผู้สอนวิชาสามัญ อาทิ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ฯลฯ ขณะที่โรงเรียนวังไกลกังวลมีครูผู้สอนวิชาเหล่านี้ครบถ้วน เพราะได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น หากสามารถถ่ายทอดการเรียนการสอนในห้องเรียนของโรงเรียนวังไกลกังวลผ่านดาวเทียมไปสู่โรงเรียนปลายทางทั่ว

ประเทศย่อมแก้ปัญหาการขาดแคลนครูในโรงเรียนชนบทได้อย่างถาวร เพราะได้รับการสอนจากโรงเรียนวังไกลกังวล หัวหิน ซึ่งเป็นโรงเรียนราษฎร์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมควรจัดทำเป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสทรงดำรงสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี พุทธศักราช ๒๕๓๙ เป็นระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในปีพ.ศ. ๒๕๓๙ นอกจากนั้น นายขวัญแก้ว วัชโรทัย ได้เสนอความเห็นนี้ในที่ประชุม “เทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา” ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงร่วมประชุม ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๓๘ ข้อเสนอของนายขวัญแก้ว วัชโรทัย ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นอย่างดี และได้จัดตั้งองค์การดำเนินการในรูปแบบของมูลนิธิ เป็นโอกาสให้องค์กรภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจสามารถเข้ามาร่วมมือโดยเสด็จพระราชกุศลได้ จนปรากฏผลสัมฤทธิ์เช่นทุกวันนี้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพระราชทรัพย์ ๕๐ ล้านบาท ซึ่งองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย [ปัจจุบัน คือ บริษัททีโอที จำกัด (มหาชน)] ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ให้เป็นทุนเริ่มต้น พระราชทานนามว่า **มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม** เมื่อพุทธศักราช ๒๕๓๘ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานตราสัญลักษณ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ให้เป็นตราประจำของ มูลนิธิฯ หลังจากนั้นเมืองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ได้ร่วมโดยเสด็จพระราชกุศล อย่างกว้างขวาง พร้อมกันนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้โรงเรียนวังไกลกังวล ร่วมกับมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ถ่ายทอดสดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาต่างๆ ในชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาแพร่ภาพทางโทรทัศน์ ๑๒ ช่อง โดยออกอากาศ การถ่ายทอดสดเป็นปฐมฤกษ์ ในวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๘ นับเป็นการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยในการขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่นักเรียนทั่วประเทศ

อีกทั้งเป็นการบรรเทาปัญหาของโรงเรียน ในจังหวัดห่างไกลและโรงเรียนในชนบท ที่ขาดแคลนครูในสาขาวิชาเฉพาะ อาทิ ภาษาต่างประเทศ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ฯลฯ ช่วยให้ได้รับโอกาสทางการเรียนการสอนเท่าเทียมกันกับโรงเรียนในเมือง โดยโรงเรียนวังไกลกังวลและโรงเรียนปลายทาง เหล่านั้นสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ด้วย อุปกรณ์สื่อสารต่างๆ เช่น โทรศัพท์ โทรสาร และระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ยังสามารถให้บริการการประชุมทางโทรศัพท์ (TV Conference) ระหว่างโรงเรียน ปลายทางทั้งหลายได้ ด้วยการสื่อสาร ในลักษณะดังกล่าวแล้วนั้น บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ไม่คิดค่าใช้จ่าย ด้วยพิจารณาว่าเป็นการโดยเสด็จพระราชกุศล

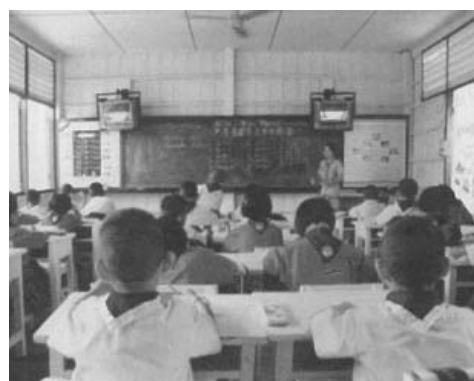
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานคำแนะนำหลายประการ ได้แก่ การพัฒนาทางวิชาการ นักเรียน และครูอาจารย์ อุปกรณ์การศึกษา และอาคารสถานที่ เช่น มีพระราชดำริให้จัดหา เครื่องเล่นวีดิทัศน์สำหรับแต่ละชั้นเรียน ใช้บันทึกการสอนวิชาที่ยาก เพื่อช่วยนักเรียน ทบทวนการเรียนในวิชาต่างๆ ทรงแนะนำ เรื่องการจัดวางเครื่องรับโทรทัศน์จำนวน

๒ เครื่อง ในแต่ละห้องเรียน ให้อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม และการจัดแสงสว่างในห้องเรียน เพื่อลดแสงสะท้อนบนจอโทรทัศน์ ทั้งมีพระราชกระแสรับสั่งให้จัดส่งตารางสอนและคู่มือสอนทางไกลให้แก่โรงเรียนที่อยู่ห่างไกลโดยทั่วถึงก่อนเปิดภาคเรียนการศึกษา เพื่อโรงเรียนเหล่านั้นจะได้มีเวลาจัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์การศึกษาครบถ้วน ซึ่งจะอำนวยความสะดวกให้การเรียนการสอนอย่างเต็มประสิทธิภาพ

ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๒ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สถานีรับส่งสัญญาณที่โรงเรียนวังไกลกังวล หัวหิน ได้ขยายเวลาออกอากาศจากเดิมระหว่างเวลา ๐๘.๐๐ น. - ๒๐.๐๐ น. เป็นเวลาตลอด ๒๔ ชั่วโมง และในช่วงสุดสัปดาห์ได้เพิ่มรายการพิเศษสำหรับนักเรียนที่เตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัยด้วย และตั้งแต่เดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๓ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (มสธ.) ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ร่วมออกอากาศรายการสาระวิชาความรู้ทุกวัน วันธรรมดาเวลา ระหว่าง ๐๔.๐๐ น.-๐๖.๐๐ น. และเวลา ๑๘.๐๐ น.-

๒๐.๐๐ น. วันเสาร์และอาทิตย์ระหว่างเวลา ๐๘.๐๐ น.-๒๐.๐๐ น. ซึ่งความร่วมมือระหว่างมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม กับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการศึกษาทางไกลให้ครอบคลุมตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา ซึ่งนับได้ว่าเป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษาออกไปอย่างกว้างขวางตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่จะอำนวยความสะดวกแก่ปัจเจกบุคคลและประเทศชาติสืบไป

ปัจจุบัน (พุทธศักราช ๒๕๕๒) มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้ถ่ายทอดสดการศึกษาพระราชทานจากโรงเรียนวังไกลกังวล หัวหิน หลักสูตรประถมศึกษา มัธยมศึกษา การศึกษาชุมชน ระดับมหาวิทยาลัย รายการนานาชาติ รายการพระราชทาน “*ศึกษาทัศน์*” ซึ่งเป็นการนำนักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่ เพื่อค้นหาความรู้จากพื้นที่และภูมิปัญญาท้องถิ่น ออกอากาศทางโทรทัศน์ ๑๕ ช่อง ซึ่งบุคคลทั่วไปสามารถเข้าชมได้ทางอินเทอร์เน็ตเช่นกัน

โรงเรียนเครือข่ายรับสัญญาณจากโรงเรียนวังไกลกังวล ผ่านทางจานดาวเทียมที่ติดตั้งในโรงเรียน

นอกจากการจัดการศึกษาผ่านสื่อโทรทัศน์ ในพุทธศักราช ๒๕๔๖ มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้จัดการศึกษาทางไกลผ่าน**เครือข่ายอินเทอร์เน็ตตามโครงการ DLF e-School** ให้ลูกหลานไทยในต่างประเทศ และชาวต่างประเทศที่สนใจสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับประเทศไทยได้ตามอัธยาศัย โดยได้รับความร่วมมือจากกระทรวงการต่างประเทศ และวัดไทยในต่างประเทศ จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ทางไกลขึ้น ๔ แห่ง ที่วัดป่าธรรมชาตินครลอสแอนเจลิส และสถานกงสุลใหญ่ ณ นครชิคาโก ประเทศสหรัฐอเมริกา วัดศรีนครินทรวราราม ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ และวัดไทยธรรมประทีป ประเทศฝรั่งเศส

การอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยวิธีการประชุมทางไกลระบบวีดิทัศน์
มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้รับความร่วมมือจากสถานทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) และสถาบันการศึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ จัดโครงการฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษผ่านระบบวีดิทัศน์ และถ่ายทอดออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๔๖ เป็นต้นมา โดยอบรมครูทั่วประเทศในทุกจังหวัด

นอกจากนี้ได้ส่งครูที่เรียนอยู่ในเกณฑ์ดีมากไปศึกษาดูงาน ทั้งครูโรงเรียนวังไกลกังวล หัวหิน และเจ้าหน้าที่มูลนิธิ

การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวังไกลกังวล
ถ่ายทอดผ่านดาวเทียมไปยังโรงเรียนเครือข่ายทั่วประเทศ

การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ที่เคยเป็นศิษย์เก่าโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ในจังหวัดต่างๆ ไปเรียนภาษาอังกฤษที่มหาวิทยาลัยโอเรกอน ประเทศสหรัฐอเมริกาด้วย

อนึ่ง โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดย NECTEC ร่วมกับมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม นำเทปที่บันทึกการเรียนการสอนของโรงเรียนวังไกลกังวล หัวหิน ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาจนถึงมัธยมปลายมาปรับปรุงจัดทำเป็นรูปแบบ e-learning เป็นการสอนเสริม

นอกเวลาเรียนผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต บุคคลผู้สนใจใฝ่เรียนรู้สามารถเปิดอินเทอร์เน็ตได้ที่ [WWW. Dlf.ac. th](http://WWW.Dlf.ac.th) และ www. Dlfeschool. In.th

งานการศึกษาเป็นงานที่ไม่มีวันจบ ต้องมีการพัฒนาตลอดเวลา ไม่มีการหยุดนิ่ง เป็นไปตามกลไกของการเปลี่ยนแปลงที่มาจากความเจริญเป็นหลัก ไม่ว่าประเทศไทยจะอยู่ในสภาวะใด เป็นที่ประจักษ์ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทุ่มเทพระราชหฤทัยให้แก่การศึกษาของประเทศไทยอย่างจริงจัง บังเกิดสัมฤทธิ์ผล อันเป็นรากฐานมั่นคงสืบไปถึงอนาคตอย่างยั่งยืน

๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๒

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระบิดาแห่งการประดิษฐ์โลก และผู้นำโลก ด้านทรัพย์สินทางปัญญา

นางสาวทรงสรรค์ นิลกำแหง

ตอนที่ ๑

แม้คำว่า “บูรณาการ” จะเป็นศัพท์วิชาการที่รู้จักกันแพร่หลายเมื่อสิบกว่าปีมานี้เอง แต่ถ้าวัดชาวไทยทั้งหลายได้พิจารณาถึงพระราชกรณียกิจต่างๆ ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน ทรงปฏิบัติบำเพ็ญเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยามมาแต่แรกมีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเมื่อพุทธศักราช ๒๔๙๓ จนย่างเข้าสู่ปีที่ ๖๐ ในพุทธศักราช ๒๕๕๒ นี้ จะเห็นได้ว่าทรงเป็นแบบอย่างในเรื่อง การศึกษาตลอดชีวิต และทรงนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ด้วยการบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่ทรงศึกษา ประกอบกับ

พระประสบการณ์ในการเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรทั่วทุกภูมิภาค ทั่วทุกจังหวัดด้วยพระองค์เอง จนเกิดเป็นโครงการตามพระราชดำริ โครงการตามพระราชประสงค์ และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ นับเนื่องมาจนปัจจุบันกว่า ๔,๐๐๐ โครงการ โครงการแรก คือ โครงการประมงพระราชทาน ที่ทรงเริ่มเลี้ยงและขยายพันธุ์ปลา ในบ่อปลาบริเวณสวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต เมื่อพุทธศักราช ๒๔๙๕ ประกอบกับพระอัครยาศัยโปรดงานช่างประดิษฐ์คิดค้นมาแต่ทรงพระเยาว์ หลายโครงการจึงได้ผนวกงานช่างประดิษฐ์

เข้าในการบูรณาการศาสตร์ทางวิชาการ
ต่าง ๆ ด้วย หรือที่ทรงเรียกว่า “แบบไทยทำ
ไทยใช้ และประหยัด”

ตัวอย่างหนึ่งของการบูรณาการ
ศาสตร์ทางวิชาการต่าง ๆ ประกอบกับ
งานช่างประดิษฐ์ของพระองค์ ได้แก่
โครงการแก้ปัญหาหน้าเสาเสียในบริเวณ
ต่าง ๆ

ในชั้นแรก พระบาทสมเด็จพระ-
ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชโปรดให้
แก้ปัญหาหน้าเสาเสียในบึงมักกะสัน กรุงเทพ-
มหานคร ด้วยการใช้ต้นผักตบชวาช่วยดูด
สารเคมี โลหะหนัก ตลอดจนสารอินทรีย์
ที่แขวนลอยมากับน้ำ ซึ่งก็ได้ผลดีเพียง
ระดับหนึ่ง จึงได้พระราชทานแนวพระ-
ราชดำริให้ประดิษฐ์ เครื่องกลเติมอากาศ
แบบไทยทำ ไทยใช้ ขึ้น เพราะการสั่งซื้อ
อุปกรณ์บำบัดน้ำเสียจากต่างประเทศ
นอกจากมีราคาสูงแล้ว ยังมีค่าใช้จ่าย
ในการซ่อมแซมบำรุงรักษาด้วย ดังพระ-
ราชดำรัสที่พระราชทานแก่ผู้แทนหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน
พุทธศักราช ๒๕๓๒ ว่า

“เครื่องกลเติมอากาศ จะต้องมีความง่าย
ต่อการสร้าง การติดตั้ง การใช้งาน การ
บำรุงรักษา จะต้องพยายามใช้วัสดุภายใน
ประเทศแบบไทยทำ ไทยใช้ ให้สามารถ
ใช้ประโยชน์ได้อเนกประสงค์ และจะต้อง
มีราคาที่ประหยัด”

นอกจากนั้นยังได้พระราชทาน
พระราชดำริแก่เจ้าหน้าที่กรมชลประทาน
ในการสร้างและพัฒนาเครื่องต้นแบบว่า

“วิธีหนึ่ง ใช้อากาศอัดเข้าไปตาม
ท่อเป่าลงไปใต้ผิวน้ำแบบกระจายฟอง
และอีกวิธีหนึ่ง น่าจะกระทำได้โดยกังหัน
วิดน้ำ วิดตกไปบนผิวน้ำ แล้วปล่อยให้
ตกลงไปยังผิวน้ำตามเดิม โดยที่กังหัน
ดังกล่าวจะหมุนช้า ๆ ด้วยมอเตอร์ไฟฟ้า
ขนาดเล็กไม่เกิน ๒ แรงม้า หรืออาจจะ
ใช้พลังงานไหลก็ได้ จึงสมควรสร้าง
ต้นแบบแล้วนำไปติดตั้งทดลองใช้บำบัด
น้ำเสียที่ในบริเวณโรงพยาบาลพระ-
มงกุฎเกล้า และวัดบวรนิเวศวิหาร”

รูปแบบเครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำ
หมุนช้าแบบทุ่นลอย หรือ “กังหันน้ำ
ชัยพัฒนา” (Chaipattana Aerator,

Model Rx-2) ตามแนวพระราชดำริ เครื่องจะสามารถปรับตัวขึ้นลงได้ตามระดับ ผิวน้ำในแหล่งน้ำเสีย โดยมีส่วนประกอบ สำคัญ ได้แก่ โครงกังหันน้ำรูปสิบสองเหลี่ยม ของน้ำรูปสี่เหลี่ยมคางหมูเจาะพรุนเพื่อให้ น้ำไหลออกกระจายเป็นฝอย ติดตั้งไว้ เป็นระยรอบโครงกังหันน้ำ จำนวน ๖ ของ มีที่รองรับการหมุนของโครงกังหันน้ำติดตั้ง บนท่อนลอย และมีใบพัดขับเคลื่อนน้ำหมุนรอบ เป็นวงกลม และวิดน้ำขึ้นไปสาดกระจาย เป็นฝอย เพื่อให้สัมผัสอากาศได้ทั่วถึง เป็นผลให้ออกซิเจนในอากาศสามารถ ละลายเข้าไปในน้ำเสียได้ และเมื่อน้ำเสีย ตกลงไปยังผิวน้ำจะทำให้เกิดฟองอากาศ จมตามลงไป ก่อให้เกิดการถ่ายเทออกซิเจน อีกส่วนหนึ่ง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทร- มหาภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานเงิน จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท จากมูลนิธิชัยพัฒนา ให้กรมชลประทานเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ สร้างและทดลองใช้ที่โรงพยาบาล พระมงกุฎเกล้า วัดบวรนิเวศวิหาร กองพล ทหารม้าที่ ๒ และคลองแม่ข่า จังหวัด เชียงใหม่ นับเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่ “ไทยทำ ไทยใช้ และประหยัด” มีประสิทธิภาพ

ในการปรับปรุงคุณภาพน้ำให้ดีขึ้น และ นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย นอกจากนี้ยังมี กังหันน้ำชัยพัฒนาแบบย่อยๆ อีก ๙ แบบ เพื่อให้เลือกใช้ได้เหมาะสมกับภูมิประเทศ

มูลนิธิชัยพัฒนาได้ขอพระราชทาน พระบรมราชานุญาตนำเครื่องกลเติมอากาศ ที่ทรงประดิษฐ์เพื่อขอรับสิทธิบัตรเครื่องกล เติมอากาศที่ผิวน้ำหมุนช้าแบบทุ่นลอย หรือ “กังหันน้ำชัยพัฒนา” ในพระปรมาภิไธย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล- อดุลยเดช โดยยื่นคำขอสิทธิบัตรต่อ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๓๕ ซึ่งกรมทรัพย์สินทางปัญญาได้ดำเนินการ ประกาศโฆษณา ตรวจสอบการประดิษฐ์ ในประเทศไทย และส่งเรื่องการขอรับสิทธิบัตร ไปตรวจค้น ณ สำนักงานสิทธิบัตรประเทศ ออสเตรเลีย เครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำ หมุนช้าแบบทุ่นลอย หรือ “กังหันน้ำ ชัยพัฒนา” ได้รับเลขที่สิทธิบัตร ๓๑๒๗ เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๓๖ และกระทรวงพาณิชย์ได้เข้าเฝ้า ทูลละอองธุลีพระบาททูลเกล้าทูลกระหม่อม ถวายสิทธิบัตร เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๓๖ นับเป็นสิ่งประดิษฐ์

สิทธิบัตรการประดิษฐ์เครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำ
ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ที่กระทรวงพาณิชย์ทูลเกล้าฯ ถวาย

เครื่องกลเติมอากาศ เครื่องที่ ๙ ของโลก
ที่ได้รับสิทธิบัตร และเป็นครั้งแรกที่มีการรับ
จดทะเบียนและออกสิทธิบัตรถวายแด่
พระมหากษัตริย์

วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ จึงได้ถือเป็น
“วันนักประดิษฐ์” แต่นั้นมา

ในปีเดียวกันนั้น คณะกรรมการบริหาร
สภาวิจัยแห่งชาติ ได้มีมติเป็นเอกฉันท์
ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลผลงาน
คิดค้นหรือสิ่งประดิษฐ์ ซึ่งเป็นประโยชน์
แก่ประเทศชาติ ฝ่ายวิทยาศาสตร์ รางวัล
ที่ ๑ ประจำปี ๒๕๓๖ แต่พระบาทสมเด็จพระ

พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในฐานะ
ที่ทรงประดิษฐ์เครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำ
หมุนช้าแบบทุ่นลอย หรือ “กังหันน้ำ
ชัยพัฒนา” ซึ่งเป็นผลงานประดิษฐ์คิดค้น
ชั้นสูง มีประสิทธิภาพในการบำบัดน้ำเสีย
ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ และเป็นประโยชน์
แก่ประเทศชาติอย่างยิ่ง โดยทูลเกล้า
ทูลกระหม่อมถวายเงินรางวัล จํานวน
๓๐๐,๐๐๐ บาท และประกาศนียบัตรประกาศ
พระเกียรติคุณ ในโอกาสเดียวกันนั้น
คณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ
ได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเงินเพิ่มเติม

กังหันน้ำชัยพัฒนาหรือเครื่องกลเติมอากาศที่เป็นผลงานจากพระราชดำริ

จำนวน ๗๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อพระราชทาน แก่มูลนิธิชัยพัฒนาใช้ในการค้นคว้าวิจัย และประดิษฐ์คิดค้นผลงานที่เป็นประโยชน์ ต่อประเทศชาติสืบไป

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทาน พระบรมราชโองการให้ นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี นำคณะกรรมการบริหาร สภาวิจัยแห่งชาติ ฝ่าฝืนละอองธุลีพระบาท ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลผลงาน คิดค้นหรือสิ่งประดิษฐ์ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ ประเทศชาติ รางวัลที่ ๑ ประจำปี ๒๕๓๖ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวัง ดุสิต เมื่อวันที่อังคาร ที่ ๑๔ กันยายน

พุทธศักราช ๒๕๓๖ โอกาสนั้นได้พระราชทาน พระราชดำรัสซึ่งทรงยกย่องและให้กำลังใจ แก่ นักประดิษฐ์คิดค้นทั้งหลาย นับเป็น พระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม และเป็นพระราชดำรัสที่มีความสำคัญทาง ประวัติศาสตร์ของนักประดิษฐ์ไทยและอาจ รวมไปถึงนักประดิษฐ์ทั้งหลายในนานา ประเทศด้วย จึงขอเชิญความบางตอน มาบันทึกไว้ ดังนี้

“การที่สภาวิจัยได้ให้รางวัลเช่นนี้ ก็เป็นที่ภูมิใจ และรู้สึกว่าเป็นกำลังใจ มิใช่ สำหรับข้าพเจ้าเท่านั้นเอง สำหรับนักคิดค้น คิดทั้งหลาย ซึ่งมีคนไทยมากคนที่ได้คิดประดิษฐ์ สิ่งของที่เป็นประโยชน์มาช้านานแล้ว ตั้งแต่

ครั้งไปเยี่ยมภาคเหนือ เมื่อ ๓๐ กว่าปี
แล้วได้ไปเห็นคนหนึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้น้ำตก
แม่งกลาง แล้วก็ได้ทำการสร้างไฟฟ้า น้ำตก
เอกชนเป็นคนแรก เขาเอาเครื่องกำเนิด
ไฟฟ้าไปต่อกับน้ำ น้ำนั้นมาจากน้ำตกและ
ไฟฟ้านั้นก็มาใช้ในการบ้านของเขาได้โดย
มีคล้ายๆ เป็นเครื่องเปิดปิดระยะห่างไกล
ก็ทำให้นึกถึงว่าคนไทยก็มีความคิดที่จะ
ค้นคิดสิ่งที่เป็นประโยชน์ นอกจากนั้นก็มี
ผู้ที่เป็นนักค้นคิดตัวเอง ก็คือหม่อมราชวงศ์
เทพฤทธิ์ เทวกุล ซึ่งได้มีชื่อเสียงในด้าน
นักค้นคิด ทำแม่เหล็ก ทำสูบน้ำเทพฤทธิ์
และที่สำคัญที่สุดได้ค้นคิดร่วมกันในเรื่อง
ของการทำฝน ที่เรียกว่าฝนเทียมหรือฝนหลวง
ทั้งนี้ก็เชื่อว่าคนไทยมีอัจฉริยะที่จะค้นคิด
ทำอะไรที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมได้อย่างดี
มีตั้งแต่สมัยเมื่อ ๓๐ ปีนั้นก็ค้นคิดแล้ว
แต่ไม่มีการสนับสนุนพอ จนกระทั่งสิ่งที่
ประดิษฐ์ขึ้นถูกขโมยไปหมด ถูกต่างประเทศ
ไปทำในต่างประเทศ โดยที่ไม่ต้องเสียลิขสิทธิ์
ฉะนั้นการที่สภาวิจัยให้รางวัลเท่ากับทำให้
ถือว่าคนที่ค้นคิดเป็นเจ้าของ และนายกอง
ก็เป็นการดีอย่างยิ่ง ก็ขอให้สภาวิจัยได้
สอดส่องต่อไป ในการดูผู้ที่มีความคิดริเริ่ม

และเป็นคนที่มีความคิดที่ก้าวหน้าแหวกแนว
เพื่อให้ผู้ที่ค้นคิดมีกำลังใจ ในเมืองไทยนี้
ก็ได้สร้างหลายๆ อย่าง ตั้งแต่เครื่องจักรกล
สำหรับการเกษตร และสิ่งอื่นๆ ในทาง
เทคโนโลยีขั้นสูงก็มากหลาย ฉะนั้นถ้าให้
กำลังใจเขา เมืองไทยก็จะสามารถพัฒนา
ขึ้นมาโดยใช้กำลังการวิจัยของเราเอง และ
ส่วนมากก็ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายอย่างมาก
ต่อไปก็อาจเป็นชื่อเสียงและเป็นรายได้
ของประเทศก็ได้ ถ้าสิ่งค้นคิดนี้ได้ไปปฏิบัติ
ในต่างประเทศโดยที่เรามีลิขสิทธิ์คุ้มครอง
ฉะนั้นก็ขอให้สภาวิจัยได้ช่วยดูในเรื่องนี้ให้ดี
จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง”

ในงานวันนักประดิษฐ์ ประจำปี ๒๕๕๑
และงานวันนักประดิษฐ์โลก ครั้งที่ ๑
ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพค
เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี ระหว่างวันที่
๒-๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๑
สมาพันธ์นักประดิษฐ์นานาชาติ (Inter-
national Federation of Inventor's
Association-IFIA) ได้มีมติเป็นเอกฉันท์
ในการประชุม เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์
พุทธศักราช ๒๕๕๑ ให้ถวายพระราชสมัญญา
“พระบิดาแห่งการประดิษฐ์โลก” แต่

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ด้วยทรงเป็นนักประดิษฐ์ไทยที่ทำคุณประโยชน์แก่ชาวโลกทั้งมวล ผลงานประดิษฐ์คิดค้นของพระองค์ เช่น กังหันน้ำชัยพัฒนาดังกล่าว โครงการฝนหลวง ทฤษฎีใหม่ เศรษฐกิจพอเพียง ไบโอดีเซล

ล้วนเป็นพระอัจฉริยภาพของพระองค์โดยแท้ และทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์เดียวของโลกที่ทรงประดิษฐ์ผลงานที่มีประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติ และสมพันธ์ฯ ยังได้มีมติให้ วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ของทุกปี เป็นวันนักประดิษฐ์โลก อีกด้วย

ตอนที่ ๒

จากพระราชสมัญญา “พระบิดาแห่งการประดิษฐ์โลก” ที่สมพันธ์นักประดิษฐ์นานาชาติทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย เมื่อพุทธศักราช ๒๕๕๑ ต่อมาในเดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๒ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน ก็ทรงได้รับการเทิดพระเกียรติในระดับนานาชาติอีกครั้งหนึ่ง เมื่อนายฟรานซิส เกอร์รี่ (Dr. Francis Gurry) ผู้อำนวยการใหญ่องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization - WIPO) เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ณ ท้องพระโรง ศาลาเริง วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๒

กราบบังคมทูลพระกรุณาประกาศสดุดีพระเกียรติคุณและทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัล ผู้นำโลกด้านทรัพย์สินทางปัญญา (WIPO Global Leader Award) ด้วยทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่อุทิศพระองค์และใช้งานทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อการพัฒนาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยทรงสร้างสรรค์ผลงานที่มีความคิดสร้างสรรค์และเป็นนวัตกรรมด้วยพระองค์เอง ทั้งในรูปแบบของสิ่งประดิษฐ์ การดนตรี และศิลปะ จนเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาของชาวโลก นับว่าทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรก ที่ทรงได้รับรางวัลนี้

คำประกาศสดุดีพระเกียรติคุณ มีคำแปลอย่างไม่เป็นทางการ ดังนี้

คำประกาศสดุดีพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ในโอกาสที่องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก
ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลผู้นำโลกด้านทรัพย์สินทางปัญญา

“องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (ไวโป) รู้สึกเป็นเกียรติอย่างสูงที่ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลผู้นำโลกด้านทรัพย์สินทางปัญญาแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีส่วนสนับสนุนอย่างสำคัญในการเผยแพร่บทบาทที่มีพลังของการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อการพัฒนาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยทรงสร้างผลงานที่มีความสร้างสรรค์และเป็นนวัตกรรมด้วยพระองค์เอง ซึ่งได้รับการคุ้มครองในฐานะทรัพย์สินทางปัญญา ทั้งยังทรงสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้อื่นในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและผลงานอีกด้วย

ในการแบ่งปันผลของความคิดสร้างสรรค์ของพระองค์ในรูปแบบของสิ่งประดิษฐ์และงานด้านการดนตรีและศิลปะ พระองค์มิได้เพียงทรงแสดงให้เห็นถึงพลังของทรัพย์สินทางปัญญาในการส่งเสริมและเพิ่มคุณภาพชีวิตและการทำงานในชีวิตประจำวันเท่านั้น แต่ยังทรงส่งเสริม

ประชาชนทุกหนแห่งให้สร้างสรรค์ เคารพ และคุ้มครองผลงานนั้นๆ อีกด้วย ประเทศไทยจึงเป็นสังคมที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้ที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลกโดยพระองค์ทรงเป็นตัวอย่างที่เห็นได้อย่างเด่นชัด

โครงการตามพระราชดำริจำนวนมากที่ได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งประดิษฐ์ของพระองค์ซึ่งได้ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างใหญ่หลวงโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อสังคมชนบทของประเทศไทย สิ่งประดิษฐ์ของพระองค์ อาทิ กังหันน้ำชัยพัฒนา และเทคโนโลยีการทำฝนเทียม ได้แก้ปัญหาความเดือดร้อนซึ่งส่งผลโดยตรงในการทำให้ชีวิตพสกนิกรนับล้านดีขึ้น

ในนามของประชาคมทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศ ไวโปขอสดุดีพระเกียรติคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญา

ถือเป็นโอกาสที่สำคัญและเป็นเกียรติอย่างสูงสำหรับข้าพระพุทธเจ้าในการ

นายฟรานซิส เกอร์รี ผู้อำนวยการใหญ่องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก
 ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล Global Leader Award เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม
 พุทธศักราช ๒๕๕๒ ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล
 อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลผู้นำโลก
 ด้านทรัพย์สินทางปัญญารางวัลแรก
 แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อสดุดี
 พระเกียรติคุณในฐานะที่ทรงเป็นตัวอย่าง
 และแรงบันดาลใจในการใช้ระบบทรัพย์สิน
 ทางปัญญาเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองความคิด
 สร้างสรรค์และนวัตกรรม

กรุงเทพฯ นายฟรานซิส เกอร์รี
 ค.ศ. ๒๐๐๘ ผู้อำนวยการใหญ่
 “ไวโป”

ผลงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระบิดาแห่งการประดิษฐ์โลก และผู้นำโลกด้านทรัพย์สินทางปัญญา ที่ทรงได้จดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา จากข้อมูล ณ วันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๒ ประมวลได้ ดังนี้

ผลงานที่ได้ถวายการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา ต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ มี ๒ ด้าน คือ

ด้านสิทธิบัตรและอนุสิทธิบัตร “ได้แก่

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ทอดพระเนตรกังหันน้ำชัยพัฒนา

- สิทธิบัตรเครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำหมุนช้าแบบทุ่นลอย หรือ “กังหันน้ำชัยพัฒนา”
 - ภาชนะรองรับของเสียที่ขับถ่ายออกจากร่างกาย
- เครื่องกลเติมอากาศแบบอัดอากาศและดูดน้ำ
 - อุปกรณ์ควบคุมการผลัดดันของเหลว
- การใช้น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์เป็นเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องยนต์ดีเซล
 - กระบวนการปรับปรุงสภาพดินเปรี้ยว เพื่อให้เหมาะต่อการเพาะปลูก หรือ “โครงการแก่งดิน”
- การใช้น้ำมันปาล์มกลั่นบริสุทธิ์เป็นน้ำมันหล่อลื่นสำหรับเครื่องยนต์สองจังหวะ
 - ด้านเครื่องหมายการค้า ไม่มีการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในพระปรมาภิไธย แต่พระราชทานให้บริษัทสุวรรณชาติ จำกัด และมูลนิธิชัยพัฒนา จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า รวม ๑๓ คำขอ ได้แก่
- การตัดแปรสภาพอากาศเพื่อให้เกิดฝน หรือ “ฝนหลวง”

- เครื่องหมายการค้าสุวรรณชาติ ๑ คำขอ
- เครื่องหมายการค้าทองแดง ๒ คำขอ
- เครื่องหมายการค้าโกสเด้นเพลส ๔ คำขอ
- เครื่องหมายการค้าธรรมชาติ ๕ คำขอ
- เครื่องหมายการค้ามมสพายๆ ๑ คำขอ

ผลงานที่ได้รับความคุ้มครอง ลิขสิทธิ์

เช่น เพลงพระราชนิพนธ์ หนังสือ ต่างๆ ภาพถ่าย และภาพวาดฝีพระหัตถ์ และที่ทรงจดแจ้งต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญา มี ๔ ผลงาน คือ

- ด้านวรรณกรรม มี ๓ ผลงาน คือ
- หนังสือแนวคิดทฤษฎีใหม่
- โครงการทฤษฎีใหม่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

- พระมหาชนก

ด้านศิลปกรรม มี ๑ ผลงาน คือ

- ประติมากรรมเหรียญพระมหาชนก

ผลงานที่ได้ถวายการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาในต่างประเทศ ได้แก่

- ฝนหลวง หรือ “Weather Modification by Royal Rainmaking Technology” ได้รับการจดทะเบียนที่สำนักงานสิทธิบัตรยุโรป

นอกจากนี้ยังมีสำนักงานสิทธิบัตรประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป ๑๐ ประเทศ ได้แยกออกสิทธิบัตรในประเทศของตน ได้แก่ ไชปรัส เดนมาร์ก ฝรั่งเศส กรีซ โมนาโก โรมาเนีย ตุรกี แอลเบเนีย ลิทัวเนีย และมาซิโดเนีย รวมทั้งสิทธิบัตรที่ออกโดยสำนักสิทธิบัตรเขตบริหารพิเศษฮ่องกง ส่วนในสหรัฐอเมริกาอยู่ระหว่างการตรวจสอบของสำนักงานทรัพย์สินสิทธิบัตรสหรัฐอเมริกา

ทรงเจิมเครื่องบิน “แอร์ทรัค” เครื่องบินทำฝนเทียม
ณ สนามบินบ่อฝ้าย อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๑๕

จากพระอัจฉริยภาพในการประดิษฐ์
คิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ได้รับความ
คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา จนเป็น
ที่มาของพระราชสมัญญา “พระบิดา
แห่งการประดิษฐ์โลก” อันขยายไปสู่
การที่ทรงส่งเสริมการคุ้มครองผลงาน
สร้างสรรค์ของนักประดิษฐ์ให้เป็นทรัพย์สิน
ทางปัญญาของประเทศ และของโลก

จนทรงได้รับรางวัล “ผู้นำโลกด้าน
ทรัพย์สินทางปัญญา” ดังกล่าว ได้ก่อ
ให้เกิดขวัญและกำลังใจแก่นักประดิษฐ์
ทั้งหลาย ด้วยนวัตกรรมส่วนใหญ่
ไม่ว่าในระดับครัวเรือน ระดับชาติ หรือ
ระดับโลก ล้วนเริ่มต้นจากความคิด
คล้ายแนวพระราชดำริ “แบบไทยทำ
ไทยใช้ และประหยัด” ทั้งสิ้น

๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๒

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน กับหุ่นยนต์คุณหมอพระราชทาน

นางสาวทรงสรณ์ นิลกำแหง

คงไม่มีผู้ใดไม่รู้จัก “หุ่นยนต์” ที่มีรูปร่างหน้าตาเหมือนคนจริง เคลื่อนไหวได้ พุดจาโต้ตอบได้ เมื่อมีหน่วยงานภาคเอกชนนำมาเป็นเครื่องโฆษณาสินค้า คนไทยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ก็จะพากันไปชมด้วยความตื่นเต้น โดยน้อยคนนักที่จะรู้หรือจดจำได้ว่าเมื่อ ๕๐ กว่าปีมาแล้ว คนไทยเองเป็นผู้สร้างหุ่นยนต์แบบเดียวกันนี้ แสดงในงานกาชาดประจำปี ๒๔๙๘ โดยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน พระราชทานเงินจำนวน ๒ หมื่นบาท ให้วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ หรือสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ ในปัจจุบัน สร้างถวาย คือ “หุ่นยนต์คุณหมอพระราชทาน” ที่มี

ประสิทธิภาพเหนือกว่าหุ่นยนต์ที่เราได้เห็นกันตามงานแสดงสินค้าระดับชาติ จนเจเนตาในทุกวันนี้

มูลเหตุที่จะมีพระราชดำริให้สร้าง “หุ่นยนต์คุณหมอพระราชทาน” สืบเนื่องมาจากกระทรวงศึกษาธิการได้จัดงานศิลปหัตถกรรมประจำปีขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาและนักเรียนนักศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกร้านแสดงผลงานการประดิษฐ์คิดค้นและกิจกรรมต่าง ๆ ในงานศิลปหัตถกรรมประจำปี ๒๔๙๗ ซึ่งจัดขึ้นที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดงาน

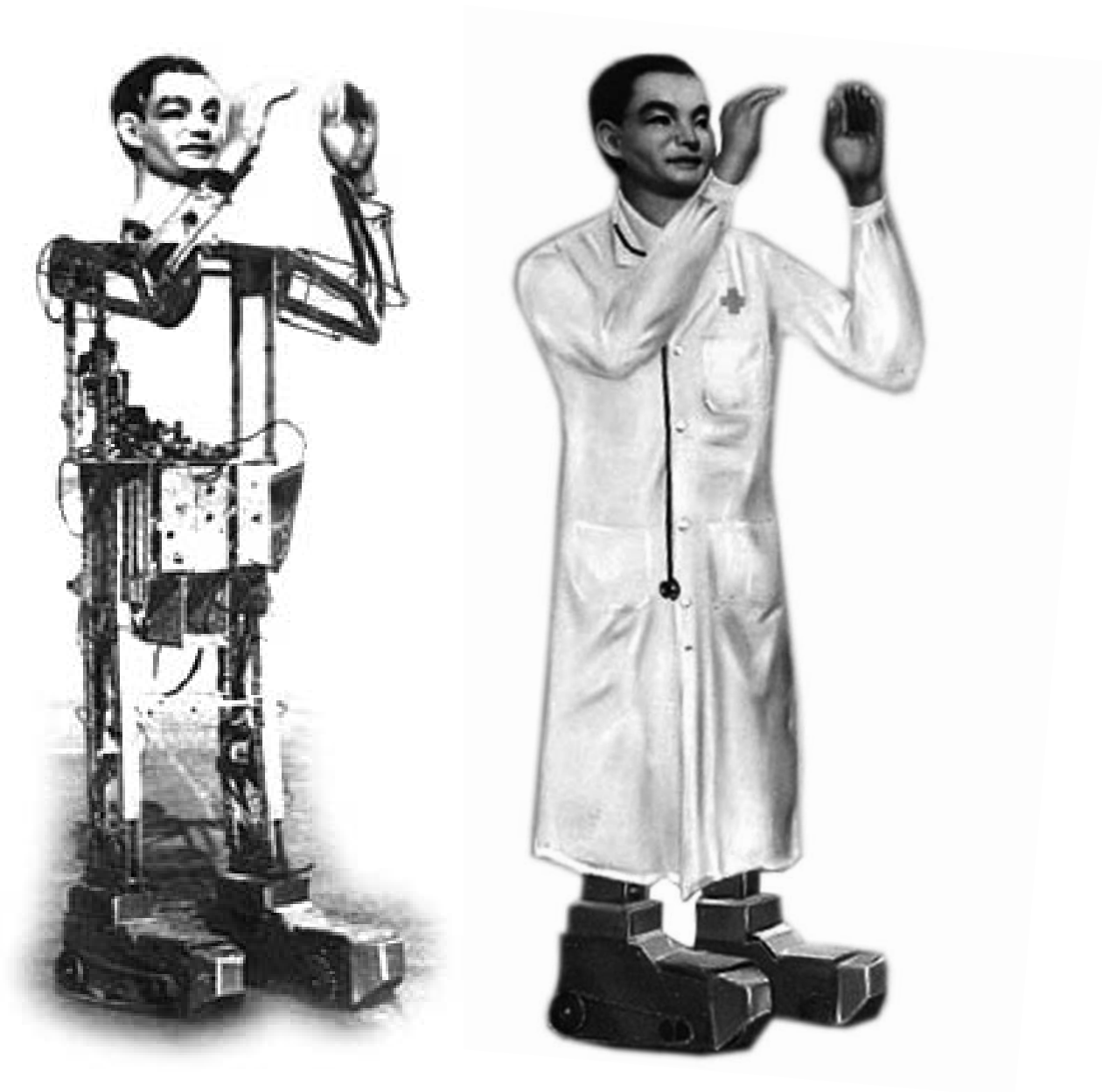
แล้วทรงพระดำเนนทอดพระเนตรกิจกรรมของสถานศึกษาต่าง ๆ ที่มาร่วมแสดงในงานวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ ได้จัดแสดงรถยนต์ขนาดใหญ่บังคับให้วิ่งได้เองด้วยวิทยุวิ่งอยู่ในสนามด้วยความเร็วพอสมควรเป็นที่พอพระราชหฤทัยมาก ด้วยพระราชอัธยาศัยโปรดงานประดิษฐ์กรรมทางช่างอยู่แล้ว

นายสนั่น สุมิตร ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ ในขณะนั้น [ต่อมาดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงศึกษาธิการ - ผู้เรียบเรียง] บันทึกไว้ว่า “พระองค์รับสั่งถามว่า ทำหุ่นยนต์เดินได้ไหม ผมกราบบังคมทูลทันทันทีว่า ได้พะย่ะค่ะ รับสั่งต่อไปว่า จะต้องใช้เงินเท่าใด ผมไม่มีเวลาจะคิดคำนวณอะไร แต่จะโดยบังเอิญหรืออย่างไรไม่ทราบ ตัวเลขสองหมื่นเกิดแวบขึ้นมาในหัว จึงกราบบังคมทูลว่า ต้องใช้เงินประมาณสองหมื่นบาทพะย่ะค่ะ พระองค์ท่านทรงพระสรวลและรับสั่งว่า จะให้เขาจัดเงินให้ เมื่อผมปรึกษากันกับอาจารย์สวัสดิ์ หงษ์พร้อมญาติ หัวหน้าแผนกวิทยุ ที่เป็นหัวหน้าคณะผู้สร้างรถยนต์ขนาดใหญ่บังคับด้วยวิทยุคันนั้นในเวลาต่อมา ก็ได้คำรับรองว่าเงินจำนวนดังกล่าวสามารถสร้างหุ่นยนต์ได้ตามพระราชประสงค์”

เงินจำนวน ๒ หมื่นบาทเมื่อพุทธศักราช ๒๔๙๗ นั้นก็นับว่าเป็นจำนวนไม่น้อย แต่ด้วยพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงเห็นความสามารถของอาจารย์และนักศึกษาในการสร้างสรรค์ประดิษฐ์กรรมใหม่ จึงพระราชทานทุนให้ศึกษาค้นคว้าต่อ ซึ่งไม่เพียงก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจอย่างสูงสุดแก่ผู้ดำเนินงาน หากยังทรงเปิดโลกทัศน์ใหม่ให้สถานศึกษาเหล่านั้นเห็นความสำคัญของการค้นคว้าวิจัย นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนอีกด้วย

หลังจากที่วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ ได้รับเงินพระราชทานจำนวน ๒ หมื่นบาทแล้ว นายสนั่น สุมิตร ผู้อำนวยการวิทยาลัยฯ ได้มอบหมายให้นายสวัสดิ์ หงษ์พร้อมญาติ หัวหน้าแผนกวิทยุ เป็นหัวหน้าคณะดำเนินการสร้างหุ่นยนต์ตามที่วางแผนไว้ทันที โดยมีอาจารย์และนักศึกษาช่วยดำเนินการ นายอุดม จะโนภาษ ได้บันทึกเรื่องการสร้าง “หุ่นยนต์คุณหมอพระราชทาน” ไว้ว่า

“การทำหุ่นยนต์นั้น ได้ตัดตัวหุ่นซึ่งทำด้วยอะลูมิเนียมแผ่นด้วยเครื่องตัดโลหะและเลื่อยสายพาน เพราะขณะนั้นแผนกวิทยุมีเลื่อยสายพานและเครื่องกลึงตลอดจนอุปกรณ์อย่างพร้อมเพรียงในการ

หุ่นยนต์คุณหมอพระราชทาน

สร้างหุ่นยนต์อยู่แล้ว การกลึงอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะต่อในตัวหุ่นยนต์จึงทำที่แผนกวิทยุวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ ทั้งหมด เพื่อให้หุ่นเดินได้จึงใช้มอเตอร์ขนาดเล็กใส่ที่เท้า และใช้แบตเตอรี่มอเตอร์ไซค์เป็นตัวต่อ ทั้ง ๒ เท้า มีมอเตอร์เท้าละตัว การที่ใส่มอเตอร์และแบตเตอรี่ที่เท้าเพื่อให้มีน้ำหนักที่ด้านล่างทำให้หุ่นทรงตัวได้ดีไม่ล้มง่าย ส่วนที่กลางตัวเป็นเครื่องรับส่งวิทยุสองทาง คือทั้งส่งไปและรับสัญญาณกลับ คนที่ควบคุมหุ่นอยู่ไกล ๆ จะพูดเข้าเครื่องส่ง แล้วไปเข้าเครื่องรับที่ตัวหุ่นเป็นเสียงออกมาที่ลำโพง ส่วนคนที่พูดกับหุ่นเสียงก็จะไปเข้าไมโครโฟนที่หน้าอกหุ่น แล้วขยายให้แรงขึ้นส่งไปบังคับเครื่องส่ง ส่งออกอากาศไปเข้าเครื่องรับที่คนบังคับหุ่น คนบังคับหุ่นจะได้ยินคำถามและตอบกลับมามีเครื่องส่งที่อยู่ที่คนบังคับหุ่น ในระหว่างที่พูดโต้ตอบกันนี้ จะมีวงจรจับคลื่นแยกความถี่ที่ต้องการไปเข้าที่ตาของหุ่น ซึ่งทำด้วยหลอดตาแมว (magic eye) ตาหุ่นก็จะกระพริบได้ ส่วนมือหุ่นก็มีมอเตอร์อีก ๒ ชุด ที่จะทำให้ยกมือด้านซ้ายหรือด้านขวาได้ มอเตอร์ ๒ ชุดนี้ อยู่ที่กลางตัวหุ่น การบังคับใช้บังคับด้วยเครื่องส่งวิทยุความถี่สูงและกำลังสูง เพื่อให้บังคับได้ไกล”

การสร้างหุ่นยนต์สูงเท่าตัวคนใช้เวลาประมาณ ๓ เดือน ส่วนศีรษะทำด้วยปูนปลาสเตอร์ระบายสีเหมือนหน้าคนจริง โดยทำเป็นหุ่นหน้าตาเป็นคนใจดีเหมือนหุ่นโชว์เสียทั่วไป ส่วนลำตัว แขน ขา เท้า เป็นอลูมิเนียม สามารถเดินได้ไกลมาก ยกมือได้ ไหว้ได้ พูดโต้ตอบได้ คิดเลขได้ ประชาสัมพันธ์ได้ ร้องเพลงได้ด้วย เพลงนั้น ใช้เปิดเทปที่คนควบคุมเป็นผู้เปิด เช่น เพลงศีลห้า เพลงลูกเสือ เพลงกาชาด และที่สำคัญคือ วินิจฉัยโรคได้หากคนควบคุมเป็นแพทย์ การสร้างหุ่นยนต์คุณหมอพระราชทานโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ในสมัยปัจจุบันเป็นของง่าย แต่ในสมัยเมื่อ ๕๐ กว่าปีที่ผ่านมา การออกแบบสร้างทำโดยใช้เครื่องมือเครื่องใช้ที่มีอยู่ทั่วไป เป็นความสามารถที่น่าชื่นชมยิ่ง ทั้งเป็นที่ต้องพระราชอัธยาศัยที่โปรดการประดิษฐ์คิดค้นโดยใช้อุปกรณ์เรียบง่ายใกล้ตัวและการประหยัด

เมื่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน ทรงทราบว่าหุ่นยนต์สร้างสำเร็จแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้นายสนั่น สุมิตร นายสวัสดิ์ หงษ์พร้อมญาติ พร้อมด้วยอาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัย

เทคนิคกรุงเทพฯ เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท นำหุ่นยนต์ขึ้นถวายให้ทอดพระเนตรปรากฏว่าเป็นที่พอพระราชหฤทัยอย่างยิ่ง ทั้งได้พระราชทานคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขหุ่นยนต์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งความคล่องแคล่วในการแสดงท่าทางและระบบเสียง นอกจากนี้มีพระราชกระแสรับสั่งให้ใส่เสื้อผ้าให้หุ่นยนต์ โดยให้สวมเสื้อกาวน์เป็น “คุณหมอ” ติดกาชาดสีแดงที่หน้าอก

“หุ่นยนต์คุณหมอพระราชทาน”
ในชุดเสื้อกาวน์สีขาวยาวถึงข้อเท้า ที่คอคล้องเครื่องฟังสำหรับตรวจผู้ป่วย ที่อกติดกาชาดสีแดง ได้แสดงตัวต่อสาธารณชนครั้งแรกในงานกาชาดประจำปี ๒๕๔๘ ที่สถานเสาวภา กรุงเทพมหานคร พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดงาน และได้ทอดพระเนตร “หุ่นยนต์คุณหมอพระราชทาน” จากพลับพลาที่ประทับด้วยความพอพระราชหฤทัย “หุ่นยนต์คุณหมอพระราชทาน” ได้กลายเป็น “ดารากาชาด” ไปทันที โดยเดินพุดชวนเชิญประชาชนที่มาชมงานให้บริจาคช่วยกาชาด

ไม่ว่าหุ่นยนต์จะเดินไปทางใด คนก็เดินตามเป็นแถว เพราะเป็นสิ่งแปลกที่คนไทยไม่เคยพบเห็นมาก่อน ทั้งสร้างด้วยฝีมือคนไทยล้วน ๆ ที่เป็นอาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ “หุ่นยนต์คุณหมอพระราชทาน” ได้ช่วยประชาสัมพันธ์ให้งานกาชาดเป็นอย่างมาก มีคนมาชมงานมากเป็นประวัติการณ์ เพราะอยากมาดู “หุ่นยนต์คุณหมอพระราชทาน” นั้นเอง

นายอุดม จะโนภาษ ได้บันทึกถึงความเป็นดารากาชาดของ “หุ่นยนต์คุณหมอพระราชทาน” ไว้ว่า ผู้มาชมงานกาชาดสนุกสนานกับหุ่นยนต์นี้มาก นอกจากบอกให้หุ่นยนต์เดิน ยกมือ กระพริบตา คิดเลข ร้องเพลง ฯลฯ แล้ว หุ่นยนต์ยังถามปัญหาผู้ชมได้ด้วย โดยผู้ชมคนหนึ่งถามหุ่นยนต์ว่า “ใครให้สร้างคุณหมอนี้ขึ้นมา” หุ่นยนต์ตอบว่า “ลองทายซิใครเอ่ย” ผู้ชมตอบว่า “ไม่ทราบ ใครจะไปทราบ” หุ่นยนต์ก็ตอบว่า “ไปให้เอาไหมจะได้ทายกัน” ผู้ชมตอบว่า “อ้าว ลองไปซิ” หุ่นยนต์จึงไปให้เป็นโคลงว่า “ฟังให้ดีนะท่านผู้ให้สร้างนั้น

บารมีพระมากพัน รำพัน
 พระพิทักษ์ยุติธรรม ถ่องแท้
 บริสุทธิ์ดุจดวงตะวัน ส่องโลก ไขร้แ
 ทวยราษฎร์รักบาทแม่ ยิ่งด้วยบิตุรงค์”
 พอใบเสร็จ ผู้ชมก็ตอบดัง ๆ พร้อมกันว่า
 “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”

เวลาว่างคน “หุ่นยนต์คุณหมอ
 พระราชทาน” ก็ชวนผู้คนให้ช่วยกาชาดบ้าง
 รักษาสุขภาพอนามัยบ้าง เช่น “อหิวาต์
 กำเริบ ล้างมือก่อนเปิบ ด้วยน้ำประปา
 ผักดิบผักสด งดเสียดีกว่า จะใช้น้ำท่า
 จงต้มเสียก่อน” และแน่นอนว่า คนไทยนั้น
 ชอบดูหมอ ดู คุณหมอหุ่นยนต์จึงทำหน้าที่
 คุณหมอดูที่โด่งดังพอสมควร เพราะผู้ที่
 บังคับหุ่นยนต์นั้นมีความรู้ทางโหราศาสตร์

อยู่บ้าง และมีอารมณ์ขันในการโต้ตอบกับ
 ผู้ถามให้กลับไปด้วยความสบายใจ และ
 หากมีแพทย์จริง ๆ มาช่วยบังคับหุ่นยนต์
 คุณหมอหุ่นยนต์ก็คงจะวินิจฉัยโรคภัยไข้เจ็บ
 ได้อย่างแน่นอน

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณในการสร้าง
 “หุ่นยนต์คุณหมอพระราชทาน” ทำให้
 ประชาชนมีความศรัทธาต่อการอาชีวศึกษา
 ของชาติยิ่งขึ้น โรงเรียนและวิทยาลัย
 อาชีวศึกษาต่าง ๆ เห็นความสำคัญของการ
 พัฒนาคุณภาพการศึกษาวิจัย
 ควบคู่ไปกับการเรียนการสอน ได้มี
 การตั้งสถานศึกษาเพิ่มขึ้นและขยาย
 ระดับการศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา
 ดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๑

ขอขอบคุณ

ข้อมูลและภาพประกอบ จาก อุดม จะโนภาส “หุ่นยนต์คุณหมอพระราชทาน”
 ใน เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้านการสื่อสาร
 กรมไปรษณีย์โทรเลข จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในมหามงคลสมัยฉลอง
 สิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี พุทธศักราช ๒๕๓๙ (บริษัท อมรินทร์ พรินต์ติ้ง แอนด์
 พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) ๒๕๓๙).

พระมหากษัตริย์คุณในงานดุริยางคดนตรีไทย

นางสายไหม จบกกลศึก

ชาวไทยโชคดีอย่างยิ่งที่มีพระมหากษัตริย์ ที่ทรงพระปรีชาญาณหยั่งรู้ในศาสตร์และศิลป์นานา ด้วยพระอัจฉริยภาพล้ำเลิศ ล้วนเป็นคุณต่อประเทศและชาวไทยเอนกอนันต์ เฉพาะพระปรีชาญาณด้านศิลปะนั้น พระองค์คือ **อัครศิลปิน** ทรงเชี่ยวชาญในงานศิลปะ ๕ ประเภท ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม ถ่ายภาพ หัตถศิลป์ และดนตรี ทรงทำนุบำรุง

ศิลปวัฒนธรรมสืบพระราชปณิธานใน สมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ตั้งแต่แรกเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ ทรงสนพระราชหฤทัยส่งเสริมดนตรีไทย ที่มีสุนทรีयरสเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทย ให้ปรากฏไปในนานาประเทศ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงตระหนักว่า ชาวไทยนั้นเป็นชาติที่มี

ความลึกซึ้งในการดนตรีไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าชาวยุโรป โดยเฉพาะในด้าน**คีตศิลป์** ศิลปินในสมัยรัตนโกสินทร์ได้ประดิษฐ์ทำนองและบทร้องที่เป็นอมตะ ตกทอดเป็นมรดกสมบัติทางวัฒนธรรมที่หาค่ามิได้จำนวนมาก มีความไพเราะแยบคาย เป็นสิ่งที่แสดงเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีบรรพชนไทยด้านดนตรีอย่างน่าชื่นชม ควรแก่การยกย่อง จึงมีพระราชประสงค์ให้นำเพลงไทยเหล่านั้นออกเผยแพร่ทั้งบทร้องและทำนอง มีการบันทึกด้วยโน้ตให้สมบูรณ์ตามแบบสากล เพื่อนักดนตรีทั่วไปสามารถบรรเลงได้อย่างกว้างขวาง

ทรงเป็นกำลังในการดำเนินการบันทึกโน้ตสากลของเพลงไทยให้แก่กรมศิลปากรอย่างเข้มแข็ง เพื่อบังเกิดความสำเร็จ ทรงเริ่มงานตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๐๑ ด้วยการตรวจสอบและบันทึกโน้ตสากล ทรงรับเป็นพระราชภาระโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีการประชุมคณะผู้ทรงคุณวุฒิ และทรงรับเป็นประธานประกอบด้วย หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช หม่อมราชวงศ์สุนนชาติ สวัสดิกุล ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา นายธนิต อยู่โพธิ์ อธิบดีกรมศิลปากร

นายมนตรี ตราโมท ผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทย ขณะนั้น ในการดำเนินการนั้นเล่ากันว่า คณะกรรมการที่ดำเนินการคณะนี้ร่วมกันพิจารณาในเรื่องพระที่นั่ง โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จประทับในเรือพระที่นั่งร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ เรือพระที่นั่งออกจากท่าวาสุกรีแล่นไปตามลำน้ำเจ้าพระยาขึ้นไปเกือบถึงจังหวัดพระนครศรีอยุธยาแล้วล่องกลับ ได้พิจารณาความเห็นให้ยุติเกี่ยวกับเพลงที่คัดเลือก ทั้งการเรียกชื่อเพลง การสะกดคำให้ถูกต้องทั้งภาษาไทยและอังกฤษ แล้วมอบให้ข้าราชการแผนกดุริยางค์สากล กองการสังคีต กรมศิลปากร คือ **นายพิษณุ ชัมภาง** เป็นผู้บันทึกทำนองทางร้องและดนตรีเป็นโน้ตสากล **นายพิพัฒน์ ฤกษ์สำราญ** เป็นผู้คัดลอกโน้ต สำหรับทำแม่พิมพ์ คีตศิลป์นาฏศิลป์หลายคน เช่น **นางชัมช้อย ดุริยพันธ์** **นางศรีนาฏ เสริมสิริ** **นางอุษา สุคันธมาลัย** เป็นผู้บอกทางร้อง และ**นายมนตรี ตราโมท** เป็นผู้ตรวจสอบ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้กรมศิลปากรจัดพิมพ์หนังสือ **“หนังสือโน้ตเพลงไทย เล่ม ๑”** กล่าว

ได้ว่าหนังสือโน้ตเพลงไทย เล่ม ๑ นี้ เป็นหนังสือประวัติศาสตร์เรื่องโน้ตเพลงไทยเล่มแรกของชาติ ที่อุบัติขึ้นด้วยน้ำพระราชหฤทัยแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงเชิดชูเกียรติคุณศิลปินไทยผู้สร้างสรรคงานไว้เป็นมรดกแก่แผ่นดินให้ปรากฏเป็นสำคัญ โอกาสนี้ได้เชิญพระบรมราชโองการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมเกี่ยวกับการจัดพิมพ์มาแสดงให้ทราบถึงน้ำพระราชหฤทัยเกี่ยวกับดนตรีประจำชาติไทย ดังนี้

“พระบรมราชโองการ

ศิลปของชาติไทยเป็นพยานอันหนึ่ง ที่แสดงว่าชาติไทยเป็นชาติที่เจริญรุ่งเรืองมาแต่โบราณ การที่จะรักษาแบบแผนความเจริญรุ่งเรืองนี้ไว้มิให้เสียรูป ควรที่จะได้รวบรวมศิลปของไทยไว้มิให้เสื่อมสูญ เพราะในปัจจุบันนี้มีศิลปของชาติอื่นเข้ามาปะปนอยู่เป็นอันมาก อาจทำให้ศิลปของไทยเรา ซึ่งอยู่ในระดับที่ดงามอยู่แล้ว ผันแปรไปได้

วิชาดนตรีไทย เป็นศิลปสำคัญที่ชาติไทยเราได้รับเป็นมรดกตกทอดมาหลายชั่วคนแล้ว โดยครูอาจารย์ในสมัยก่อนได้รับฝึกหัดไว้แล้วถ่ายทอดให้แก่

ศิษยานุศิษย์สืบต่อกันมาด้วยความทรงจำเป็นพื้น ด้วยเหตุนี้แต่ละครูและอาจารย์จึงต่างมีแนวทางศิลปฝึกแผกแตกต่างกันไปบ้าง บางเพลงแม้จะเป็นเพลงเดียวกัน แต่มักจะมีทางแตกต่างกันไปตามแบบของแต่ละครู จึงเห็นสมควรที่ได้รวบรวมเพลงที่เป็นหลักไว้มิให้เสื่อมสูญและแปรผันไปจากหลักเดิม เพื่อเป็นแบบแผนสำหรับการศึกษาวิชาดนตรีไทยต่อไป

ความจริงเรื่องรวบรวมเพลงไทยนี้ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ นายกราชบัณฑิตยสภา ได้ทรงเห็นความสำคัญมาแล้ว ถึงกับได้ทรงเริ่มจัดการให้เจ้าพระยาพรพงศ์พิพัฒน์ เสนาบดีกระทรวงวัง เจ้าสังกัดของกรมปีพาทย์และโขนหลวง สั่งให้ครูดุริยางคดนตรีและผู้ชำนาญการจดโน้ตเพลงมาร่วมกันบรรเลง และบันทึกลงเป็นโน้ตไว้ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๗๓ ณ วังวรดิศ สัปดาห์ละ ๒ วัน จนถึงพุทธศักราช ๒๔๗๕ ก็หยุดชะงักไปคราวหนึ่ง ต่อมาเมื่อพุทธศักราช ๒๔๗๙ หลังจากที่ได้โอนงานของกรมปีพาทย์และโขนหลวงมาสังกัดอยู่ในกรมศิลปากรแล้ว รัฐบาลก็ได้จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเพลงไทยและ

บันทึกเป็นโน้ตสากลขึ้นดำเนินงานบันทึก และตรวจสอบต่อมาจากที่ค้างไว้ และ ได้รวบรวมเพลงไทยที่บันทึกตรวจสอบกัน ไว้ได้ มีจำนวน ๔๗๕ เพลง แต่เพลงที่ คณะกรรมการได้ตรวจสอบฟังกันดูแล้ว และบันทึกไว้ครบทุกแนวนั้น คงบันทึกกัน ไว้ได้ราว ๑๐๐ เพลง ก็ยุติลง ซึ่งต่อมา กรมศิลปากรก็ได้ชวนขยายจัดพิมพ์ขึ้นไว้ได้ ๒ ชุด คือ ชุด “โหมโรงเย็น” มี ๑๗ เพลง กับชุด “ทำขวัญ” อีก ๑๖ เพลง รวม ๒ ชุด เป็น ๓๓ เพลง นอกนั้นยังมิได้จัดพิมพ์ เวลานี้ต้นฉบับทั้งหมดคงเก็บรักษาไว้ที่ กรมศิลปากร ต้นฉบับเหล่านี้ เขียนด้วย ดินสอดำลงบนกระดาษอัดสำเนา ง่ายแก่ การเสื่อมเสียเป็นที่สุด

ข้าพเจ้าเห็นสมควรสนับสนุนให้ เพลงไทยที่บันทึกไว้แล้วนั้นคงไว้เป็น หลักฐานยังยืนสืบไป มิฉะนั้น งานที่ได้ ดำเนินมาแล้วจะกลายเป็นเสียแรงเปล่า และศิลปสำคัญของชาติในประเภทวิชา ดนตรีไทย จะผันแปรเสื่อมศูนย์ไป จึงมอบ เงินให้กรมศิลปากรรับไปดำเนินการต่อไป ให้สำเร็จผลสมประสงค์ โดยให้จัดพิมพ์ โน้ตเพลงไทย ซึ่งเป็นทางกลางขึ้นก่อน เพื่อจำหน่ายด้วยราคาราย่อมเยา สำหรับ

ที่จะใช้เป็นทุนหมุนเวียนมาจัดพิมพ์เล่มใหม่ และชุดอื่น แล้วจะได้หาทางสนับสนุน ให้จัดพิมพ์โน้ตเพลงไทยที่บันทึกไว้ครบ ทุกแนวในโอกาสต่อไป เพราะการจัดพิมพ์ เช่นนี้ นอกจากจะดำเนินตามความประสงค์ เดิม เพื่อรักษาศิลปสำคัญของชาติไว้มิให้ เสื่อมศูนย์ผันแปรไปแล้ว ยังเป็นการเผยแพร่ วิชาดนตรีของไทยออกไปในหมู่ประชาชน ผู้สนใจให้เป็นที่ยู่งักกันแพร่หลายกว้างขวาง ยิ่งขึ้นอีกด้วย

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันที่ ๑๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๐๕”
(สะกดการันต์ตามต้นฉบับ)

จากพระบรมราชโองการ จะสะท้อนถึง พระราชกรณียกิจพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้อย่างดีว่า ทรงห่วงแหนห่วงใยมรดก วัฒนธรรมของชาติเพียงใด ทรงเป็นต้นแบบ แห่งการรักษาความเป็นชาติไทยทุกสาขา ตลอดมา

กรมศิลปากรได้สนองพระมหา- กรุณาธิคุณโดยบันทึกโน้ตเพลงไทยทั้ง หลายที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ด้วยการเลียน แบบแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงริเริ่มไว้แล้ว นำเผยแพร่ในนิตยสาร

ศิลปากร อย่างต่อเนื่อง ตราบกระทั่ง
 มหามงคลสมัยพระราชพิธีกาญจนาภิเษก
 ฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี พุทธศักราช
 ๒๕๓๙ จึงรวบรวมโน้ตเพลงไทยทั้งหมด
 มาจัดพิมพ์เป็นหนังสือชุดโน้ตเพลงไทย
 เล่ม ๑-๒-๓ น้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อม

ถวายเป็นราชสักการะเฉลิมพระเกียรติ
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อให้เป็น
 มรดกของแผ่นดินที่สมบูรณ์ตามพระราช-
 ปณิธานที่ทรงริเริ่มไว้เป็นปฐม นับเป็น
 คุณประโยชน์อย่างไพศาลแก่การศึกษา
 ดนตรีไทยอย่างยั่งยืนด้วยพระบารมี

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

พระราชดำริแก้ไขปัญหาการจราจร ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

นางสายไหม จบกมลศึก

ตอนที่ ๑

กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางความเจริญของประเทศที่ปรากฏว่ามีการเติบโตอย่างเสรีโดยไม่มีกรอบระเบียบบังคับควบคุมที่เป็นระบบ นับตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๒๐ เป็นต้นมา สภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศขยายตัวรวดเร็วมาก ประชากรเพิ่มจำนวนทวีคูณ ส่งผลให้ความต้องการในการเดินทางของผู้คนเพิ่มตาม หากแต่โครงข่ายระบบถนนที่มีประสิทธิภาพกลับมีไม่เพียงพอสำหรับรองรับจำนวนยวดยานพาหนะ จึงเป็นสาเหตุให้การจราจรแออัดคับคั่ง

กรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่หนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแนวพระราชดำริในการพัฒนา ทรงแก้ไขปัญหามืองหลวงหลายประการ โดยเฉพาะการจราจร ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่ที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง ดังกระแสพระราชดำรัสว่า

“การจราจรที่คับคั่งนี้ เป็นปัญหาที่ยุ่งยาก และขอพูด คือ ประชาชนเดือดร้อน ประชาชนจะไปทำงานทำการ ต้องเสียเวลาบนท้องถนน ๒-๑๐ ชั่วโมง ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพของบุคคลด้อยลงไป”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพิจารณาว่า การแก้ไขปัญหาราจร จะต้องดำเนินการทั้ง **แบบเร่งด่วน ในจุดวิกฤต** และ **แบบระบบโครงสร้าง**

การแก้ปัญหาราจรแบบเร่งด่วน ในจุดวิกฤต

คือ การเพิ่มพื้นที่ผิวจราจร “พื้นที่ผิวจราจร” หรือ “ผิวจราจร” นั้นความหมายคือ “ถนน”

พระราชดำริปรับปรุงถนนในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร ทั้งที่เป็นตรอกซอกซอย สะพานข้ามทางร่วม และทางแยก สามารถรองรับปริมาณรถที่เพิ่มขึ้น มีกระแสพระราชดำรัสว่า

“สำหรับการจราจร เครื่องมือนั้นสำคัญที่สุด คือ ถนน ก็ต้องมีถนนที่เหมาะสม มีเครื่องควบคุมการจราจรที่เหมาะสม และมีกฎเกณฑ์ของแต่ละแห่งแต่ละส่วนของผิวจราจรนั้นให้เหมาะสม อันนี้ก็มิใช่เรื่องของนิติศาสตร์ มิใช่เรื่องของรัฐศาสตร์หรือของตำรวจ หรือของศาล เป็นเรื่องของวิศวกรรม”

การสร้างกายภาพของเมืองที่มีคุณภาพ เป็นศาสตร์ที่ผสมผสานกันระหว่าง

งานสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระอัจฉริยภาพในงานด้านนี้อย่างเป็นที่ประจักษ์ หากพิจารณาถนนหนทางที่มีพระราชดำริให้สร้างจะปรากฏว่า มีเส้นทางที่เกิดขึ้นหลายลักษณะ มีทั้งถนนระยะสั้นระยะยาว เส้นทางยกระดับ สะพานแขวน อุโมงค์ และทางลอด ทั้งมีพระเมตตาพระราชทานพระราชดำริแก้ไขปัญหาคอมจราจร

โครงการพระราชดำริเพิ่มผิวจราจร ในกรุงเทพมหานคร

เริ่มเมื่อระหว่าง พุทธศักราช ๒๕๓๖-๒๕๓๘ มีหลายวิธี คือ สร้างทางในที่ที่ยังไม่มีทางขยายพื้นผิวการจราจร เสริมด้วยการจัดระเบียบจราจร การก่อสร้างเพิ่มเติมจะไม่ทำลายภูมิทัศน์และคุณค่าประวัติศาสตร์ ซึ่งล้วนใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ทั้งสิ้น ได้แก่

ถนนสุขุมวิท

เพื่อแก้ไขจราจรคับคั่งบริเวณถนนหลังโรงพยาบาลศิริราชที่ยาวตลอดถึงตลาดพรานนก เฉพาะในเวลาเร่งรีบที่ประชาชนต้องออกไปทำงานและกลับบ้าน ทั้งเช้าและเย็น เมื่อพุทธศักราช ๒๕๓๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระประชวร ได้เสด็จเข้ารับรักษาพระองค์ ณ โรงพยาบาล

ศิริราช ทอดพระเนตรเห็นความเดือดร้อนของประชาชนที่ต้องอดทนกับสภาวะรถติด มีพระราชดำริให้สร้างถนนใหม่เลียบทางรถไฟสายใต้ ช่วงปลายถนนอิสรภาพ ต่อถนนเจริญสนิทวงศ์ เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กยาว ๖๑๐ เมตร กว้าง ๒ ช่องทางจราจร พระราชทานชื่อถนนสุขทวารวสีตามนามวัดสุขทวารวสีที่ถนนเลียบผ่าน

ถนนหยดน้ำ

เพื่อระบายรถจากบริเวณลาดสะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้าฝั่งพระนครโดยมีตอมหุดรอสัญญาณไฟ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทอดพระเนตรเห็นว่า แต่ละวันการจราจรบนสะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้าต่อเนื่องมาถึงถนนราชดำเนินกลางคับคั่งมาก เมื่อรถจากฝั่งธนบุรีข้ามสะพานมาแล้วจะต้องหยุดรอสัญญาณไฟจราจรที่เชิงลาดสะพานก่อนเข้าสู่ถนนราชดำเนินกลางหรือมุ่งไปยังสนามหลวง เป็นผลให้รถติดสะสมยาวเลยสะพานต่อเนื่องไปจนถึงแยกอรุณอมรินทร์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ปรับปรุงและจัดระเบียบช่องจราจรทางซ้ายสุดบริเวณเชิงลาดสะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้า (หน้ากรมประชาสัมพันธ์เดิม) ให้มีแนวถนนเพื่อรถที่ลงจากสะพานวนกลับเข้าสู่ถนนเจ้าฟ้าและท้อง

สนามหลวงได้โดยมีตอมหุดรอสัญญาณไฟการจราจรคลองตัวขึ้น ทางกลับรถแห่งนี้เมื่อมองภาพจากมุมสูงรูปทรงเหมือนหยดน้ำ

พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ๕ ล้านบาท ให้กรุงเทพมหานครดำเนินการสำเร็จในเวลา ๒ เดือน เปิดใช้เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๓๗

ถนนหยดน้ำ คือ น้ำพระราชหฤทัยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่พสกนิกร

การเพิ่มผิวจราจรโดยลดฐานอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย

แม้ถนนหยดน้ำจะช่วยคลี่คลายการจราจรให้หายคับคั่งระดับหนึ่ง แต่ถนนราชดำเนินกลางยังคงติดขัดเมื่อรถแล่นมาถึงอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เพราะต้องชะลอเนื่องจากผิวจราจรรอบวงเวียนค่อนข้างแคบ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริเพิ่มผิวจราจรบริเวณรอบอนุสาวรีย์ โดยลดส่วนฐานอนุสาวรีย์ลง ๑ เมตร ลดขนาดเกาะกลางบนถนนราชดำเนินกลางลงเล็กน้อย ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้กรุงเทพมหานครตกแต่งลานรอบอนุสาวรีย์และเกาะกลางถนนให้สว่างงามด้วยพรรณไม้ดอกไม้ประดับชนิดที่ฐานอุบลุดทนอลง การสัญจร

ถนนราชดำเนินบริเวณสะพานผ่านฟ้าลีลาศ

สะดวกขึ้นมาก ถนนราชดำเนินและ
อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยก็สดชื่น มีชีวิตชีวา
งามอร่ามด้วยดอกไม้หลากพันธุ์ตลอดมา

การขยายผิวจราจรเส้นทาง ถนนราชดำเนิน ๒ แห่ง

พุทธศักราช ๒๕๓๗ เมื่อการจราจร
จากสะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้าสู่ถนน
ราชดำเนินคล่องตัวขึ้น แต่รถที่แล่นมาถึง
สะพานผ่านฟ้าลีลาศ และ**สะพาน
มัชฌิมรังสรรค์** ทั้งสองฝั่งประสบปัญหา
คอขวด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์
๒ ล้านบาท ให้กรุงเทพมหานครขยาย
ผิวจราจร ทรงกำชับให้ระมัดระวังการอนุรักษ์
รูปแบบของสะพานไว้อย่างดี เนื่องจาก
เป็นโบราณสถานที่มีคุณค่าของชาติทั้ง
ด้านศิลปะและประวัติศาสตร์

สะพานผ่านฟ้าลีลาศขยายความกว้าง
ของสะพานออกทั้งสองข้าง ข้างละ ๗ เมตร
ยาว ๒๕ เมตร ใช้เวลาก่อสร้าง ๑๘๐ วัน
เปิดการจราจรวันที่ ๑๑ สิงหาคม พุทธศักราช
๒๕๓๗ ก่อนวันเฉลิมพระชนมพรรษา
สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ
๑ วัน

สะพานมัชฌิมรังสรรค์ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สร้างเป็น
สะพานคู่ขนาน ขนาบ ๒ ข้าง เพื่อเป็น
การบำรุงรักษามรดกทางศิลปกรรมและ
ประวัติศาสตร์สมัยรัชกาลที่ ๕ ไว้ เพราะ
การขยายผิวจราจรย่อมกระทบรูปแบบ
ศิลปกรรม ขนาดสะพานกว้าง ๑๕ เมตร
ยาว ๒๕ เมตร สำเร็จทันวันเฉลิมพระชนม-
พรรษา วันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช
๒๕๓๗

ถนนราชดำเนินบริเวณสะพานม้ามานรังสรรค์

การสร้างสะพานคู่ขนานไปกับสะพานเดิม ถือเป็นงานอนุรักษ์ศิลปกรรมอย่างน่าชื่นชม ได้แก้ปัญหาจราจรของถนนราชดำเนินกลางและถนนราชดำเนินนอกได้อย่างดี

การขยายผิวจราจรถนนศรีอยุธยา

พุทธศักราช ๒๕๓๗ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีการขยายถนนศรีอยุธยาด้านสนามราชตฤณมัยสมาคม ฟังตรงข้ามสวนจิตรลดาอีกด้วย

เป็นที่น่าสังเกตว่า การแก้ปัญหาจราจรเป็นพระราชกรณียกิจที่อยู่ในพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตลอดเวลา เพราะว่า ส.ค.ส. ที่พระราชทานในพุทธศักราช ๒๕๓๗ มีข้อความที่เกี่ยวข้องกับคำว่าจราจร ดังนี้

“สวัสดิปีใหม่ ดุดี ๆ ปีที่แล้ว ยิ้มบ้าง ไม่ยิ้มบ้าง ปีนี้ต้องยิ้ม ‘จร’ คือ แล่น ต้องใจเย็น ‘อะจร’ คือไม่แล่น ‘จราจร’ คือแล่นบ้างไม่แล่นบ้าง ของมีความสุขความเจริญ”

การสร้างสะพานคนเดินข้ามถนนรัชดาภิเษก

พุทธศักราช ๒๕๓๘ มีสิ่งก่อสร้างนอกจากถนน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สร้างพระราชทานแก่ชาวกรุงเทพมหานครคือ สืบเนื่องมาจากเมื่อสร้างถนนรัชดาภิเษกเสร็จแล้ว การจราจรสะดวกเร็วมาก บางช่วงรถแล่นเร็ว ทำให้ประชาชนข้ามถนนลำบาก จึงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้สร้างสะพาน-

ลอยข้ามถนน คือ สะพานลอยข้ามถนน บริเวณหน้าศาลอาญา เปิดใช้เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๓๘

ในพุทธศักราช ๒๕๓๘ ได้มีเส้นทางใหม่เพื่อแก้ไขปัญหาจราจรเพิ่มขึ้นอีก เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมพระอาการประชวรของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ณ โรงพยาบาลศิริราช ทอดพระเนตรเห็นสภาพจราจรคับคั่งเป็นทางยาวบริเวณสี่แยกอรุณอมรินทร์ และสี่แยกจรัญ-สนิทวงศ์ เนื่องจากสะพานข้ามแยกทั้งสองอยู่ใกล้กันมาก จึงมีพระราชดำริให้สร้าง “ทางคู่ขนาน” เชื่อม ๒ สะพานเข้าด้วยกัน อันเป็นที่มาของ “โครงการพระราชดำริทางคู่ขนานลอยฟ้า ถนนบรมราชชนนี”

ทางคู่ขนานลอยฟ้า ถนนบรมราชชนนี

ถนนยกระดับยาว ๑๔ กิโลเมตร แบ่งเป็น ๒ ช่วง ช่วงแรกอยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร เป็นทางคู่ขนานยกระดับคร่อมเหนือสะพานข้ามสี่แยกอรุณอมรินทร์และสะพานข้ามสี่แยกจรัญสนิทวงศ์ ยาว ๔.๕ กิโลเมตร ส่วนอีก ๙.๕ กิโลเมตร จากทางแยกต่างระดับ

สิรินธรไปถึงทางแยกต่างระดับฉิมพลี อยู่ในความรับผิดชอบของกรมทางหลวง ทำให้ผู้ที่เดินทางจากตลิ่งชันสามารถมุ่งหน้าเข้าสู่สะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้าได้สะดวก รวดเร็ว ขณะเดียวกัน การจราจรจากถนนราชดำเนินกลาง เมื่อข้ามสะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้าแล้ว ก็จะสามารถใช้ทางคู่ขนานลอยฟ้าถนนบรมราชชนนีมุ่งสู่ชานเมืองโดยไม่ติดสัญญาณไฟบนถนนพื้นราบ

การสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา “สะพานพระราม ๘”

คือการแก้ปัญหาจราจรอีกแห่งหนึ่งในระยะเวลา ๓ ปีต่อเนื่องกัน ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๓๖-๒๕๓๘ แม้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะได้ทรงแก้ปัญหาจราจรทำให้เกิดเส้นทางตามพระราชดำริหลายเส้นทางแล้วก็ตาม ก็ยังไม่ครอบคลุมได้อย่างกว้างขวาง เพราะยังมีความแออัดระหว่างสะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้าฝั่งธนบุรี ต่อเนื่องไปถึงถนนราชดำเนินกลาง และบริเวณใจกลางเกาะรัตนโกสินทร์อยู่ เมื่อวิเคราะห์แล้วจะพบว่าเส้นทางสัญจรข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาช่วงนี้ จะใช้สะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้าและสะพานกรุงธนเป็นหลัก ในชั่วโมงเร่งด่วนปริมาณรถ

สะพานพระราม ๘
จากฝั่งกรุงเทพมหานครไปฝั่งธนบุรี

คับคั่งติดขัดต่อเนื่องไปในถนนใกล้เคียงหลายสาย ได้แก่ ถนนบรมราชชนนี สิรินคร ราชวิถี จรัญสนิทวงศ์ และราชดำเนิน ไม่สะดวกทั้งแก่ผู้เดินทางและสถานที่ราชการที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สร้างสะพานพระราม ๘ ข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาอีกแห่งหนึ่ง เชื่อมต่อจากทางคู่ขนานลอยฟ้า ถนนบรมราชชนนี บริเวณแยกอรุณอมรินทร์

ผ่านถนนอรุณอมรินทร์ข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาไปบรรจบกับปลายถนนวิสุทธิกษัตริย์สามารถกระจายปริมาณรถที่ต้องข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาโดยไม่ฝุดการจราจรทางถนนราชดำเนิน

การขยายผิวจราจรหรือการสร้างถนนทั้งหมดที่กล่าวมา เป็นการแก้ปัญหาจราจรแบบเร่งด่วนในจุดวิกฤต ส่วนหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระมหากรุณาแก่ชาวกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ ๒

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาพระราชทานพระราชดำริ เกี่ยวกับการจราจรและกำหนดการแก้ไข อย่างเป็นขั้นตอน ทรงแก้ปัญหาเฉพาะ หน้าที่เร่งด่วนก่อน จากนั้นจึงทรงแก้ปัญหา ในภาพรวม ดังพระราชดำรัสว่า

“ความจริงได้แก้ไขมาเป็นเวลา ช้านานแล้ว แต่ข้อที่ทำให้หนักใจ คือ การแก้ไขนั้น ไม่ทันกับปัญหาที่เกิดขึ้น คือการแก้ไขถ้าทำไป ๕๐ ปัญหาเกิดขึ้น เป็น ๖๐ ก็หมายความว่า ขาดทุนไป ๑๐ อย่างนี้ก็เป็นธรรมดา แต่ไม่ได้หมายความว่า แพ้ ๑๐ ที่ขาดทุนไปก็ต้องพยายามแก้ไข ถ้าไม่แก้ไข ก็จะเป็นปัญหาเพิ่มขึ้นจนกระทั่ง ไม่มีทางที่จะแก้ ถ้าเราแก้ไปเรื่อย แม้จะ แก้เต็มที่ไม่ได้ ก็ต้องแก้ไป ฉะนั้น ก็เกิด ความคิดว่าจะต้องแก้ไขในเหตุการณ์ เฉพาะหน้าก่อน เพื่อที่จะสามารถแก้ไข ในการดำเนินงานในอนาคต เพราะเหตุว่า ถ้าการแก้ไขเฉพาะหน้าดำเนินไปไม่ได้ ก็จะทำให้การแก้ไขในอนาคตดำเนินไป ไม่ได้ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างก็หยุดชะงัก”

การแก้ปัญหาจราจรแบบระบบ
โครงข่ายจราจร

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริว่า การแก้ไขปัญหารถจราจร ในกรุงเทพมหานคร นอกจากจะแก้เป็น จุดๆ เพื่อคลี่คลายปัญหาเฉพาะหน้าและ เฉพาะจุดดังกล่าวแล้ว จำเป็นต้องแก้อย่างเป็นระบบในระยะยาว ลักษณะโครงข่าย ขนาดใหญ่ที่เชื่อมเส้นทางย่อยเข้าด้วยกัน รวมทั้งสร้างเส้นทางใหม่เสริมบางส่วน ให้โครงข่ายต่อเนื่องกันอย่างสมบูรณ์ ซึ่งได้เกิดขึ้นแล้วตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๑๔ คือ โครงการถนนวงแหวนรัชดาภิเษก ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตั้ง พระราชหฤทัยจะพระราชทานให้เป็น ของขวัญแก่ทวยราษฎร์ เมื่อทรงดำรงสิริ- ราชสมบัติครบ ๒๕ ปี มีพระราชดำรัสว่า

“โครงการถนนรัชดาภิเษกนี้ ไม่ทราบว่ายานทราบหรือเปล่าว่ามาจากอะไร ตอนนั้นจะฉลองรัชดาภิเษก หมายความว่า ฉลอง ๒๕ ปีของรัชกาลปัจจุบัน ก่อนนั้นหน่อย เป็นวันที่ไปกรมทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ไปฉลองแล้วก็มี การเลี้ยงพระ พอดีจอมพล ประภาส จารุเสถียร ผู้บัญชาการทัพบกและรัฐมนตรีมหาดไทย มาบอกว่า รัชดาภิเษกนี้ทางรัฐบาลขอมี

การฉลองน้อย ถามว่า ฉลองอะไร
ท่านจอมพล ประภาส ก็บอกว่าสร้าง
พระบรมราชานุสาวรีย์ ที่ไหนไม่ทราบ
จำไม่ได้ เลยบอกว่า **ขอเถิดอนุสาวรีย์
อย่าเพิ่งสร้าง สร้างถนนดีกว่า เรียกว่า
วงแหวน เพราะมันเป็นความฝัน
เป็นความฝันมานานแล้ว เกือบ ๔๐ ปี
อยากสร้างถนนวงแหวน**”

ถนนรัชดาภิเษก

เป็นถนนวงแหวนรอบในกรุงเทพ-
มหานครประกอบด้วยถนนสายเดิมที่มีอยู่
หลายสายและถนนที่สร้างขึ้นใหม่อีก
จำนวนหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นจากการประสาน
ความร่วมมือของหน่วยงานที่รับสนอง
พระราชดำริในการแก้ไขปัญหาจราจรหลาย
หน่วยงาน เช่น กรมทางหลวง กรมโยธาธิการ
และกรุงเทพมหานคร ใช้เวลาก่อสร้างยาว
นานถึง ๒๓ ปี เปิดใช้เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม
พุทธศักราช ๒๕๓๖ เป็นถนนคอนกรีต
ยาว ๔.๕ กิโลเมตร กว้าง ๒๕-๕๐ เมตร
๒-๔ ช่องจราจร พร้อมเกาะกลาง มีทั้ง
ทางราบและทางยกระดับ กำหนดเป็น ๔ ช่วง

ช่วงที่ ๑ จากแยกรัชโยธินถึงแยก
อสมท.

ช่วงที่ ๒ จากถนนสุขุมวิทถึง
สะพานกรุงเทพ

ช่วงที่ ๓ จากแยกกมไให้ศวรรย์ ถึง
สามแยกท่าพระ

ช่วงที่ ๔ จากสามแยกวงศ์สว่าง
ถึงแยกรัชวิภา

ถนนรัชดาภิเษก เป็นถนนสายแรก
ที่วนรอบพื้นที่การจราจรติดขัดกลางเมือง
ทำให้สามารถออกจากศูนย์กลางได้หลาย
ทิศทาง เป็นตัวอย่างการจัดระบบทางหลวง
แบบ Ring Radial ที่แผ่รัศมีออกรอบทิศ
เป็นวงแหวน เป็นผลดีแก่การจราจรใน
กรุงเทพมหานครมาก

โครงการอันเนื่องมาจากพระ- ราชดำริ บริเวณถนนพระราม ๙

อย่างไรก็ตาม การจราจรเป็นปัญหา
ที่ไม่รู้จบ แม้ได้รับการแก้ไขระยะหนึ่ง
เมื่อกาลเวลาผ่านไป ก็ย่อมเกิดปัญหาใหม่
ขึ้นได้เสมอ เช่น เมื่อพุทธศักราช ๒๕๓๗
พื้นที่ธุรกิจมีชุมชนอาศัยอยู่หนาแน่นด้วย
เหตุจากการสร้างถนนเชื่อมถนนพระราม ๙
กับถนนเทียมร่วมมิตร ทำให้บริเวณแยก
อสมท. ในชั่วโมงเร่งด่วน มีรถติดอย่างหนัก
เฉพาะที่รื้อผ่านสี่แยกนับจำนวนเป็นพันคัน

ยาวติดต่อกันถึง ๑,๒๐๐ เมตร เพื่อให้
เกิดความสมบูรณ์ในการแก้ไขที่มีผล
ระยะยาว

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระ-
ราชดำริสร้างระบบถนนให้รถสามารถ
ไหลเวียนได้ทุกทิศทาง โดยใช้ทางลัด
เชื่อมต่อระหว่างถนนสายหลัก เพื่อช่วย
ระบายรถที่คับคั่ง เรียกว่า “โครงการ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บริเวณ
ถนนพระราม ๙” ดังพระราชดำรัสเมื่อ
พุทธศักราช ๒๕๓๘ ว่า

“ถนนที่แน่นที่สุด คือถนน น้าเสีย
ตายนะ ถนนชื่อ ถนนพระราม ๙
เราคือ พระราม ๙ ก็แยะ พระราม ๙
มีแฟนมาก เมื่อมีแฟนมาก ถนนก็เต็ม
แล้วเราก็แก้ไข ”

การสร้างทางลัดเชื่อมต่อระหว่าง
ถนนพระราม ๙ กับถนนโดยรอบอีก
๔ เส้นทางคือ ถนนเทียมร่วมมิตร
ถนนประชาอุทิศ ถนนเพชรบุรีตัดใหม่
และถนนคูขนานชั่วคราวฝั่งทิศเหนือ
และฝั่งทิศใต้ขนานกับแนวถนนพระราม ๙
มีผลให้การจราจรคล่องตัวมาก รถในชุมชน
วิ่งลัดออกสู่ถนนต่างๆ โดยรอบได้

พระราชกรณียกิจแห่งพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวด้านการจราจรในกรุงเทพมหานคร
แบบการสร้างระบบโครงข่ายจราจร เพื่อ
บังเกิดความคล่องตัว อันมีผลถึงการรักษา
สุขภาพอนามัยราษฎร การถนอมน้ำมัน
เชื้อเพลิงที่มีต้องเผาผลาญโดยไม่ควรเมื่อ
เกิดการจราจรติดขัด เป็นภารกิจหนักที่ทรง
มุ่งมั่นจะแก้ไขให้ลุล่วงตลอดเวลา

ตอนที่ ๓

จราจรโครงการพระราชดำริ

ปัญหาของผู้อาศัยอยู่ในกรุงเทพ-
มหานครและปริมณฑลประการหนึ่ง คือ
จราจรติดขัดมีส่วนก่อให้เกิดความสูญเสีย
ทางเศรษฐกิจมาก เกิดภาวะมลพิษ เป็น
อันตรายต่อสุขภาพอนามัย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงทราบถึงปัญหานี้ ทรงตระหนักว่า
งบประมาณของราชการเพื่อคลี่คลายปัญหานี้
มีจำกัด เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการนี้คือ
ตำรวจ ด้วยทรงห่วงใยประชาชนที่ต้อง
เผชิญปัญหาดังกล่าว ในพุทธศักราช ๒๕๓๖

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทาน “**จรรยาโครงการพระราชดำริ**” โดยพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ๑๐ ล้านบาท แก่กองบัญชาการตำรวจนครบาล จัดซื้อยานพาหนะ ได้แก่ จักรยานยนต์ ขนาดเล็ก เครื่องมือสื่อสาร น้ำมันเชื้อเพลิง อุปกรณ์ที่จำเป็น ตลอดจนค่าเบี้ยเลี้ยง เพื่อการแก้ไขการจราจรเฉพาะในเวลาเร่งด่วน พระราชทานแนวพระราชดำริว่า เจ้าหน้าที่ควรตรวจรถและประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนรู้จักใช้รถใช้ถนนอย่างมีระเบียบ วินัย เคารพกฎจราจร

เจ้าหน้าที่ที่ประจำรถจักรยานยนต์ตรวจในโครงการนี้ จะต้องเร่งรัดไปถึง จุดที่การจราจรติดขัดขั้นวิกฤตอย่างเร่งด่วน พร้อมกับแก้ไขการจราจรในช่วงนั้น โดยใช้จักรยานยนต์ปฏิบัติการ นำขบวนรถ ที่ติดให้เคลื่อนที่พ้นออกไปได้เหมือนน้ำไหล ตำรวจจราจรควรดูแลรถยนต์บนถนน ให้เคลื่อนตัวไปอย่างสม่ำเสมอ พยายาม มิให้รถติดอยู่กับที่อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน พื้นที่จราจรที่เบียดเสียดแบบคอขวด ในระยะยาวควรขยายให้ผิวจราจรเท่ากับ ถนนส่วนอื่น “**จรรยาโครงการพระราชดำริ**” จึงเป็นการแก้ไขปัญหาจราจร ในกรุงเทพมหานครอีกลักษณะหนึ่ง

ถนนกาญจนาภิเษก

พุทธศักราช ๒๕๒๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริให้สร้างถนนสายใหม่ ซึ่งต่อมาเมื่อถนนใกล้จะแล้วเสร็จสมบูรณ์ตามโครงการ รัฐบาลได้ขอพระราชทานชื่อว่า**ถนนกาญจนาภิเษก** เป็นอนุสรณ์เนื่องในโอกาสพระราชพิธีกาญจนาภิเษก พุทธศักราช ๒๕๓๙ เป็นถนนวงแหวนชานเมืองรอบนอกที่ต่อเชื่อมกับถนนรัชดาภิเษก ถือว่าเป็นการสร้างระบบโครงข่ายจราจรที่สมบูรณ์อีกขั้นหนึ่ง ก่อให้เกิดความคล่องตัวในการเดินทางออกไปสู่ชนบทมากยิ่งขึ้น ผ่านจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ พระนครศรีอยุธยา แล้ววนกลับมายังกรุงเทพมหานคร ระยะทาง ๑๖๖ กิโลเมตร นอกจากบรรเทาปัญหาการจราจรเพราะมีเส้นทางเลี่ยงให้รถวิ่งออกนอกเมืองได้โดยไม่ต้องผ่านเข้ามาในกรุงเทพมหานครเช่นแต่ก่อน ลดการสูญเสียพลังงานและสิ้นเปลืองเวลาแล้ว ยังสามารถนำผลผลิตจากชนบทเข้ามาเลี้ยงเมืองหลวงได้ง่ายขึ้น แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน คือ

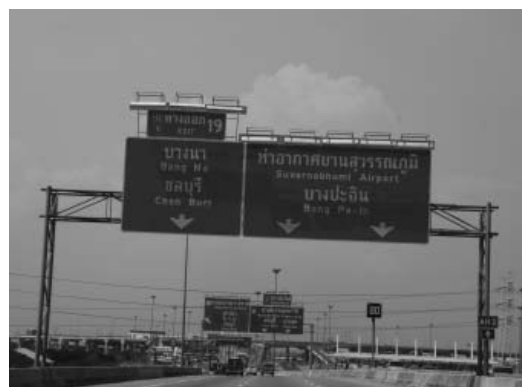
ถนนกาญจนาภิเษกด้านตะวันตก
ระยะทาง ๖๘ กิโลเมตร กว้าง ๑๐-๑๒

ถนนกาญจนาภิเษกด้านตะวันออก
เส้นทางบางพลี-บางปะอิน

ช่องจราจร แนวถนนเดิม คือ ถนนตลิ่งชัน-
สุพรรณบุรี ก่อสร้างระหว่าง พุทธศักราช
๒๕๒๒-๒๕๔๓

ถนนกาญจนาภิเษกด้านตะวันออก
ระยะทาง ๖๓ กิโลเมตร กว้าง ๔-๘
ช่องจราจร เป็นเส้นทางบางพลี-บางปะอิน
แล้วเสร็จเมื่อพุทธศักราช ๒๕๔๑

ถนนกาญจนาภิเษกด้านใต้ เส้นทาง
บางพลี-บางขุนเทียน ระยะทาง ๓๔ กิโลเมตร
เป็นทางยกระดับ กว้าง ๖-๘ ช่องจราจร

โครงข่ายจตุรทิศตะวันตก-ตะวันออก

พุทธศักราช ๒๕๓๘ มีพระราชดำริให้ก่อสร้างโครงข่ายจราจรที่สามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างสมบูรณ์ทั่วทั้งกรุงเทพมหานคร เกิดเป็น “โครงข่ายจตุรทิศตะวันตก - ตะวันออก” เชื่อมต่อถนนและสะพานย่อยๆ หลายโครงการเข้าด้วยกันทั้งในตะวันตก - ตะวันออกเป็นเส้นทางคมนาคมที่บางช่วงสร้างขึ้นใหม่ตามแนวทิศตะวันตกไปทิศตะวันออก และแนวทิศเหนือไปทิศใต้ ทำให้เกิดเป็นโครงข่ายแบบจตุรทิศ หรือ ๔ ทิศ เพิ่มความคล่องตัวแก่ประชาชนที่ต้องเดินทางไปยังมุมเมืองต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีทั้งการสร้างและใช้ถนนเส้นเดิมและทางยกระดับ คือ ทางคู่ขนานลอยฟ้าบรมราชชนนี ต่อไปยังสะพานพระราม ๘ มุ่งหน้าไปทางทิศตะวันออก สร้างถนนขึ้นใหม่ ๔ ช่วง ได้แก่

ช่วงที่ ๑ ทางยกระดับบริเวณถนนศรีอยุธยา

ช่วงที่ ๒ ถนนเลียบบึงมักกะสัน

ช่วงที่ ๓ ถนนเลียบบึงมักกะสัน-แยก อสมท.

ช่วงที่ ๔ ถนนใต้ทางด่วนแยก อสมท. - ถนนพระราม ๘

ถนนวงแหวนอุตสาหกรรม

พุทธศักราช ๒๕๓๘ เศรษฐกิจขยายตัวสูง การพาณิชย์และการขนส่งเติบโตอย่างกว้างขวาง ทำให้การจราจรติดขัดรุนแรงมาก เฉพาะการจราจรทางทิศใต้ของกรุงเทพมหานครอันเป็นเส้นทางอยู่ในข่ายถนนจตุรทิศ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริให้สร้าง “ถนนวงแหวนอุตสาหกรรม” อีกเส้นหนึ่งที่จะบรรเทาการจราจรในเขตอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการและท่าเรือคลองเตย เนื่องจากเส้นทางหลักมุ่งเข้าสู่กรุงเทพมหานครไม่มีเส้นทางที่จะกระจายการเดินรถเพื่อหลีกเลี่ยงการเข้าเมือง อันทำให้เกิดการแออัดทางการจราจร และทำให้ถนนชำรุดเสียหาย ซึ่งมีมติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๘ ให้กรมโยธาธิการสนองพระราชดำริร่วมกับกรุงเทพมหานครและกรมทางหลวงชนบท ซึ่งครอบคลุมพื้นที่เขตราษฎร์บูรณะ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร พื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ถนนวงแหวนอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ

แบ่งงานออกเป็น ๓ ส่วน คือ งานถนน
งานสะพาน และงานสวนสาธารณะ

งานถนน ๗.๘ กิโลเมตร เชื่อมโยง
ถนนพระราม ๓ ถนนทางรถไฟสายเก่า
และถนนปู่เจ้าสมิงพราย

งานสะพาน เป็นสะพานแขวน
ชนิดเสาขึง ข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาที่ตำบล
บางจาก อำเภอพระประแดง จังหวัด
สมุทรปราการ เป็นสะพาน ๒ ช่วง
ต่อเนื่องกันแห่งแรกของประเทศ เชื่อม
ถนนปู่เจ้าสมิงพราย ถนนพระราม ๓ และ
ถนนสุขสวัสดิ์ ระยะทาง ๔.๒ กิโลเมตร
สูง ๕๔ เมตร เพื่อให้เรือบรรทุกสินค้า
สามารถแล่นลอดผ่านได้ เปิดใช้เมื่อวันที่
๑๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

งานสวนสาธารณะ ได้แก่ สวน
ศรีนครเขื่อนขันธ์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้
เสด็จพระราชดำเนินไปทรงวางศิลาฤกษ์
ถนนวงแหวนอุตสาหกรรม เมื่อวันที่ ๒๙
พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๔๑ เปิดเดินรถ
ได้อย่างเป็นทางการเมื่อวันเฉลิมพระชนม-
พรรษา วันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙
ในปีมหามงคลที่ทรงดำรงสิริราชสมบัติ
ครบ ๖๐ ปี

ถนนและสะพานวงแหวนอุตสาหกรรม
ช่วยให้การจราจรคล่องตัวในบริเวณ
เขตอุตสาหกรรมตอนใต้ของกรุงเทพ-
มหานคร เขตอุตสาหกรรมพระประแดง
และเขตอุตสาหกรรมปู่เจ้าสมิงพราย

แก้ปัญหาบรรเทาทุกข์จากโรงงานในจังหวัดสมุทรปราการให้วิ่งไปสู่ท่าเรือคลองเตยได้อย่างสะดวกรวดเร็ว โดยมีต้องสัญจรผ่านเข้ามาสู่ใจกลางเมือง

จะเห็นได้ว่า งานจราจรของกรุงเทพมหานครเป็นพระราชกรณียกิจที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยอย่างยิ่ง ทรงปรับปรุงแก้ไขและแสวงหาแนวทางเพื่อให้บังเกิดความเรียบร้อย

เพื่อให้ประชาชนชาวไทยได้อยู่อย่างร่มเย็น แนวพระราชดำริทั้งการแก้ปัญหาแบบเร่งด่วนในจุดวิกฤตเสมือนต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการสร้างระบบแบบโครงข่ายจราจรเป็นการวางแผนไว้ล่วงหน้า ทำให้บ้านเมืองเกิดความผ่อนคลาย และในเวลาเดียวกันก็ได้ก้าวไปสู่ทิศทางแห่งความเจริญตลอดมา

๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๒

พระราชากับประชาชน

หม่อมหลวงสุภรัตน์ เทวกุล

วันที่ ๒๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๐๕ พายุโซนร้อนแฮเรียตซึ่งมีกำลังแรงมหาศาล ได้พัดผ่านเข้าประเทศไทยทางตอนใต้ ในยามดึก แรงลมกระโชกก่อให้เกิดคลื่นยักษ์ และน้ำท่วมใหญ่กะทันหัน ตามรายงานข่าว แจ้งว่าในพื้นที่ ๑๒ จังหวัดภาคใต้ของไทย คือ ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี ตรัง กระบี่ พังงา พัทลุง สงขลา นราธิวาส ภูเก็ต และนครศรีธรรม-ราช มีผู้เสียชีวิต บาดเจ็บสาหัส และสูญ

หายเป็นจำนวนถึง ๑,๖๐๐ คน ราษฎรอีก ๑๖,๐๐๐ คน ไร้ที่อยู่อาศัย ทรัพย์สินทั้งของราษฎรและของหลวงถูกทำลายเสียหายเป็นมูลค่าถึง ๑,๒๐๐ ล้านบาท เฉพาะจังหวัดนครศรีธรรมราชซึ่งประสบความเสียหายมากที่สุดนั้น มีผู้เสียชีวิตและสูญหายมากถึง ๘๗๐ คน

ในขณะที่ทุกคนยังตะลึงต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ให้กองทัพอากาศจัดเครื่องบินพิเศษสำหรับ
อธิบดีและเจ้าหน้าที่กรมประชาสงเคราะห์
และหน่วยราชการอื่น ๆ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ
พระบรมราชินีนาถ องค์สภานายิกา
สภากาชาดไทย ได้มีพระราชเสาวนีย์
ให้จัดแพทย์ พยาบาล จากสภากาชาดไทย
พร้อมเครื่องเวชภัณฑ์ เดินทางร่วมคณะ
ไปบรรเทาทุกข์แก่ราษฎรในจังหวัดนคร-
ศรีธรรมราชทันที ในการนี้ พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวทรงกำชับให้เจ้าหน้าที่กรม
ประชาสงเคราะห์สืบหาเด็กกำพร้าที่บิดา
มารดาหรือผู้ปกครองเสียชีวิตในเหตุการณ์
วาทภัยเพื่อนำมาอุปการะ ให้การศึกษา
เลี้ยงดูให้มีอนาคตต่อไป ซึ่งเจ้าหน้าที่กรม
ประชาสงเคราะห์สามารถรวบรวมเด็กมาได้
๔๐ คน และได้สร้างบ้าน “ศรีธรรมราช”
เพื่อเลี้ยงดูอุปการะเด็กกำพร้าเหล่านั้น
พระราชดำริที่แสดงถึงสายพระเนตร
อันยาวไกลนี้เป็นต้นกำเนิดของโรงเรียน
ราชประชานุเคราะห์สำหรับเด็กกำพร้า
เด็กจากครอบครัวผู้ยากไร้ และเด็กใน
ท้องถิ่นทุรกันดารที่อ่อนไหวต่อความมั่นคง
ของชาติ ซึ่งปัจจุบันมี ๔๔ โรงเรียน

การช่วยเหลือผู้ประสบภัยครั้งนั้น
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณา

โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สถานีวิทยุ
อ.ส.พระราชวังดุสิต ออกอากาศประกาศ
เชิญชวนให้ประชาชนผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงิน
และสิ่งของโดยเสด็จพระราชกุศลช่วยเหลือ
ผู้ประสบภัย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี ทรงเล่าในภายหลังว่า
“เรื่องนี้สมัยก่อนไม่เคยมี และทรงจัดทำเป็น
พระองค์แรก คือการรับบริจาคเงินช่วยเหลือ
การกุศลผ่านวิทยุ ตอนนั้นมีวาทภัยที่
แหลมตะลุมพุก ทรงเล่นดนตรี ให้คนขอเพลง
โดยบริจาคช่วยผู้ประสบภัยแหลมตะลุมพุก
เป็นการใช้สื่อวิทยุในกิจการอย่างนี้เป็นครั้งแรก”
ภายในเวลา ๑ เดือน มีประชาชนและรัฐบาล
จาก ๒๒ มิตรประเทศร่วมบริจาคเงิน
เป็นจำนวนมากกว่า ๑๑ ล้านบาท และ
สิ่งของรวมมูลค่าประมาณ ๕ ล้านบาท
ซึ่งตลอดเวลานั้น เจ้าหน้าที่กรมประชา-
สงเคราะห์ ได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท
รับพระราชทานเงินและสิ่งของไปช่วยเหลือ
ผู้ประสบภัยตามพระราชประสงค์ นาย
ขวัญแก้ว วัชโรทัยผู้อำนวยการสถานีวิทยุ
อ.ส. พระราชวังดุสิตในขณะนั้น เล่าว่า
“ความเดือดร้อนของพี่น้องชาวไทยในครั้งนั้น
เป็นความเดือดร้อนครั้งยิ่งใหญ่ที่ไม่เคย
ปรากฏมาก่อน พี่น้องประชาชนในภาคอื่น ๆ

ได้ช่วยกันทำบุญร่วมกับในหลวงอย่างเต็มที่ ที่สำคัญยิ่งก็คือ ทรงรับและพระราชทาน สิ่งของด้วยพระองค์เองนอกเหนือจากการ ที่ทรงดนตรีให้คนขอเพลงโดยบริจาคเงิน ช่วยผู้ประสบภัย...” หลังจากการช่วยเหลือ สงเคราะห์ผู้ประสบวาทภัยได้ผ่านพ้นไปแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระ- ราชปรารภกับอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ (นายปกรณ์ อังศุสิงห์) และรองอธิบดี (นายเจริญ มโนพัฒนะ) ตามตำแหน่ง ในขณะนั้น ว่าเงินที่เหลือจากการบรรเทา ทุกข์ผู้ประสบวาทภัยนั้นควรจะต้องเป็นทุน หารดอกผลเพิ่มพูนไว้สำหรับช่วยเหลือเด็ก กำพร้าอนาถาที่บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ประสบวาทภัยให้ได้มีโอกาสศึกษาเล่า- เรียนเป็นกำลังของชาติในอนาคตต่อไป

ประการหนึ่ง และจัดตั้งเป็นมูลนิธิเพื่อ ช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ผู้ประสบสาธารณภัย อีกประการหนึ่ง นายปกรณ์ อังศุสิงห์ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ได้รับสนอง พระบรมราชโองการ จัดทำโครงการตั้ง มูลนิธิและร่างตราสารมูลนิธิตามพระราช- ประสงค์ นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย พระราชทานนามมูลนิธิว่า **มูลนิธิอิสรภาพ- ประชาชนเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์** มีความหมายว่า **“พระราชาและประชาชน อนุเคราะห์ซึ่งกันและกัน”** จดทะเบียน เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๐๖ ทรงพระ- กรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราช- ทานเงินที่มีผู้บริจาคโดยเสด็จพระราช- กุศลที่ยังเหลือ ตั้งเป็นทุนประเดิมจำนวน

๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สามล้านบาท) และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งนายปกรณ อังศุสิงห์ เป็นนายกมูลนิธิฯ พลเอก หลวงกำปนาทแสนยากร องคมนตรี เป็นประธานกรรมการบริหาร ประกอบด้วยกรรมการอื่นอีก ๑๕ คน พระราชทานแนวทางดำเนินงานสองประการ คือ **หนึ่ง** ในการสงเคราะห์เด็กกำพร้า ซึ่งครอบคลุมประสวาทภัยทางภาคใต้ เมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๕ นั้น มูลนิธิฯ ควรจะได้พิจารณาสงเคราะห์เด็กเหล่านั้น ให้ได้รับการศึกษาตามความสามารถและ แนวโน้มของเด็กแต่ละคน **สอง** การสงเคราะห์ผู้ประสบสาธารณภัย ให้มีการอบรม อาสาสมัครเข้าร่วมมือช่วยเหลือ และมี คู่มือหลักปฏิบัติต้องกระทำโดยรีบด่วน เพื่อเป็นการบรรเทาทุกข์ในระยะแรก และผ่อนคลายความเดือดร้อนในขั้นต้น เฉพาะหน้า จนกว่าทางราชการที่เกี่ยวข้อง จะเข้าดำเนินการช่วยเหลือต่อไป ซึ่งจะเป็นการแบ่งเบาภาระทางราชการลงอีกส่วนหนึ่ง

มหาวาตภัยแหลมตะลุมพุก เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๐๕ มีผลให้

โรงเรียนหลายแห่งถูกพายุพัดพัง ใน พ.ศ. ๒๕๐๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สร้างโรงเรียนขึ้นใหม่ ๑๒ แห่ง พระราชทานนามว่า **โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๑-๑๒** ตั้งอยู่ในจังหวัดกระบี่ (รปค. ๑ และ ๒) ชุมพร (รปค. ๓) นครศรีธรรมราช (รปค. ๔, ๕, ๖, ๗ และ ๘) นราธิวาส (รปค. ๙ และ ๑๐) สงขลา (รปค. ๑๑) สุราษฎร์ธานี (รปค. ๑๒) นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนราชประชานุเคราะห์บ้านปลายแหลมซึ่งไม่มีหมายเลข เป็นโรงเรียนแห่งแรกที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สร้างขึ้นที่ตำบลแหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นพื้นที่เสียหายมากที่สุด แหลมตะลุมพุกเป็นพื้นที่ดินนอกใหม่ยื่นออกไปในทะเล ไม่มีกำแพงธรรมชาติ และเป็นเส้นทางที่พายุพัดผ่าน จึงถูกน้ำทะเลพัดพาเอาทุกสิ่งหายไปกับสายน้ำ คนสูญหายถึง ๕๐๐ คน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระราชดำรัสเมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๓๑ เกี่ยวกับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ความตอนหนึ่งว่า

“...สำหรับผู้ที่มาเป็นนักเรียนที่ได้รับประโยชน์จากมูลนิธิ นี้ ก็อาจเป็นตัวอย่างหนึ่งของกิจการของมูลนิธิ ซึ่งนอกเหนือจากที่จะเอาสิ่งของไปให้ผู้ประสบภัย ข้อนี้เป็นการให้ผู้ที่ยประสบภัยแล้วไม่มีอนาคต ให้มีอนาคต ยินดีที่ทุกคนได้รับการสนับสนุนทางการศึกษา ได้เล่าเรียน ได้มีความสำเร็จ และก้าวหน้าในชีวิต การที่มูลนิธิ ได้เฟื่องฟู เกี่ยวข้องกับการศึกษา ก็เพราะว่าเป็นการสร้างอนาคตของบุคคล และการที่มูลนิธิ สนับสนุนและสร้างโรงเรียนนั้น ก็เพราะมีแนวความคิดว่า ผู้ที่เดือดร้อน ถ้ามีจิตใจเข้มแข็งสามารถฟันฝ่าอุปสรรคได้ และนอกจากนี้ก็มีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้พอที่จะทำงานทำการได้ ฉะนั้น โรงเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ...”

ขณะนี้ก็มีโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ รวมทั้งสิ้น ๔๔ แห่ง สร้างขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อสงเคราะห์เด็ก ๆ จากครอบครัวผู้ยากไร้ และประสบภัยธรรมชาติ หรืออุบัติเหตุยานานา นายขวัญแก้ว วัชโรทัย นายกมลนิธิ ราชประชานุเคราะห์ในปัจจุบัน กล่าวถึง พระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต่อเด็กเหล่านี้ว่า ทรงมีพระบรมราโชบายเน้นการขยายโอกาสทาง

การศึกษาให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนจบชั้นอุดมศึกษา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้รับเด็กจากครอบครัวที่ขาดแคลนไว้ในพระบรมราชานุเคราะห์ให้เข้าศึกษาเล่าเรียนโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ปัจจุบัน มีนักเรียนจากโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ที่มีความสามารถเรียนจบถึงขั้นปริญญาโท ทั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราโชบายแก่นักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ให้ปฏิบัติตนเป็นคนดีมีประโยชน์ต่อสังคมและดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

๑. รู้จักรักษาความสะอาดทั้งกายและใจ
๒. รู้จักช่วยเหลือตัวเอง
๓. เป็นเด็กดี มีความเมตตากรุณา
๔. มีความซื่อสัตย์สุจริต
๕. ตรงต่อเวลา
๖. มีความกตัญญูกตเวที
๗. มีความขยันหมั่นเพียร
๘. มีความประพฤติเรียบร้อย อ่อนน้อมถ่อมตน
๙. มีความโอบอ้อมอารี

๑๐. รู้รักสามัคคี อยู่ร่วมกันด้วย สันติสุข พระมหากษัตริย์คุณและพระบรมราชานุเคราะห์ที่พระราชทานแก่ประชาชนตลอดระยะเวลา ๖๓ ปีที่ทรงครองสิริราชสมบัตินั้นมากล้นพ้นพรรณนา ที่เอ่ยอ้างมานี้เป็นเพียงส่วนน้อยนิด เปรียบประดุจเพียงหนึ่งหยดหยาดฝนในวสันตฤดู
๑๑. รู้จักการทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ แล้วนำไปจำหน่าย
๑๒. รู้จักมัธยัสถ์อดออม ฝากเงินไว้ในบัญชีธนาคารเพื่ออนาคตของตัวเอง

๑๔ กันยายน ๒๕๕๒

พระมหากษัตริย์คุณหนูและนำ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

นางสาวนิตา สกิตานนท์

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลายสาขา เช่น โรงแรม บริษัทนำเที่ยว มัคคุเทศก์ การคมนาคม สถานที่ท่องเที่ยว สินค้าของที่ระลึก และมีส่วนช่วยการอนุรักษ์ การฟื้นฟู ตลอดจนการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ได้สร้างงานสร้างอาชีพให้ประชาชนจำนวนมาก เมื่อรัฐบาลจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือ อ.ส.ท. ซึ่งปัจจุบันเปลี่ยนเป็นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือ ททท. นั้น เมื่อเปิดดำเนินการวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ ประเทศไทยยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จักของชาวโลก การกิจสำคัญแรกขององค์การคือการเผยแพร่

ชื่อเสียงของประเทศไทย คนไทย วัฒนธรรมไทย ให้เป็นที่รู้จัก และเชิญชวนให้ชาวต่างประเทศมาเที่ยวเมืองไทย

นับเป็นพระมหากษัตริย์คุณแก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยเป็นอย่างยิ่ง เพราะใน พ.ศ. ๒๕๐๓ นั้นเอง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศสหรัฐอเมริกาและยุโรปเป็นทางการเพื่อเจริญทางพระราชไมตรีเป็นเวลา ๖ เดือน สหรัฐอเมริกาและยุโรปเป็นตลาดท่องเที่ยวที่สำคัญของไทยขณะนั้น และต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้เสด็จ

พระราชดำเนินเยือนประเทศปากีสถาน มาเลเซีย นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย พ.ศ. ๒๕๐๖ เสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศญี่ปุ่น ได้หวัน ฟิลิปปินส์ พ.ศ. ๒๕๐๗ เสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศกรีซ ออสเตรีย และ พ.ศ. ๒๕๑๐ เสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศอิหร่าน ในการเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ บางประเทศได้จัดการรับเสด็จตามโบราณราชประเพณีอย่างยิ่งใหญ่ มีกระบวนรับเสด็จอย่างสมพระเกียรติ มีดนตรีบรรเลง เพลงสรรเสริญพระบารมีตามเส้นทาง ประชาชนพลเมืองของประเทศนั้น ๆ พวกเขามารอรับเสด็จฯ อย่างอุ่นหนาฝาคั่ง มีการรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชนทุกแขนง ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร ทั้งสองพระองค์ได้พระราชทานสัมภาษณ์หลายครั้ง พระบรมฉายาลักษณ์และพระฉายาลักษณ์ของทั้งสองพระองค์ปรากฏในสื่อสารมวลชนอย่างกว้างขวาง พระราชอิริยาบถและพระราชอัธยาศัยที่นุ่มนวล สง่างาม บทพระราชทานสัมภาษณ์ที่แสดงถึงพระปรีชาสามารถและพระปฏิกิริยาที่จับใจแหลมคม พระสรีริโฉมของสมเด็จพระ-

นางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถในชุดฉลองพระองค์ที่งดงามเป็นที่ประทับใจแก่ชาวยุโรป อเมริกัน และประชาชนประเทศต่าง ๆ พระอัจฉริยภาพทางดนตรีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และการที่วงดนตรีของออสเตรียอัญเชิญเพลงพระราชนิพนธ์หลายเพลงบรรเลงที่คอนเสิร์ตฮอลล์ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย พร้อมทั้งถ่ายทอดส่งกระจายเสียงทางวิทยุกระจายเสียงของรัฐบาลไปทั่วประเทศ ได้เผยแพร่ชื่อเสียงประเทศไทยอย่างที่ไม่มีความสามารถทำได้หรือกระทำมาก่อน จึงเป็นพระมหากรุณาธิคุณแก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยที่ชื่อเสียงของประเทศไทยได้รู้จักไปทั่วโลกและกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวสนใจ

อีกประการหนึ่ง ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทุกปีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะจัดทำ**ปฏิทินท่องเที่ยว**ล่วงหน้าเพื่อโฆษณาไปในต่างประเทศว่า ในรอบปีนั้นจะมีกิจกรรมใดที่นักท่องเที่ยวมาเมืองไทยแล้วจะได้ชมอะไรในเดือนไหน ทั้งนี้ บริษัทนำเที่ยวจะได้จัดไว้ในรายการนำเที่ยวของบริษัท งานเด่นซึ่งเป็นที่ชื่นชมของนักท่องเที่ยว-

เที่ยวต่างประเทศได้แก่ **งานพระราชพิธีประจำปี** ที่ประชาชนได้เฝ้ารับเสด็จพระราชดำเนินและชมพระบารมี ซึ่งนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศก็จะได้มีโอกาสเห็นพระราชพิธีและได้ชมพระบารมีด้วย คือ **พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ** ณ **มณฑลพิธีท้องสนามหลวง** ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ฟื้นฟูเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ เป็นต้นมา นักท่องเที่ยวได้ทราบว่าประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เป็นแหล่งปลูกข้าวเลี้ยงชาวโลกมานาน พระมหากษัตริย์ทรงสนพระราชหฤทัยและทรงทำนุบำรุงขวัญชาวไร่ชาวนา มีการพัฒนาพันธุ์ข้าว และข้าวที่นำมาใช้ในพระราชพิธีเป็นข้าวที่ปลูกในบริเวณสวนจิตรลดา

อีกงานหนึ่งคือ **การเสด็จพระราชดำเนินไปถวายผ้าพระกฐิน** ณ **วัดอรุณราชวราราม** โดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค ซึ่งเป็นกระบวนเรือที่สวยงามโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ที่วิจิตรบรรจงด้วยศิลปะการแกะสลักลวดลายไทย เมื่อเคลื่อนไปในแม่น้ำ

เจ้าพระยาที่สงบเย็น ท่ามกลางเสียงแห่งความก้องไปทั่วทั้งน้ำเข้ากับจังหวะฝีพายที่เป็นสีทองวาวระยับพร้อมเพรียงกัน นักท่องเที่ยวที่ได้ชมต่างพากันประทับใจและนำไปบอกเล่าต่อ ๆ กัน สื่อมวลชนและช่างภาพพากันนำไปเผยแพร่ ทำให้ชาวโลกรู้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศแห่งพระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก มีวัดวาอารามที่สวยงามมาก มีแม่น้ำเจ้าพระยากว้างใหญ่สงบงามด้วยชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนสองฟากฝั่ง มีพระราชพิธีเก่าแก่ที่สืบทอดมายาวนาน

อีกงานหนึ่งที่มีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ในปฏิทินท่องเที่ยว คือ **พิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนามของทหารรักษาพระองค์ ณ ลานพระราชวังดุสิต** เนื่องในโอกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้ชมพระบารมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระผู้ทรงเป็นจอมทัพไทยเสด็จพระราชดำเนินไปทรงรับการถวายสัตย์ปฏิญาณจากเหล่าทหาร และพระราชทานธงชัยเฉลิมพลแก่หน่วยทหารทุกเหล่าทัพเหล่าทหารแต่งกายในชุดเครื่องแบบที่มีสีสันหลากหลายตามเหล่าทัพและสวนสนามอย่าง

พร้อมเพรียง แสดงความเข้มแข็งของกองทัพไทย ความเป็นชาติเอกราชในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

พระมหากษัตริย์คุณแก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวอีกประการหนึ่งคือ *การที่ได้มีพระบรมราชานุญาตให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชมพระบรมมหาราชวังและพระราชนิเวศน์ต่าง ๆ พระบรมมหาราชวังและวัดพระศรีรัตนศาสดารามนั้น เป็นแบบสถาปัตยกรรมไทยที่งดงามตระการตา เป็นจุดเด่นของกรุงเทพมหานคร* ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจัดทำเป็นเอกสารและภาพยนตร์สารคดีเผยแพร่ไปทั่วโลก และเป็นรายการนำเที่ยวสำคัญสำหรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่มาเมืองไทย ส่วนในต่างจังหวัด เช่น ภูพิงค์ราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ อยู่บนดอยสูงท่ามกลางไม้ดอกเมืองเหนือสีสดใส พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน อยู่ริมทะเลชายหาดชะอำ จังหวัดเพชรบุรี สร้างด้วยไม้สักทอง ในแบบสถาปัตยกรรมตะวันตก ทำให้ประเทศไทยมีสถานที่สำหรับนักท่องเที่ยวจะได้ไปชมจำนวนมากและหลากหลายรูปแบบ

โครงการหลวง โครงการสวนพระองค์ และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หลายโครงการได้มีผลที่ก่อให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ได้ผลิตอาหาร ของใช้ และของที่ระลึกซึ่งเป็นคุณแก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น สินค้าหัตถกรรม ผัก ผลไม้ อาหารแปรรูป สำหรับนักท่องเที่ยวซื้อเป็นของที่ระลึก โรงแรม ภัตตาคาร ร้านอาหาร นำไปบริการแก่นักท่องเที่ยว* นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้จากประสบการณ์ ทั้งที่เป็นธรรมชาติ ด้านการเกษตร ศิลปหัตถกรรม ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่ง ตัวอย่างโครงการเหล่านี้ เช่น

โครงการหลวงดอยอินทนนท์ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นที่ตั้งสถานีวิจัยโครงการหลวงอินทนนท์ พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรในพื้นที่สูงให้เลิกปลูกฝิ่น ฟื้นฟูต้นน้ำลำธารและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดวางระบบในการอนุรักษ์ดินและน้ำแล้วปลูกพืชพรรณไม้ดอก ไม้ประดับ ผัก ผลไม้ กาแฟ

* โดยเฉพาะบริษัท การบินไทย จำกัด มหาชน ซึ่งเป็นหนึ่งในลูกค้ารายใหญ่ของโครงการหลวง นำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากโครงการหลวงไปจัดเตรียมอาหารสำหรับผู้โดยสารราว ๗๕,๐๐๐ คนต่อวัน ให้กับ ๔๘ สายการบินที่เป็นลูกค้า

เลี้ยงปลาเทราท์และกำลังทดลองเลี้ยงปลา
สเตอร์เจ้น และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทาง
ธรรมชาติบนดอยสูงที่มีอากาศเย็นสบาย
ซึ่งนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ
พากันไปเที่ยวพักผ่อน

สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง อำเภอฝาง
จังหวัดเชียงใหม่ เป็นสถานีวิจัยและทดลอง
ปลูกพืชเมืองหนาว ที่มีค่าทางเศรษฐกิจ
พัฒนาชีวิตชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ ให้มี
สุขภาพและความเป็นอยู่ดีขึ้น ได้ปรับเปลี่ยน
สภาพดอยที่ปกคลุมด้วยไร่ฝิ่นมาเป็นไม้ดอก
ไม้ผล พืชผักเมืองหนาว เลิกการทำลาย
ต้นน้ำลำธาร เปลี่ยนชีวิตชาวเขาซึ่งย้าย
ที่ทำไร่ฝิ่นไปเรื่อย ๆ มาเป็นเกษตรกรที่รู้จัก
เทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางเกษตรกรรม มีรายได้
ที่แน่นอน มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ผลผลิตจาก
โครงการหลวงภายใต้เครื่องหมาย “ดอยคำ”
และ “โครงการหลวง” ทั้งผัก ผลไม้สด
ผลไม้กระป๋อง ผลไม้อบแห้ง เป็นอาหาร
ปลอดภัย ได้รับใบรับรองระบบการเพาะ
ปลูกที่ดีในนาม แกพ ยูเรพแกพ และโกล
โบลแกพที่ได้รับความนิยมทั่วไป

โครงการหลวงได้รับรางวัลระดับโลกถึง
๒ รางวัล ได้แก่รางวัลแมกไซไซ สาขา
“International Understanding” สาขา

ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ เมื่อพุทธ-
ศักราช ๒๕๓๑ และรางวัลโคลัมโบแพลน
(Columbo Plan Award) เมื่อพุทธ-
ศักราช ๒๕๔๖ ในฐานะที่สามารถแก้ปัญหา
การปลูกฝิ่นด้วยการปลูกพืชทดแทนในเชิง
สร้างสรรค์เป็นผลสำเร็จ ซึ่งแสดงถึงพระ-
ปรีชาสามารถในการแก้ปัญหาการปลูกฝิ่น
ได้อย่างนุ่มนวลและยั่งยืน นักท่องเที่ยว
นิยมไปเที่ยวเพราะอากาศเย็นและธรรมชาติ
สวยงาม

สถานที่ท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งเป็น
สถานที่ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
คือ เขื่อนขุนด่านปราการชล จังหวัดนครนายก
เป็นเขื่อนคอนกรีตอัดที่ใหญ่ที่สุดในโลก
อยู่ท่ามกลางธรรมชาติที่เป็นผืนน้ำกว้างใหญ่
ป่าเขียวขจี ทิวเขาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
และแปลงดอกไม้สีสันหลากหลายที่ทำยเขื่อน
ป้องกันพื้นที่จังหวัดนครนายกและจังหวัด
ใกล้เคียงให้พ้นจากน้ำท่วม น้ำแล้ง และ
ดินเปรี้ยว มี “ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ”
ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติมีชีวิตที่รวม
แนวความคิดและทฤษฎีการพัฒนาด้าน
พลังงาน การเกษตร ปศุสัตว์ สิ่งแวดล้อม
เขื่อนขุนด่านปราการชลได้เป็นแหล่งท่อง
เที่ยวใหม่ที่มีคุณค่าทั้งทางธรรมชาติและ

ความรู้ มีกิจกรรมท่องเที่ยวหลายอย่าง เช่น ล่องแก่ง เดินป่า ปีนหน้าผาจำลอง

ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร และศูนย์ศิลปาชีพ จังหวัดต่าง ๆ สืบเนื่องมาจากโครงการศิลปาชีพ ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชดำริส่งเสริมการทอผ้าของราษฎร ภาคอีสานที่มีการทอผ้าได้อย่างสวยงาม และฝีมือประณีต ได้มีพระราชประสงค์ จะอนุรักษ์การทอผ้าไว้ ประกอบกับเพื่อให้ ราษฎรมีรายได้เสริมจากการทำนา ต่อมา ได้ขยายเป็นมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเป็นประธาน ได้ พระราชทานทุนประเดิมส่งเสริมการทอผ้า ของราษฎรจังหวัดต่าง ๆ นอกเหนือจาก ภาคอีสานด้วย ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นมูลนิธิ ส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ขยายขอบข่ายไปทั่วประเทศ จัดตั้งเป็นศูนย์ศิลปาชีพตามหมู่บ้าน และ ร้านศิลปาชีพ ขยายงานจากการทอผ้า โดยเพิ่มงานหัตถกรรมอื่น ๆ เช่น งาน จักสาน งานเครื่องปั้นดินเผา ดอกไม้ ประติมากรรม เครื่องทองเหลือง หล่อโลหะ

ชุบเงินชุบทอง เจียรระไนพลอย ฯลฯ งาน และผลิตภัณฑ์จากศูนย์ศิลปาชีพจังหวัด ต่าง ๆ เช่น ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ศูนย์ศิลปาชีพบ้าน กุดนาขาม จังหวัดสกลนคร ศูนย์ศิลปาชีพ บ้านยางน้อย จังหวัดอุบลราชธานี ศูนย์ ศิลปาชีพบ้านสร้างถ่อ จังหวัดอำนาจเจริญ ได้ช่วยให้มีสินค้าของที่ระลึกสำหรับนัก ท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และได้ช่วยสนับสนุน อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไปทั่วประเทศ

นอกจากนี้ในโอกาสมหามงคล พระราชพิธีต่าง ๆ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะโฆษณาเผยแพร่ไปใน ต่างประเทศ เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาร่วมเฉลิมฉลองในประเทศไทย เนื่องจากมีการตกแต่งบ้านเมืองอย่างสวยงาม มีกิจกรรมเฉลิมฉลองต่าง ๆ ที่แสดงถึงความจงรักภักดีของคนไทยต่อพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ยากจะเห็นได้จาก ที่ได้ในโลก จำนวนนักท่องเที่ยวในปีพิเศษ เหล่านี้จะเพิ่มมากขึ้นเสมอมา จึงเป็นพระ มหารุณาคึกคักแก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว อย่างหาที่สุดมิได้

ตุลาคม ๒๕๕๒

เมื่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน ทรงเป็นนักจัดรายการวิทยุ

นางสาวทรงสรรค์ นิลกำแหง

อาชีพ “นักจัดรายการวิทยุ” เป็นอาชีพยอดนิยมอาชีพหนึ่งในปัจจุบัน ที่นักจัดรายการวิทยุบางคนมีผู้รับฟังประจำ หรือแฟนคลับ เป็นจำนวนไม่น้อย “ในหลวงของเรา” ก็เคยทรงเป็นนักจัดรายการวิทยุมาก่อน โดยทรงจัดรายการเพลง ที่สถานีวิทยุ อ.ส. พระราชวังดุสิต และรายการทรงจัดนั้นมิใช่เพื่อความบันเทิงสถานเดียว หากได้ทรงใช้ดนตรีเป็นสื่อ เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันกษัตริย์ กับประชาชนของพระองค์ โดยเฉพาะ

นักเรียนนิสิตนักศึกษา และทรงริเริ่มให้ผู้มีจิตเมตตาขอฟังเพลงโดยบริจาคเงิน โดยเสด็จพระราชกุศลยามเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ อันเป็นแบบอย่างของการจัดรายการบันเทิงเพื่อการกุศลทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์ในปัจจุบัน

ความสนพระราชหฤทัยด้านวิทยุของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน เริ่มมาแต่ยังทรงพระเยาว์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เคยพระราชทาน

ทรงจัดรายการเพลงจากแผ่นเสียง สถานีวิทยุ อ.ส. พระราชวังดุสิต พุทธศักราช ๒๔๙๕

สัมภาษณ์เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของ
สมเด็จพระบรมชนกนาถว่า

“เท่าที่สังเกตมาตั้งแต่ยังจำความได้
ก็เห็นท่านทำงานช่างอยู่หลายอย่าง ท่านเคย
เล่าให้ฟังว่า เมื่อตอนเด็ก ๆ นั้น ท่านก็มี
ความสนพระทัยในงานช่างมาก แล้วก็ตอน
ท่านเล็ก ๆ สมเด็จย่าเลี้ยงท่านอย่างค่อนข้าง
จะเข้มงวด คือ แม้แต่ของเล่นก็ไม่ได้มี

ของเล่นมากมายสำเร็จรูปอย่างฟุ่มเฟือย
เหมือนอย่างเด็ก ๆ สมัยนี้ แม้แต่เงินทอง
ที่สมเด็จย่าให้เป็นค่าขนมแต่ละครั้งนั้น
ก็ให้อย่างจำกัด จะซื้อจะหาอยากได้อะไร
แต่ละอย่างก็ต้องคิดว่า จะเอาอะไรก่อน
อะไรหลัง อะไรคุ้มดีไหม อย่างเช่น
ท่านอยากได้วิทยุมาฟังท่านก็ต้องเข้าหุ้กับ
ทุลกระหม่อมลุง [หมายถึง พระบาทสมเด็จพระ

พระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐม-
รามาธิบดีนทร-ผู้เรียบเรียง] ชื่อชิ้นส่วน
ของวิทยุที่ละชิ้น ๆ เอามาแล้วก็มาประกอบเอง
เป็นวิทยุซึ่งต้องฟังกันสองคนที่เข้าหั่นกัน”

พระองค์ได้ทรงซื้ออุปกรณ์เครื่องรับวิทยุ
สมัยนั้น คือ พลิกแร่ ลวดหนวดแมว คอยล์
คอนเดนเซอร์ และหูฟัง ซึ่งมีวางขายเลหลัง
ราคาถูกในเมืองโลซาน ประเทศสวิตเซอร์-
แลนด์ ซึ่งเป็นที่ประทับครั้งทรงพระเยาว์
แล้วทรงประกอบเป็นเครื่องรับวิทยุชนิดใช้แร่
เมื่อได้ทรงต่อเครื่องรับวิทยุนี้เข้ากับสายอากาศ
ยาว ๆ ก็ปรากฏว่าทรงสามารถรับฟังสถานีวิทยุ
กระจายเสียงในยุโรปได้หลายแห่ง จะเห็น
ได้ว่าพระอุปนิสัยในการใช้อุปกรณ์ราคาถูก
แต่ทำงานได้ดีนั้นมีมาแต่ทรงพระเยาว์

ครั้นเมื่อเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ
และเสด็จกลับมาประทับในประเทศไทย
เป็นการถาวร ในชั้นแรกประทับที่พระที่นั่ง
อัมพรสถาน พระราชวังดุสิต ระหว่างที่
พระตำหนักจิตรลดารโหฐานกำลังซ่อมแซม
ปรับปรุง รัฐบาลได้น้อมเกล้าน้อมกระหม่อม
ถวายเครื่องส่งวิทยุคลื่นยาวและคลื่นสั้น
เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๙๕
เครื่องส่งวิทยุเครื่องนี้ดัดแปลงมาจาก
เครื่องส่งคลื่นสั้นจอห์นสันไวกิง รุ่น PC-610

แบบที่ทหารใช้กันในสงครามโลกครั้งที่ ๒
มีกำลังส่ง ๑๐๐ วัตต์ หนังสือพิมพ์ประชา-
ธิปไตย ฉบับประจำวันอังคาร ที่ ๑๖
กันยายน พุทธศักราช ๒๔๙๕ รายงานข่าว
ว่า “...ทั้งนี้ ก็เพื่อจะเปิดสถานีส่งอีกสถานี
หนึ่งในพระที่นั่งอัมพร ให้ประชาชนได้รับฟัง
เหตุการณ์ในราชสำนัก และได้ฟังพระ-
ราชนิพนธ์บทเพลงของพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวโดยตรง ขณะนี้กำลังติดตั้ง
เครื่องและทดลองอยู่ ถ้าเรียบร้อยก็จะส่ง
ในขนาดไฟ ๑๕๐ วัตต์ และคลื่น ๕๒ เมตร
ตั้งแต่เวลา ๑๑.๐๐ น. ถึง ๑๒.๐๐ น. โดย
ให้ชื่อว่าสถานีวิทยุ อ.ส.” หนังสือพิมพ์
สยามรัฐ ฉบับประจำวันอังคาร ที่ ๑๖
กันยายน พุทธศักราช ๒๔๙๕ รายงานข่าว
เพิ่มเติมว่า “...รายการสำหรับส่งกระจาย
เสียงนั้นนอกจากจะทรงพระราชทานด้วย
พระองค์แล้ว อาจจะไปประกอบไปด้วย
มหาดเล็กอื่น ๆ ด้วย”

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา
อตุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน พระราชทาน
นามสถานีวิทยุแห่งนี้ว่า “สถานีวิทยุ อ.ส.
พระราชวังดุสิต” มีชื่อภาษาอังกฤษว่า
Amphorn Sathan Royal Household
Radio Station มีชื่อเรียกสั้น ๆ ว่า “อ.ส.”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปรับเครื่องส่งวิทยุ
เมื่อเริ่มตั้งสถานีวิทยุ อ.ส. พระราชวังดุสิต

หรือ “Or Sor” มีรหัสชื่อสถานีว่า HS 1 AS ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้นายขวัญแก้ว วัชโรทัย เป็นนายสถานีวิทยุ อ.ส. นายเจิมศักดิ์ แก้วสุวรรณ เป็นผู้ช่วยฝ่ายช่างเทคนิค สถานีวิทยุ อ.ส. ได้เริ่มออกอากาศทันทีที่การติดตั้งแล้วเสร็จในเดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๔๙๕ นั้น และต่อมาในเดือนตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๙๕ รัฐบาลได้น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเครื่องส่งวิทยุคลื่นยาวเพิ่มอีกชุดหนึ่ง ออกอากาศเวลา ๑๗.๔๕ นาฬิกา ถึง ๑๘.๓๐ นาฬิกา กรมประชาสัมพันธ์ถือว่า สถานีวิทยุ อ.ส. เป็นเครือข่ายของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และ

เป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงเพียงแห่งเดียวที่กรมประชาสัมพันธ์และกรมไปรษณีย์โทรเลขอนุญาตให้ส่งคลื่นสั้นได้จนปัจจุบันนี้ สถานีวิทยุ อ.ส. ได้ขยายเวลาออกอากาศและขยายกำลังส่งไปโดยลำดับ และได้เพิ่มการส่งกระจายเสียงในระบบ FM อีกระบบหนึ่ง

นายขวัญแก้ว วัชโรทัย นายสถานีวิทยุ อ.ส. ได้กล่าวถึงพระราชประสงค์สำคัญในการจัดตั้งสถานีวิทยุ อ.ส. ว่า เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนชาวไทยได้มีโอกาสติดต่อกับพระองค์ได้ง่ายขึ้นไม่ต้องผ่านชั้นตอนตามพิธีการ เมื่อพินิจถึงช่วงเวลานับแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก

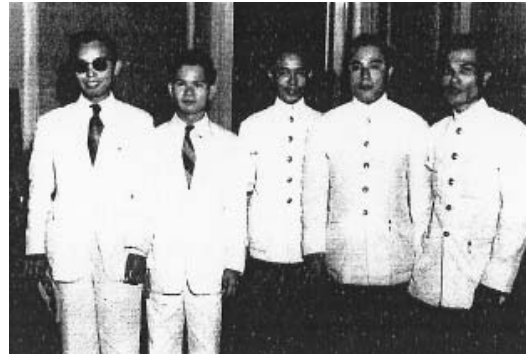
พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสละราชสมบัติ เมื่อพุทธศักราช ๒๔๗๗ จนถึงพุทธศักราช ๒๔๙๕ เป็นเวลาร่วม ๒๐ ปีที่ประชาชนชาวไทยโหยหาพระผู้ทรงเป็นร่มโพธิ์ทองของแผ่นดิน แม้ในช่วงเวลาดังกล่าว พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร และพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน จะได้เสด็จนิวัตพระนครบ้าง ก็ดูเป็นช่วงเวลาอันแสนสั้นในความรู้สึกของพสกนิกรผู้รอคอยจะได้เฝ้าเบื้องพระยุคลบาท ฉะนั้น เมื่อสถานีวิทยุ อ.ส. เริ่มออกอากาศ “ในหลวงของเรา” จึงไม่ทรงเป็นเพียงผู้กำหนดนโยบายการจัดรายการออกอากาศ หากทรงเป็น “**นักจัดรายการวิทยุ**” ด้วยพระองค์เองอีกด้วย ทรงเห็นวาทะดนตรี เป็นภาษาสากลที่สามารถข้ามเครื่องกีดขวางทางภาษา วัย ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้ จึงทรงใช้ดนตรีเป็นสื่อในการเชื่อมความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นลึกซึ้งระหว่างสถาบันกษัตริย์กับประชาชนของพระองค์ นอกจากนี้ เมื่อเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนประชาชนทั่วทุกภาคของประเทศ จะโปรดให้สถานีวิทยุ อ.ส.

ร่วมกับสถานีวิทยุ จ.ส. ของกรมการทหารสื่อสาร ถ่ายทอดการเสด็จพระราชดำเนินด้วยทุกครั้ง ทำให้ประชาชนทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดได้รับรู้ข่าวสารพระราชกรณียกิจที่ออกอากาศสด ได้ยินพระสุรเสียงที่พระราชทานกระแสพระราชดำรัสแก่ประชาชนในจังหวัดนั้น ๆ ด้วย

การส่งกระจายเสียงครั้งแรกของสถานีวิทยุ อ.ส. เมื่อเดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๔๙๕ จึงเป็นรายการเพลงจากแผ่นเสียงที่ “**ในหลวงของเรา**” ทรงเลือกเอง ทั้งทรงปรับแต่งเครื่องส่งวิทยุเอง บางครั้งก็โปรดให้ผู้ฟังขอเพลงทางโทรศัพท์ได้ด้วย นอกจากนี้ยังทรงบันทึกเสียงวงดนตรีของนักเรียนโรงเรียนสอนคนตาบอด วงดนตรีไทย วงข้าราชการบริพาร เป็นต้น เพื่อนำไปออกอากาศ ทรงพระกรุณาโปรดให้ “**วงลายคราม**” ซึ่งเป็นพระบรมวงศานุวงศ์ และข้าทูลละอองธุลีพระบาทที่มาร่วมเล่นดนตรีกันทุกเย็นวันศุกร์ กับ “**วง อ.ส. วันศุกร์**” ซึ่งประกอบด้วยบุคคลจากหลากหลายอาชีพที่มีใจรักในดนตรี มาบรรเลงดนตรีถ่ายทอดสดออกอากาศทุกเย็นวันศุกร์ โดยทรงร่วมบรรเลงดนตรีด้วยทั้ง ๒ วง และสมควรบันทึกไว้ ณ ที่นี้

ผู้ประกาศสถานี นายสุภักดิ์ สุวรรณจินดา
นายสหัส พุกกะมาน

คณะเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุ อ.ส. พระราชวังดุสิต
พุทธศักราช ๒๔๙๕

ด้วยว่า ในช่วงที่ทรงเป็นนักจัดรายการของ
สถานีวิทยุ อ.ส. นี้ เป็นช่วงเวลาที่มีเพลง
พระราชนิพนธ์ใหม่ ๆ ออกมามากที่สุดด้วย

นอกจากนี้ยังทรงจัดให้มีการแสดง
ดนตรีเพื่อนักเรียน นิสิต นักศึกษา และ
ประชาชน โดยวงดนตรีจากสถาบันต่าง ๆ
ผลัดเปลี่ยนกันไปบรรเลงที่เวทีลีลาศ
สวนอัมพร แล้วถ่ายทอดสดออกอากาศ
ทางสถานีวิทยุ อ.ส. ด้วยประเทศไทย
ในสมัยนั้นยังไม่มีโทรทัศน์ การบันเทิง
ในรูปแบบอื่น ๆ ก็ยังไม่แพร่หลายพอ
และมิได้จัดอย่างสม่ำเสมอ วงดนตรีที่ไป
บรรเลง เช่น วงดุริยางค์ของแต่ละเหล่าทัพ
และตำรวจ วงดนตรีจากโรงเรียนนายร้อย
ของแต่ละเหล่าทัพและตำรวจ วงดนตรี
จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ วงดนตรีไทย

วงดนตรีไทยสากลคณะต่าง ๆ ทำให้
วงการดนตรีและการขับร้องทั้งเพลงไทยเดิม
และเพลงไทยสากลในสมัยนั้นมีความคึกคัก
ขึ้นเป็นอันมาก

นอกจากรายการบันเทิงดังกล่าว
นักจัดรายการคนอื่น ๆ ของสถานีวิทยุ อ.ส.
ยังได้จัดรายการที่ให้ความรู้ด้านต่าง ๆ
แก่ผู้ฟัง เช่น รายการเกี่ยวกับการศึกษา
การแพทย์ สาธารณสุข วิทยาศาสตร์ กีฬา
กฎหมาย การเกษตร โภชนาการ ฯลฯ
ที่สำคัญคือ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี แม้จะมีได้ทรงเป็นนักจัดรายการ
ด้วย แต่ก็ทรงริเริ่มให้มี **การจัดรายการ
เผยแพร่ธรรมะ** โดยนิมนต์พระเถระผู้ใหญ่
มาแสดงธรรมปาฐกถาออกอากาศสดและ
เรียบเรียงบทความทางธรรมะออกอากาศ

โดยทรงพิจารณาบทเรียบเรียงเหล่านั้น อย่างละเอียดถี่ถ้วน หากตอนใดยังไม่ชัดเจน หรือยากต่อความเข้าใจก็จะพระราชทาน พระราชดำริให้แก้ไขให้เข้าใจง่ายสำหรับผู้ฟัง ทั่วไป ทั้งเมื่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน ทรงพระผนวช ระหว่างวันที่ ๒๒ ตุลาคม ถึง ๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๙ เป็นเวลา ๑๕ วัน สมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี ก็ยังได้พระราชทานพระดำรัส ทางสถานีวิทยุ อ.ส. ในวันทรงพระผนวช ทั้งโปรดให้จัดการบรรยายธรรมทางสถานี วิทยุ อ.ส. ออกอากาศทุกวันระหว่างทรง พระผนวชด้วย

รายการสำคัญอีกรายการหนึ่งที่ควร กล่าวถึงคือ รายการ “ทำบุญกับในหลวง” ในช่วงเวลาเดียวกับที่สถานีวิทยุ อ.ส. เริ่มออกอากาศเมื่อเดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๕๑๕ เกิดโรคโปลิโอระบาด “ในหลวงของเรา” มีพระราชดำริให้สถานี วิทยุ อ.ส. ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางรวมน้ำใจ คนไทย จัดรายการกุศลสลับกับการประกาศ เชิญชวนประชาชนให้บริจาคโดยเสด็จ พระราชกุศล “ทำบุญกับในหลวง” ซึ่งได้รับความร่วมมือร่วมใจเป็นอย่างดี มีประชาชน

บริจาคข้าวของเครื่องใช้ เครื่องอุปโภค บริโภค และเงินทองส่งไปยังพระตำหนัก จิตรลดาโรฐานเป็นจำนวนมาก ต่อมา เมื่อเกิดอหิวาตกโรคระบาดในพุทธศักราช ๒๕๐๑ และ ๒๕๐๒ สถานีวิทยุ อ.ส. ก็ได้จัดรายการกุศล “ทำบุญกับในหลวง” ในลักษณะเดียวกัน จนในพุทธศักราช ๒๕๐๕ เกิดมหาวาตภัยที่แหลมตะลุมพุก จังหวัดนครศรีธรรมราช พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาล ปัจจุบัน ทรงริเริ่มจัดรายการพิเศษขึ้น เป็นพระองค์แรก คือ ทรงเล่นดนตรี ให้คน ขอเพลงโดยบริจาคเงินช่วยผู้ประสบภัย ที่แหลมตะลุมพุก จังหวัดนครศรีธรรมราช การจัดรายการเพลงรับบริจาคครั้งนั้น มีเรื่องเล่ากันต่อมาว่า มีทั้งผู้โทรศัพท์ มาบริจาคเงินขอเพลง และผู้โทรศัพท์ มาบริจาคเงินขอให้หยุดร้องเพลง ซึ่งเป็นการล้อเล่นกัน อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลา เพียง ๑ เดือน สถานีวิทยุ อ.ส. ได้รับ บริจาคเงินกว่า ๑๑ ล้านบาท สิ่งของ เครื่องอุปโภคบริโภคมูลค่ากว่า ๕ ล้านบาท ทั้งมีผู้อาสาสมัครบริจาคแรงงานช่วย ปฏิบัติงานขนส่งยกข้าวของต่าง ๆ ไป บรรเทาทุกข์แก่ประชาชนด้วย

การบริจาคโดยเสด็จพระราชกุศล “ทำบุญกับในหลวง” ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนเป็นอันมาก เกิดกองทุนต่าง ๆ ซึ่งได้พัฒนาเป็นมูลนิธิสำคัญ ๆ เช่น มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ กล่าวได้ว่า สถานีวิทยุ อ.ส. ซึ่งเกิดขึ้นโดยพระราชดำริ ได้มีบทบาทสำคัญในการเริ่มต้นการกระจายเสียงแจ้งข่าวสารเพื่อเกื้อกูลการสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน เป็นแบบอย่างของความร่วมมือร่วมใจของชนในชาติมาจนทุกวันนี้

ปัจจุบัน สถานีวิทยุ อ.ส. ส่งกระจายเสียงวันอังคารถึงวันอาทิตย์ ทั้งคลื่นสั้นและคลื่นยาวในระบบ AM และ FM ควบคู่กันรายการต่าง ๆ ยังคงมีหลากหลายสาขา เช่น ดนตรี การศึกษา การเกษตร กีฬา การสาธารณสุข วิทยาศาสตร์ ศาสนา ข่าวพระราชกรณียกิจต่าง ๆ และข่าว

การกุศล ส่วนข่าวอื่น ๆ เช่น ข่าวการเมือง ข่าวชาวบ้าน ข่าวอาชญากรรม ไม่มีการนำเสนอ และไม่ถ่ายทอดข่าวโดยรวมจากกรมประชาสัมพันธ์ ยามที่บ้านเมืองเกิดภาวะวิกฤต เช่น เกิดปฏิวัติ รัฐประหาร มีการกระจายเสียงของฝ่ายต่าง ๆ ตามคำสั่งของทางราชการ หรือคำสั่งของฝ่ายที่ยึดอำนาจได้ สถานีวิทยุ อ.ส. จะปิดสถานี ไม่มีการถ่ายทอดข่าวหรือเสนอรายการใด ๆ แต่จะตั้งตนเป็นกลาง เพราะเป็นสถานีวิทยุส่วนพระองค์ ที่ทำการสถานีก็ตั้งอยู่ในเขตพระราชฐาน ผู้ใดจะล่วงล้ำเข้ามามีได้ ยกเว้นกรณีวาระสำคัญของบ้านเมืองที่มีการถ่ายทอดรวมกันและเป็นงานอันเกี่ยวข้องกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ที่ไม่ได้มีผลต่อการชี้นำประชาชนไปในด้านความนึกคิดทางการเมือง หรือความรุนแรงต่าง ๆ สถานีวิทยุ อ.ส. จึงร่วมถ่ายทอดรายการเหล่านั้น

๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๑

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจิมเรือเวชพาหน์

เรือเวชพาหน์ : หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ทางน้ำพระราชทาน

นางเบญจมาศ แพทอง

นับแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติเมื่อวันที่ ๙
มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ เป็นต้นมา
จวบจนปัจจุบัน ทรงสอดส่องดูแล บำบัดทุกข์
บำรุงสุขอาณาประชาราษฎร์ต่อเนื่องตลอดมา
เหล่าประชาร่วมเย็นเป็นสุขใต้ร่มพระบารมี
และจากการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยม
ราษฎรในทุกภูมิภาค ทำให้ทรงทราบว่า

ราษฎรจำนวนมากเจ็บป่วยเพราะขาดการดูแล
สุขภาพและได้รับบริการทางการแพทย์และ
การสาธารณสุขไม่ทั่วถึง บางคนไม่มีกำลังทรัพย์
ในการรักษาพยาบาล ทรงให้ความสำคัญ
ด้านการพัฒนาสุขภาพพลานามัยของ
ประชาชนตั้งแต่ในระยะต้นแห่งการครองราชย์
ด้วยทรงเห็นว่าพสกนิกรเป็นกำลังสำคัญ
ในการพัฒนาประเทศ หากสุขภาพไม่สมบูรณ์

แข็งแรงแล้ว อาจมีผลกระทบต่อการทำมาหาเลี้ยงชีพ ส่งผลให้ชุมชนและประเทศชาติขาดประสิทธิภาพได้ ดังพระราชดำรัสว่า

“ถ้าคนเรามีสุขภาพเสื่อมโทรม ก็จะไม่สามารถพัฒนาชาติได้”

เพราะทรัพยากรที่สำคัญของประเทศชาติ ก็คือพลเมืองนั่นเอง”

ดังนั้น จึงทรงพระกรุณาพระราชทานโครงการด้านการแพทย์และการสาธารณสุขเป็นจำนวนมากและครอบคลุมในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ เช่น

โครงการแพทย์หลวงและหน่วยแพทย์พระราชทาน เป็นแพทย์หลวงและแพทย์ที่ติดตามขบวนเสด็จไปในชนบท ทำการตรวจรักษาราษฎรที่เจ็บป่วยซึ่งมารอรับเสด็จเมื่อทรงแปรพระราชฐานไปประทับแรม ณ ภูมิภาคต่างๆ เพื่อเยี่ยมราษฎร

โครงการอบรมหมอหมู่บ้าน โดยคัดเลือกคนหนุ่มสาวในหมู่บ้านมารับการอบรม สามารถจ่ายยาและรักษาพยาบาลเบื้องต้น รวมทั้งให้ความรู้ในการรักษาสุขภาพอนามัยแก่คนในหมู่บ้านได้

โครงการหน่วยทันตกรรมเคลื่อนที่พระราชทาน เป็นทันตแพทย์อาสาตามเสด็จในการแปรพระราชฐานไปประทับแรมเพื่อ

เยี่ยมราษฎร ออกตรวจรักษาโรคฟันแก่ราษฎรในถิ่นทุรกันดาร โดยพระราชทานรถทันตกรรมเคลื่อนที่เป็นสถานที่ปฏิบัติงาน

โครงการแพทย์โสต ศอ นาสิก และภูมิแพ้พระราชทาน เป็นคณะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาดังกล่าวอาสาสมัครไปปฏิบัติหน้าที่รักษาผู้ป่วยในจังหวัดต่าง ๆ ที่เสด็จแปรพระราชฐาน

โครงการศัลยแพทย์อาสา โดยราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทยจัดส่งศัลยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญไปทำการผ่าตัดรักษาโรคตามโรงพยาบาลประจำจังหวัดที่เสด็จแปรพระราชฐาน

โครงการหน่วยงานคนไข้ในกองราชเลขาฯ ในการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ดูแลผู้ป่วยที่ต้องส่งเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลในกรุงเทพฯ เป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์

โครงการเกลือเสริมไอโอดีนพระราชทาน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ศึกษาวิธีเติมสารไอโอดีนลงในเกลือสินเธาว์และเกลือสมุทร และให้ค้นหาเส้นทางของแหล่งผลิตเกลือจนถึงมือผู้บริโภค

โครงการหน่วยแพทย์หน้าวัง ตรวจรักษาและแจกจ่ายยาบริเวณหน้าพระ

ตำหนักในเขตพระราชฐาน เช่น พระตำหนัก
ภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร พระตำหนัก
ทักษิณราชนิเวศน์ จังหวัดนราธิวาส วังไกลกังวล
หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นต้น

โครงการหน่วยแพทย์พระราชทาน
เคลื่อนที่ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้ง
หน่วยรักษาพยาบาลในชนบท บริการทั้ง
ทางบกและทางน้ำ ดังจะได้กล่าวต่อไป

โครงการส่วนพระองค์ คลินิก
ศูนย์แพทย์พัฒนา ซึ่งตั้งอยู่ที่ถนนประดิษฐ์
มนูธรรม เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร
ให้บริการรักษาโรคแก่ประชาชนโดยไม่มุ่ง
ผลกำไร มีแพทย์ผู้ชำนาญจากโรงพยาบาล
ต่าง ๆ หมุนเวียนมาปฏิบัติงาน ต่อมาได้จัด
เป็นโรงพยาบาลของทางราชการ เป็นต้น

เรือเวชพาหน์ เป็นเรือพระราชทาน
เพื่อบริการตรวจรักษาโรคทั่วไปและทันต
กรรม โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และเป็นหนึ่ง
ในโครงการหน่วยแพทย์พระราชทานเคลื่อนที่
ทางน้ำ ด้วยทรงเห็นว่าราษฎรที่ตั้งบ้านเรือน
อยู่ริมแม่น้ำในที่ห่างไกล ไม่สะดวกในการ
คมนาคมทางบก จึงไม่ได้รับบริการทาง
การแพทย์และการสาธารณสุขอย่างทั่วถึง
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บริษัทอู่เรือ
กรุงเทพ จำกัด ต่อเรือยนต์ด้วยพระราชทรัพย์
ส่วนพระองค์พระราชทานแก่สภากาชาดไทย
เพื่อใช้เป็นหน่วยแพทย์เคลื่อนที่รักษาพยาบาล
ราษฎรตามลำน้ำต่าง ๆ พระราชทานชื่อเรือว่า
“เรือเวชพาหน์” (อ่านว่า เวด-ชะ-พา-หะ)
แปลความหมายได้ว่า “พาหนะที่พาหมอ

ไปหาคนไข้” เสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธีเจิมเรือและพระราชทานเรือเมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๙๘ ณ ท่าวาสุกรี กรุงเทพมหานคร

เรือเวชพาหน์ เป็นเรือไม้สองชั้น มีขนาดกว้าง ๓.๘๑ เมตร ยาว ๑๕.๖๙ เมตร สูง ๓.๗๕ เมตร เครื่องยนต์ดีเซล ๖ สูบ ๑๐๐ แรงม้า ความเร็ว ๘ น็อตต่อชั่วโมง กินน้ำลึก ๐.๘๕ เมตร บรรทุกคนได้ ๓๐ คน ชั้นบนเป็นโถงโล่ง ใช้เป็นที่นอนของเจ้าหน้าที่และหน่วยแพทย์ ชั้นล่างเป็นห้องตรวจรักษาโรคทั่วไป ห้องตรวจทันตกรรม ห้องผ่าตัดเล็ก ห้องเครื่องยนต์ ห้องเดินเรือ ห้องนอนเจ้าหน้าที่ประจำเรือและห้องสุขา ด้านหน้าของห้องตรวจตามแนวทางเดิน มีตู้ติดผนังเก็บยาและเป็นชั้นเพื่อจัดยาจ่ายคนไข้ ด้านข้างเรือทั้ง ๒ ข้าง มีแผ่นป้ายติดข้อความว่า “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานเรือลำนี้ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘ เพื่อใช้บรรเทาทุกข์และรักษาประชาชนโดยไม่คิดมูลค่าใด ๆ ทั้งสิ้น”

เรือเวชพาหน์ลำนี้ออกปฏิบัติการครั้งแรกในตอนบ่ายของวันที่ได้รับพระราชทานไปตามลำน้ำเจ้าพระยา ที่จังหวัดนนทบุรี เขตอำเภอปากเกร็ด บางกรวย บางใหญ่

และบางบัวทอง ติดต่อกันเป็นเวลา ๒๘ วัน กลางวันตรวจรักษา กลางคืนฉายภาพยนตร์ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัยให้แก่ประชาชน ครั้งต่อมาไปตามลำน้ำท่าจีนในพื้นที่อำเภอเดิมบางนางบวช สามชุก ศรีประจันต์ สองพี่น้อง และบางปلام้า จังหวัดสุพรรณบุรี นับแต่นั้นเป็นต้นมาเรือเวชพาหน์คงปฏิบัติการออกตรวจรักษาประชาชนตามริมสองฝั่งแม่น้ำอย่างต่อเนื่องตลอดมาในฤดูน้ำหลาก ตามลำแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำบางปะกง แม่น้ำสะแกกรัง เป็นต้น การปฏิบัติงานแต่ละครั้งใช้เวลาเป็นสัปดาห์ บางครั้งเป็นเดือน และบางครั้งนานกว่าเดือน เครื่องยนต์ได้เสื่อมสภาพและทรุดโทรม จึงได้ซ่อมแซมหลายครั้ง ในที่สุดบริษัท โตโยต้ามอเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัด ได้น้อมเกล้าฯ ถวายเครื่องยนต์ดีเซล ขนาดปริมาตรกระบอกสูบ ๔,๒๐๐ ซี.ซี. พร้อมค่าใช้จ่ายในการเปลี่ยนเครื่องยนต์ เรือเวชพาหน์ยังคงใช้งานมาจนปัจจุบัน

กิจกรรมของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ทางน้ำพระราชทานในระยะแรกนั้น ได้ดำเนินการตรวจรักษาและจ่ายยาบนเรือ ต่อมาเมื่อผู้ใช้บริการมากขึ้นจึงย้ายการตรวจ

รักษาขึ้นมาบนบกโดยอาศัยศาลาวัด ทำน้ำ
โรงเรียน แต่ยังคงจ่ายยาบนเรือเพื่อผู้ป่วย
จะได้รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณและได้
สัมผัสเรือพระราชทาน การให้บริการด้าน
การตรวจรักษา มีตั้งแต่รักษาโรคทั่วไป
อายุรกรรม โสตรกรรม จักษุกรรม ทนตกรรม
สูตินรีเวชกรรม ศัลยกรรม ฉีดยา จัดจ่ายยา
ให้ภูมิคุ้มกันโรค และให้ความรู้ด้านสุขอนามัย
นอกจากจะให้บริการทางการแพทย์เป็น
ประจำแล้ว สภากาชาดไทยยังได้นำสิ่งของ
ช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ราษฎรตามลำน้ำ
ที่ได้รับความเดือดร้อน เช่น ประสบอัศศิภัย
อุทกภัย หรือยากจน ด้วยการนำเครื่องอุปโภค
บริโภค ชุดนักเรียน ชุดเด็กอ่อน รองเท้า
และสิ่งของจำเป็นอื่น ๆ ไปแจกจ่ายด้วย

เรือเวชพาหน์ได้ปฏิบัติงานอย่าง
ต่อเนื่องตลอดมาจวบจนปัจจุบันเป็นเวลากว่า
๕๐ ปี กล่าวได้ว่าเป็นเรือลำแรกและลำเดียว
ในโลกที่ตรวจรักษาพยาบาลทางน้ำ และ
ยังคงออกปฏิบัติงานตรวจรักษาประชาชน
ต่อไปตามพระราชประสงค์ ตลอดจนช่วยเหลือ
ผู้ประสบภัยตามแต่วาระ การปฏิบัติการ
รักษาพยาบาลทางน้ำนี้นับเนื่องมาถึงปัจจุบัน
รวมจำนวนหลายร้อยครั้ง มีผู้เข้ารับบริการ
หลายแสนคน ทั้งนี้ เพราะสายพระเนตร
อันยาวไกล จึงทำให้พสกนิกรมีสภาพชีวิต
ความเป็นอยู่ และมีสุขภาพอนามัยที่ดี
ช่วยบรรเทาปัญหาด้านสาธารณสุขของไทย
จึงนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุด
มิได้ที่ชาวไทยจะรำลึกไว้ชั่วกาลนาน

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ : ความสมดุลในการพัฒนาประเทศ

นางสาวปริญญา ฤทธิ์เจริญ

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศ
ไทยอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความไม่สมดุลด้านการกระจายรายได้ ความไม่สมดุลในการใช้ และการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความไม่สมดุลของการพัฒนาเมืองและชนบท ที่เกิดจากการหลั่งไหลของประชาชนจากชนบทสู่เมืองเพื่อหวังหารายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งเกิดปัญหาค่านิยมและความเสื่อมถอยทางศีลธรรม เกิดสภาพวัตถุนิยม บริโภคนิยม ความจำเป็น ก่อปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด หนี้สิน การคอร์รัปชัน และความทุกข์ยากกับประชาชนกระจายอยู่โดยทั่วไป

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักในปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงได้พระราชทานพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส สำหรับเป็นแนวทางดำเนินชีวิตให้แก่ประชาชน เช่น การพัฒนาประเทศนั้นต้องสร้างพื้นฐานความพอมมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน และผู้มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเองย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าระดับที่สูงขึ้นได้

“การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้อง

ตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียวโดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากลำบากได้ในที่สุด ดังเห็นได้ที่อารยประเทศหลายประเทศกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงอยู่ในเวลานี้”

พระบรมราโชวาทของ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ กรกฎาคม

พุทธศักราช ๒๕๑๗

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ ที่ทรงคิดค้นขึ้น เพื่อลดความไม่สมดุลในสังคมไทยมายาวนาน และต่อเนื่องมามากกว่า ๖๐ ปีนั้น ในปัจจุบัน (พุทธศักราช

๒๕๕๒) มีถึง ๔,๔๐๔ โครงการ กระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ โดยมีลักษณะร่วมที่สำคัญคือ

๑. แก้ปัญหาให้แก่คนส่วนใหญ่ของประเทศ ครอบคลุมด้านสาธารณสุข การศึกษา สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การเกษตร การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาจราจร

๒. แก้ปัญหาวิกฤตเฉพาะที่

๓. แก้ปัญหาทุกข์ภัยที่เกิดขึ้น

โครงการฯ แบ่งออกเป็นประเภทได้ ๘ ประเภท ได้แก่ การพัฒนาแหล่งน้ำ การเกษตร สิ่งแวดล้อม การส่งเสริมอาชีพ สาธารณสุข คมนาคมและการสื่อสาร สวัสดิการสังคม และโครงการสำคัญอื่น ๆ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มีผลต่อการเพิ่มความสมดุลในการพัฒนา โดยเฉพาะมีการนำไปปฏิบัติจนเกิดประโยชน์แก่ประชาชนเป็นจำนวนมาก กระจายทั่วภูมิภาค ทั้งภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคอีสาน และภาคใต้ นอกจากจะช่วยแก้ปัญหาวิกฤตที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนนั้น ๆ แล้ว ยังใช้เป็นพิพิธภัณฑสถานมีชีวิต ที่มีการดำเนินงานวิจัย พัฒนา สาธิต และเผยแพร่องค์ความรู้

ให้ประชาชนนำไปปฏิบัติเองได้ ในที่นี้จะขอกล่าวถึงศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๖ ศูนย์ ได้แก่

๑. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ที่อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ก่อตั้งเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๒๒ เป็นแหล่งศึกษา ทดลอง วิจัย และพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ดินทรายจัดเพื่อเกษตรกรรม ปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาด้านเกษตรกรรม เช่น การปศุสัตว์ การจัดตั้งธนาคาร โค-กระบือ การส่งเสริมด้านการประมง การพัฒนาด้านไม้ดอกไม้ผล และการจัดการด้านสหกรณ์

๒. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ที่ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส ก่อตั้งเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๒๔ เป็นแหล่งศึกษา วิจัยและพัฒนาสภาพดินพรุให้สามารถใช้ประโยชน์ ด้านการเกษตร เช่น การพัฒนาดินอินทรีย์และดินที่เปรี้ยวจัด การใช้น้ำชะล้างกรดจากดิน การพัฒนาพื้นที่ป่าพรุ การอนุรักษ์และบำรุงพันธุ์ไม้

ในป่าพรุ เป็นต้น การพัฒนาอุตสาหกรรมครอบครัว การพัฒนาด้านปาล์มน้ำมัน และร่วมกับกรมวิชาการเกษตรทดลองการพัฒนาอย่างพารายอย่างครบวงจร การทดลองด้านประมงและเลี้ยงสัตว์ รวมถึงไม้ดอกไม้ประดับ

๓. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ที่อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ก่อตั้งเมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๒๔ เป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัย และสาธิตการพัฒนาและอนุรักษ์สภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเล การบำบัดน้ำเสียจากการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ การอนุรักษ์และรวบรวมพันธุ์ไม้ป่าชายเลน การวิจัย และทดสอบระบบการเกษตรผสมผสาน การส่งเสริมความรู้ในเรื่องการสหกรณ์ การอบรมด้านปศุสัตว์ เป็นต้น

๔. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ที่อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ก่อตั้งเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๕ เป็นแหล่งพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ อาทิ การพัฒนาระบบชลประทาน การปลูก

พืชเศรษฐกิจ การศึกษาระบบนิเวศของป่า การบำรุงดิน การพัฒนาด้านปศุสัตว์และการประมง

๕. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ที่อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ก่อตั้งเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๒๕ เป็นแหล่งศึกษา ทดลอง วิจัย เพื่อหารูปแบบของการพัฒนาแหล่งน้ำ และป่าไม้ที่เหมาะสมกับพื้นที่ภาคเหนือ และเผยแพร่ให้ชาวบ้านได้นำไปปฏิบัติ เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ตามแนวคิดหลักคือ “ต้นทางคือป่าไม้ (พื้นที่ต้นน้ำลำธารของภาคเหนือให้สมบูรณ์) ปลายทางคือประมง (ตามอ่างเก็บน้ำ) ระหว่างทางคือเกษตรกรรม (มีการปลูกพืชไม้ผล การปลูกหญ้าแฝก การเกษตรแบบประณีต และการปศุสัตว์)” เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาลุ่มน้ำอื่น ๆ ในภูมิภาค โดยใช้ระบบชลประทานเสริม

๖. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ก่อตั้งเมื่อวันที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๒๖ เป็นแหล่งศึกษาการพัฒนาด้านป่าไม้

การให้ประชาชนอยู่ร่วมกับป่า เพื่อมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าไม้ มุ่งฟื้นฟูสภาพป่าที่เสื่อมโทรม และสร้างแนวป้องกันไฟป่า โดยใช้ระบบป่าเปียก ศึกษาหาวิธีการให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สภาพป่า ปลูกพืชชนิดต่าง ๆ ควบคู่กันไป พร้อมกับมีรายได้จากป่า

นอกจากนี้ยังมีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่สามารถบรรเทาปัญหาให้แก่คนส่วนใหญ่ในพื้นที่เสี่ยง ประชาชนสามารถดำรงชีวิตอย่างพออยู่พอกินได้อย่างมีศักดิ์ศรี สามารถประกอบอาชีพและพึ่งพาตนเองได้ มีสภาพแวดล้อมที่ไม่เสี่ยงต่อการดำรงชีวิต เช่น

๑. โครงการปลานิลจิตรลดา ขยายพันธุ์ปลานิล นำไปปล่อยในแหล่งน้ำทั่วประเทศ

๒. โครงการจัดการปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพฯ มีการปรับปรุงลำน้ำ สร้างคันดินกั้นน้ำ ก่อสร้างทางผันน้ำ สร้างเขื่อน ปรากฏว่าน้ำที่เคยท่วมกรุงเทพฯ ครั้งใหญ่ เมื่อพุทธศักราช ๒๔๘๕, ๒๕๒๓, ๒๕๒๖ และ ๒๕๓๘ หลังพุทธศักราช ๒๕๔๒ เป็นต้นมา ไม่ปรากฏมีน้ำท่วมอีกเลย

๓. โครงการหญ้าแฝก เพื่อแก้ไข ปัญหาพื้นที่เสี่ยงต่อการชะล้างหน้าดิน ประชาชนสามารถดำรงชีวิตและทำมาหากินได้ โดยไม่ต้องละถิ่นฐาน

๔. โครงการฝายชะลอน้ำ เพื่อ แก้ปัญหาภัยแล้ง เพื่อรักษาสภาพป่าต้นน้ำ ภาคเหนือ

๕. โครงการหลวง เพื่อพัฒนา การเกษตรบนที่สูง ช่วยเหลือชาวไทยภูเขา ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เกิดการสร้างอาชีพ ลดการปลูกฝิ่น และการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ ลำธาร

๖. โครงการแก่งดิน การทำให้ ดินเปรี้ยวสุดขีดแล้วใช้น้ำชะความเปรี้ยว ออกไป เพื่อใช้พื้นที่ทำการเกษตร

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทำให้เกิดความสมดุลในการพัฒนาประเทศ เห็นความแตกต่างของสภาวะก่อนและหลัง การพัฒนา เช่น

การสร้างฝายชะลอน้ำทำให้เกิด ความชุ่มชื้น สภาพป่าฟื้นตัวดีขึ้น จาก พุทธศักราช ๒๕๒๗ มีพรรณไม้ในป่าเต็ง รังจำนวน ๓๕ ชนิด มีความหนาแน่น ของต้นไม้ ๑๑๗ ต้นต่อไร่ พรรณไม้ป่า

เบญจพรรณจำนวน ๔๖ ชนิด ความหนา แน่นของต้นไม้ ๑๘๓ ต้นต่อไร่ จนถึง พุทธศักราช ๒๕๔๐ พบว่ามีการผสม ผสมกันระหว่างป่าเต็งรัง และป่าเบญจพรรณ มากขึ้นจำนวน ๘๑ ชนิด ความหนาแน่น ของต้นไม้ ๒๔๘ ต้นต่อไร่ ในพุทธศักราช ๒๕๔๙ มีการรณรงค์สร้างฝายต้นน้ำแบบ ผสมผสาน จำนวน ๑๑๔,๓๐๒ แห่ง แบบคอนข้างถาวร จำนวน ๔,๘๒๑ แห่ง และแบบถาวร ๒,๒๔๓ แห่ง รวมทั้งหมด ๑๒๑,๓๖๖ แห่ง สามารถช่วยฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ลำธารที่เสื่อมโทรม จำนวน ๒๕ ลุ่มน้ำหลัก ของประเทศ เกิดความอุดมสมบูรณ์ขึ้น อย่างต่อเนื่อง สามารถพลิกฟื้นให้ป่าไม้ กลับมาผลิตน้ำหล่อเลี้ยงประเทศได้อย่างเดิม

บ้านโคกใน อำเภอตากใบ จังหวัด นราธิวาส เดิมปลูกข้าวได้ผลผลิต ๓๒ ถึง ต่อไร่ พุทธศักราช ๒๕๔๙ ผลผลิตเพิ่มขึ้น เป็น ๔๑-๕๐ ถึงต่อไร่ เพราะมีโครงการ แก่งดิน พัฒนาดินพรุเพื่อการเกษตร ประชาชนที่อยู่ใต้เส้นความยากจนมีจำนวน ลดลงจาก ๒๓.๗๘ ล้านคน เมื่อพุทธศักราช ๒๕๒๙ เหลือ ๕.๓๖ ล้านคน ในพุทธศักราช ๒๕๕๐

ประชาชนชาวไทยจากเหนือจดใต้
รู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้า
ล้นกระหม่อมน้อมนำแนวพระราชดำริ
ร่วมมือกันแก้ปัญหาในท้องถิ่นของตนเอง
โดยใช้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ เป็นโครงการ
ต้นแบบ เพื่อให้เกิดการอยู่ดีกินดี สมดัง
พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้า-
อยู่หัวที่พระราชทานไว้ว่า

“...แต่การที่จะพัฒนาให้บรรลุผล
เป็นประโยชน์ดังกล่าวได้จำเป็นที่จะ
ต้องพัฒนาฐานะความเป็นอยู่ของ
ประชาชนให้อยู่ดีกินดี เป็นเบื้องต้นก่อน
เพราะฐานะความเป็นอยู่ของประชาชน
นั้น คือรากฐานอย่างสำคัญของความสงบ

และความเจริญมั่นคง ถ้าประชาชนทุกคน
มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีแล้ว ความสงบ
และความเจริญ ย่อมจะเป็นผลก่อเกิด
ต่อตามมาอย่างแน่นอน จึงอาจพูดได้ว่า
การพัฒนา ก็คือการทำสงครามกับ
ความยากจน เพื่อความอยู่ดีกินดีของ
ประชาชนโดยตรง...”

พระบรมราโชวาทของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ วันศุกร์ ที่ ๒๖
กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๓๙

๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๒

เสียงจากข้าแผ่นดิน : อย่าละทิ้งประชาชน

นางสาวมยุรี สุขไย

เสมือนหยดน้ำกลางทะเลทราย ที่ชโลมจิตใจของคนไทยในยามทุกข์ เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตอบรับ คำกราบบังคมทูลอัญเชิญเสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติ เป็นพระมหากษัตริย์ลำดับที่ ๙ แห่งจักรีบรมราชวงศ์

ด้วยพระชนมายุเพียง ๑๘ พรรษา กับพระราชภาระในฐานะพระมหากษัตริย์ ที่แม้จะยังทรงไม่มั่นพระทัยนัก แต่การที่ทรงตอบรับพระราชภาระนี้ เพื่อประชาชน

จะได้มีที่พึ่ง ที่พักพิง คือพระเมตตาที่มอบ แก่อาณาประชาราษฎร์ของพระองค์เป็น เบื้องแรกแล้ว

“ฉันพยายามจะไม่ท้อใจ ทั้งที่บางที เกือบท้ออยู่เหมือนกัน ตอนที่อยู่ในสวิส แต่ก็รู้ว่าต้องยึดมั่นในสิ่งที่คิดว่าถูกต้อง ควรทำ มั่นใจเถิดว่า ฉันจะพยายามอย่างที่สุด”

คือพระราชปณิธานบางตอนในพระราช- หัตถเลขาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานไปยัง ดร.ฟรานซิส บี. แซร์

ชาวอเมริกันผู้ได้รับความไว้วางพระราชหฤทัย
เมื่อแรกที่พระองค์เสด็จขึ้นครองสิริราช-
สมบัติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวต้อง
ทรงปรับพระองค์เพื่อให้เหมาะสมกับ
พระสถานภาพใหม่ และเป็นไปตาม
ความสนพระราชหฤทัยในพระราชกิจของ
พระองค์ ทรงกระตือรือร้นในการทรงงาน
เพิ่มขึ้น จนกลายเป็นทรงอุทิศทุ่มเท
พระองค์ ในเวลาต่อมา

การได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียน
ราษฎรในภูมิภาคต่าง ๆ อันเป็นพระราช-

กรณียกิจที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงปฏิบัติ ถือว่ามีความหมายและมีความ
สำคัญยิ่ง เพราะทำให้พระองค์ได้ทรงมี
โอกาสคุ้นเคยกับราษฎรอย่างแท้จริง ได้
ทรงเห็นปัญหาและความทุกข์ยากของ
ราษฎร ได้ทรงเห็นน้ำใจของราษฎรที่มีความ
จงรักภักดีและผูกพันกับสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างลึกซึ้ง จนนำไปสู่แนวพระ-
ราชดำริที่จะช่วยขจัดปัดเป่าทุกข์ของราษฎร

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
กว่า ๔,๐๐๐ โครงการ ที่ครอบคลุมทั้งด้าน
การศึกษา สิ่งแวดล้อม สาธารณสุข สวัสดิการ

สังคม เกษตร แหล่งน้ำ การชลประทาน ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างครบวงจร สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของราษฎร เน้นความเรียบง่าย อันเป็นหลัก การทรงงานที่พระองค์ทรงยึดถือปฏิบัติมา โดยตลอด

ในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรในท้องถิ่นทุรกันดารแต่ละครั้งล้วนแล้วแต่ต้องบุกป่าฝ่าดง ขึ้นเขา ข้ามลำห้วย และอุปสรรคที่ทรงมีประจำพระองค์นั้นมีใชอุปสรรคที่อำนวยความสะดวกสบายสำหรับพระองค์ หากแต่เป็นอุปสรรคที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการทรงงาน คือ กล้องถ่ายรูป คล้องที่พระศอ วิทยุสำหรับติดต่อ เข็มทิศ ซึ่งติดอยู่กับนาฬิกาข้อมือพระกร ดินสอที่มี

ยางลบและแผนที่แผ่นใหญ่พิเศษ ซึ่งแสดงรายละเอียดของภูมิประเทศที่พระองค์ทรงจัดเตรียมและศึกษาไว้ล่วงหน้า ก่อนเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎร

ภาพแห่งการทรงงานตั้งแต่เริ่ม จนเสร็จสิ้นพระราชภารกิจในแต่ละวัน ผู้ตามเสด็จ ผู้พบเห็นต่างประทับใจในพระวิริยะ-อุตสาหะ ทรงอดทนไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก ทรงปฏิสัมพันธ์กับราษฎรที่มาเฝ้าอย่างเป็นกันเอง มักประทับเสมอกับราษฎร บางครั้งประทับบนดินบนหญ้าจนพระ-สนับเพลาเปื้อนดินโคลน แม้พระเสโทจะไหลท่วมพระพักตร์และฉลองพระองค์ จนชุ่มไปหมด แม้ฝนจะตกหากงานยังไม่ ลุล่วงพระองค์จะทรงยืนท่ามกลางสายฝน

และทรงงานต่อไปในฉลองพระองค์และพระมาลากันฝน ส่วนแผนที่นั้นต้องกางในถุงพลาสติกใหญ่

แสงวับแวมจากตะเกียงในการทรงงานถึงคำมีดของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในท่ามกลางพลสนิกร ส่องสว่างเห็นเพียงพระพักตร์ แต่น้ำพระราชหฤทัยที่เปี่ยมด้วยพระเมตตาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น ส่องสว่างถึงกลางใจพลสนิกรผู้ยากไร้

กว่า ๖๐ ปี ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงดำรงอยู่ในสิริราชสมบัติพระองค์ได้ทรงหยุดพักพระราชกรณียกิจเพื่อประชาชนคนไทยบ้างหรือไม่ บ่อยแค่ไหน

ไหนที่พระองค์ต้องประทับเดินที่ในระหว่างเสด็จเยี่ยมราษฎร และทำไมพระองค์ยังต้องทรงงานในขณะที่ทรงพระประชวร

พลสนิกรไม่อาจรู้ เพราะเบื้องหน้าที่เห็นนั้น คือรอยยิ้มพระสรวล คือภาพของความสุขขณะทรงงานเมื่ออยู่ท่ามกลางพลสนิกรของพระองค์ แต่สิ่งที่ราษฎรทั้งแผ่นดินได้เห็นประจักษ์แล้วเวลานี้ คือสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้

“งานของพระมหากษัตริย์ที่แท้ส่วนใหญ่เป็นงานด้านหลังนี้”

พระบรมราโชวาทที่บอกเล่าถึงการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้า-

อยู่หัวที่เป็นงานปิดทองหลังพระ ที่จะได้อะไร
ตอบแทน นอกจากความภูมิใจในการทำงาน

เสียง “อย่าละทิ้งประชาชน” คำขอร้อง
ที่ก่อปรด้วยความหวัง เป็นคำขอร้อง
ที่ยังคงค่าแห่งความผูกพัน ที่นับวันจะยิ่ง
ทบทวี เห็นได้จากทุกครั้งทีพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวทรงพระประจวร ภาพของ
ประชาชนชาวไทยที่ไปคอยเฝ้าฟังแถลง
การณ์ของคณะแพทย์ที่ถวายเป็นการรักษา และ
ทุกสายตาที่ทอดไปเบื้องหน้า ณ ห้องที่ประทับ
รักษาพระอาการประชวรนั้น บ่งบอกถึง
ความรัก ความห่วงใยที่บริสุทธิ์ เป็นความรัก
ความห่วงใยจากสำนักในพระมหากษัตริย์คุณ
เป็นล้นพ้น

ทุกข์ทางพระวรกายของพระบาท-
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ประชาชนคนไทย
ทั้งประเทศได้เห็นในพระราชพิธีพระราช-
ทานเพลิงพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ
เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาส-
ราชนครินทร์ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน
๒๕๕๑ สะท้อนสะท้อนในหัวใจของพลก-
นิกรผู้จงรักภักดี

ถึงเวลาที่คนไทยทุกคน ต้องร่วมแรง
ร่วมใจ ช่วยกันพยุงรักษากันเมือง ด้วยจิต
แห่งความดี ด้วยใจที่จงรัก เพื่อตอบแทน
พระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว พระผู้ทรงเป็นมิ่งขวัญของ
แผ่นดิน

แหล่งผลิตเกลือเพื่อการบริโภคตามพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

นางเบญจมาศ แพทอง

จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎร ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ทำให้ทรงพบว่า มีราษฎรจำนวนมากที่เจ็บป่วยเพราะขาด ความรู้ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพและ การบริโภค ทอดพระเนตรราษฎรมีอาการ คอพอกในหลายพื้นที่และมีผู้เข้ารับการ รักษาจากคณะแพทย์หลวงที่ตามเสด็จฯ เป็น จำนวนมาก โดยเฉพาะราษฎรในแถบที่ อยู่ห่างไกลจากทะเลและบนพื้นที่สูง เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ซึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดสารไอโอดีน จึงได้พระราชทานแนวพระราชดำริเพื่อ แก้ไขปัญหาดังกล่าว

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง เห็นว่าไอโอดีนเป็นสารอาหารที่สำคัญและ จำเป็นต่อร่างกาย ใช้ในการสร้างฮอร์โมน ที่ชื่อว่า “ไทรร็อกซิน” เพื่อช่วยกระตุ้น การเจริญเติบโต และพัฒนาการของอวัยวะ ต่าง ๆ โดยเฉพาะระบบสมองและระบบ ประสาท โดยปกติแล้วคนเราต้องการธาตุ ไอโอดีนวันละประมาณ ๑๐๐-๑๕๐ ไมโครกรัม ในปริมาณเกลือที่บริโภคต่อวันเฉลี่ย ๕.๔ กรัม หากขาดสารไอโอดีนเป็นเวลานาน จะเกิดความผิดปกติทางร่างกาย สมอง และสติปัญญา เช่น ผิวน้ำแห้ง ทนความ หนาวเย็นไม่ได้ เสียงแหบ แขนขาสั้น บางรายมีอาการคอพอก สตรีมีครรภ์อาจ

แห้งบุตรหรือคลอดก่อนกำหนด หรือทำให้ทารกมีสมองพิการ หากเป็นในเด็กทำให้สติปัญญาหรือไอคิวอยู่ในระดับต่ำ ผู้ใหญ่ทำให้เกียจคร้าน เชื่องช้า ง่วงซึม ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน ถ้าขาดอย่างรุนแรงอาจทำให้เกิดภาวะปัญญาอ่อนหรือที่เรียกกันว่า **โรคเอ๋อ** และไม่สามารถแก้ไขได้ สารไอโอดีนมีมากในพืชผักและสัตว์จากทะเล ทรงเห็นว่า **เกลือ** เป็นเครื่องปรุงรสอาหารซึ่งมักมีประจำทุกครัวเรือน และยังมีประโยชน์ด้านอื่น ๆ อีกมาก อาทิ ใช้ถนอมอาหาร ใช้ล้างผักเพื่อลดสารเคมี ใช้ล้างแผล บ้วนปาก ลดอาการเหงือกบวม ใช้เกี่ยวกับผิวหนัง ได้แก่ ลดความมันบนใบหน้า เพิ่มความชุ่มชื้นให้ผิวหนัง ป้องกันโรคผิวหนัง ใช้แช่เท้าเพื่อผ่อนคลายความเมื่อยล้า ใช้หว่านในสวนเพื่อให้ดินร่วนซุย ดูดความชื้นในดิน และใช้โรยบนดินเพื่อป้องกันปลวก เป็นต้น

ก่อนพุทธศักราช ๒๕๓๒ ประชากรไทยเป็นโรคขาดสารไอโอดีนมากกว่าร้อยละ ๑๐ ซึ่งจัดว่าค่อนข้างมากและเป็นปัญหาของประเทศ รัฐบาลโดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้พยายามแก้ไขด้วยการรณรงค์ให้ใช้เกลืออนามัยผสมสารไอโอดีน ทำให้ลดอัตราผู้ป่วยลงได้ แต่ภายหลังกลับเพิ่มขึ้นอีกในระหว่างพุทธศักราช ๒๕๓๒-

๒๕๓๕ จึงมีการรณรงค์กันอีกครั้งหนึ่งในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การจัดตั้งคณะกรรมการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีนแห่งชาติ เมื่อพุทธศักราช ๒๕๓๔ มีสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นประธาน ผู้ป่วยได้ลดลงเป็นลำดับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบถึงโครงการดังกล่าว และทรงทราบว่าที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ มีราษฎรเป็นโรคคอพอกจำนวนมาก และบางคนไม่ยอมใช้เกลือที่ทางการรณรงค์เพราะไม่เชื่อว่าจะมีผลดี จึงได้พระราชทานพระราชดำริให้สำรวจเส้นทางของแหล่งผลิตเกลือหรือ “เส้นทางเกลือ” และศึกษาหาวิธีเติมสารไอโอดีนลงไปในเกลือโดยไม่ทำให้รูปรส และกลิ่นของเกลือเปลี่ยนไป เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรและเพื่อให้ราษฎรปราศจากโรคขาดสารไอโอดีน เมื่อพุทธศักราช ๒๕๓๖ ดังความในกระแสพระราชดำรัสว่า

“...ให้พิจารณาแก้ไขปัญหาของการขาดสารไอโอดีนของราษฎรโดยการสำรวจพื้นที่ในแต่ละพื้นที่ถึงปัญหาและความต้องการเกลือ ซึ่งแต่ละท้องถิ่นจะมีปัญหาและความต้องการไม่เหมือนกัน โดยเฉพาะต้องสำรวจเส้นทางเกลือ ว่าผลิตมาจากแหล่งใด ก็นำที่จะนำเอาไอโอดีนไปผสมที่แหล่งต้นทางเกลือเสียเลยที่เดียว...”

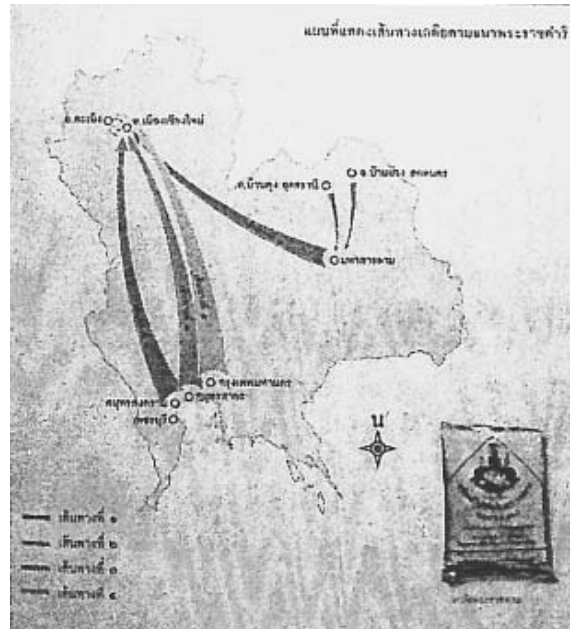

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทอดพระเนตรเครื่องกลผสมไอโอดีนลงในเกลือ
ที่วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ พุทธศักราช ๒๕๓๖

วิธีดำเนินการตามแนวพระราชดำริ เริ่มจากการค้นหาเส้นทางของแหล่งผลิตเกลือจนถึงผู้บริโภค และนำไอโอดีนไปผสมที่แหล่งผลิตหรือแหล่งจำหน่าย หากบางท้องถิ่นไม่สามารถเติมไอโอดีนจากแหล่งต้นทางได้ ทรงแนะนำให้นำเครื่องผสมเกลือกับไอโอดีนไปบริการในลักษณะหน่วยบริการเคลื่อนที่เข้าไปในหมู่บ้านต่าง ๆ โดยให้ชาวบ้านนำเกลือที่มีอยู่แล้วมาผสมไอโอดีน หรือนำเกลือธรรมชาติมาแลกกับเกลือผสมไอโอดีน ทรงกำหนดให้ใช้อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่เป็นอำเภอดต้นแบบในการศึกษาแก้ไขปัญหาการขาดสารไอโอดีน

นอกจากนี้ยังทรงสนับสนุนผู้ผลิตเกลือเสริมไอโอดีนให้สร้างเครื่องมือผลิตที่มีกำลังผลิตเหมาะสมและสามารถผลิตได้ทุกพื้นที่ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรการสาธิตวิธีผสมเกลือไอโอดีนด้วยเครื่องกล ณ วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๖ รวมทั้งได้พระราชทานคำแนะนำเพิ่มเติมอีกด้วย

ผลจากการสำรวจเส้นทางของแหล่งผลิตเกลือ สรุปได้ว่า แหล่งผลิตเกลือที่ไม่ได้ผสมสารไอโอดีนมีทั้งเกลือเม็ดและเกลือป่น เกลือป่นส่วนใหญ่เป็นเกลือสินเธาว์

จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนเกลือเม็ด เป็นเกลือสมุทรจากจังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดเพชรบุรี เส้นทางของแหล่งเกลือที่ไม่ผสมไอโอดีน มีแหล่งผลิตและแหล่งจำหน่ายที่สำคัญ ๔ เส้นทาง คือ

เส้นทางที่ ๑ จากจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นแหล่งรวมเกลือสมุทรจากจังหวัดสมุทรสงครามและจังหวัดเพชรบุรี ส่งไปยังตัวเมืองเชียงใหม่ และส่งขายต่อร้านค้าย่อยในอำเภอสะเมิง

เส้นทางที่ ๒ พ่อค้าจากจังหวัดเชียงใหม่ ซื้อตรงจากจังหวัดสมุทรสาคร บรรทุก

สลิปล้อขึ้นมาแบ่งบรรจุใส่ซองพลาสติกใส นำขึ้นรถกระบะเร่ขายในอำเภอสะเมิงและพื้นที่ใกล้เคียง

เส้นทางที่ ๓ พ่อค้าจากจังหวัดมหาสารคาม ซื้อเกลือสินเธาว์ป่นแถบอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี และตำบลหนองกวาง อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร มาบรรจุซองที่จังหวัดมหาสารคาม บรรทุก รถหกล้อเร่ขายทั่วประเทศรวมทั้งจังหวัดเชียงใหม่ และเข้าสู่อำเภอสะเมิงในที่สุด

เส้นทางที่ ๔ จากกรุงเทพมหานคร โดยพ่อค้ารายใหญ่จัดส่งเกลือสมุทรธรรมดา ไปขายที่จังหวัดเชียงใหม่และแถบใกล้เคียง

เส้นทางของแหล่งผลิตเกลืออันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ ได้เป็นแม่บทที่นำมาใช้ในการเป็นต้นแบบวิธีการเติมสารไอโอดีนจากแหล่งต้นทางการผลิตทั่วทั้งประเทศในเวลาต่อมา รวมทั้งกระทรวงสาธารณสุขก็ได้มีประกาศกำหนดให้เกลือบริโภคที่จะจำหน่ายให้ผู้บริโภคต้องมีปริมาณไอโอดีนไม่น้อยกว่า ๓๐ มิลลิกรัมต่อเกลือบริโภค ๑ กิโลกรัม ดังนั้นผู้บริโภคควรเลือกซื้อโดยดูฉลากที่บรรจุภัณฑ์ว่ามีคุณภาพมาตรฐานหรือไม่

พุทธศักราช ๒๕๓๙ เนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับสภากาชาดไทยจัดทำ **โครงการเกลือเสริมไอโอดีนพระราชทาน** มีบริษัทจำหน่ายเกลือเจ้าของกิจการโรงไม่เกลือ เข้าร่วมโครงการโดยน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเกลือเพื่อพระราชทานแก่ประชาชนจำนวนมาก โดยบรรจุในถุงพลาสติก มีข้อความว่า **เกลือเสริมไอโอดีนพระราชทาน**

จากเส้นทางการผลิตเกลืออันเนื่องมาจากพระราชดำริและการรณรงค์ของกระทรวงสาธารณสุขด้วยเกลือเสริมไอโอดีนนี้ ทำให้ประเทศไทยลดอัตราผู้ป่วยโรคขาดสารไอโอดีนได้อย่างดียิ่ง ผนวกกับ

องค์การยูนิเซฟเชิญชวนให้ประเทศไทยลดอัตราผู้ป่วยด้วยโรคดังกล่าว ซึ่งประสบผลสำเร็จอย่างรวดเร็ว เป็นแบบอย่างของการรณรงค์ทั่วโลก **สภานานาชาติเพื่อการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีน** จึงได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลเหรียญทองแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในฐานะที่ทรงสนับสนุนและทรงงานเกี่ยวกับการรณรงค์และควบคุมโรคขาดสารไอโอดีนจนสัมฤทธิ์ผล เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๔๐ และตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๔๖ เป็นต้นมา รัฐบาลได้ประกาศให้วันดังกล่าวเป็นวันไอโอดีนแห่งชาติ มีการรณรงค์และจัดกิจกรรมเพื่อขจัดโรคขาดสารไอโอดีนให้หมดไปจากประเทศไทยอย่างต่อเนื่องสืบจนปัจจุบัน

เส้นทางการผลิตเกลือ จึงนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงห่วงใยในคุณภาพชีวิตของมวลพสกนิกรอย่างแท้จริง ทรงถือว่าสุขภาพเป็นเรื่องสำคัญหากมีปัญหาต้องเร่งแก้ไข ดังที่พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับสุขภาพของประชากร ว่า

“...ถ้าคนเรามีสุขภาพเสื่อมโทรม
ก็จะไม่สามารถพัฒนาชาติได้
เพราะทรัพยากรที่สำคัญของประเทศชาติ
ก็คือพลเมืองนั่นเอง...”

อ่างเก็บน้ำเขาเต่า โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ อันเนื่องมาจากพระราชดำริแห่งแรก ของกรมชลประทาน

นางสาวมยุรี สุขไย

ปลายพุทธศักราช ๒๕๕๑ ชื่อของหมู่บ้านเขาเต่า หมู่บ้านเล็ก ๆ แห่งหนึ่งที่ ตำบลหนองแก อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้รับการกล่าวขานถึงจนเป็นที่รู้จักของผู้คนอีกจำนวนมาก

เพราะสถานที่แห่งนี้ คือที่ที่ทำให้คนไทยทั้งประเทศได้เห็นภาพแห่งความสุขภาพที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตร การแข่งขันเรือยาวประเพณี ซึ่งถ้ายพระราชนาน “ศึกชิงเจ้าสายน้ำ วัฒนธรรมแห่งสายชล” ของเทศบาลเมืองหัวหิน ที่อ่างเก็บน้ำเขาเต่า อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พระองค์เสด็จพระราชดำเนิน พร้อมด้วยท่านผู้หญิงทัศนาวลัย ศรสงคราม พระธิดาในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยา-

ณวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และคุณทองแดง สุนัขทรงเลี้ยง เป็นการปรากฏพระองค์ด้วยพระพักตร์ที่แจ่มใส มีรอยยิ้มพระสรวล ทรงพระเกษมสำราญ สร้างความปลื้มปิติให้แก่ประชาชนคนไทยเป็นที่สุด เพราะก่อนหน้านั้น ในช่วงเวลาวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระประจวร

ชื่อของอ่างเก็บน้ำเขาเต่า ทำให้เกิดคำถามในใจว่า สถานที่แห่งนี้มีความสำคัญอย่างไร ทำไมคนที่นี้โชคดีเหลือเกิน ที่มีโอกาสได้ใกล้ชิดพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในห้วงเวลาที่คนไทยอยากถวายกำลังใจให้พระองค์

จากกรุงเทพฯลงไปทางใต้ ตามเส้นทางถนนเพชรเกษม เป็นระยะทางประมาณ

๒๔๓ กิโลเมตร ถึง ตำบลหนองแก อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จะพบกับหมู่บ้านแห่งหนึ่ง เรียงรายอยู่แถวริมชายทะเล มีทิวเขาเล็กๆ ตั้งอยู่ริมฝั่งลำออกไปในทะเลเล็กน้อย ลักษณะเหมือนหลังเต่า จึงเรียกว่า เขาเต่า หมู่บ้านนี้มีชื่อเรียกตามชื่อเขา ๕-๖ ชั่วชีวิตคนมาแล้วได้มีคนอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ที่นี่ ผู้คนเหล่านั้นต้องผจญกับความเจ็บป่วย ความแร้นแค้น และความยากลำบากในการคมนาคม อาชีพส่วนใหญ่ของชาวบ้าน คือทำประมงหาปลาตามฤดูกาล

วันที่ ๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๐๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรบ้านเขาเต่าเป็นครั้งแรก ได้เสด็จไปทรงวางศิลาฤกษ์อุโบสถวัดเขาเต่า และพระราชทานทุนทรัพย์ให้ทางวัด

วันที่ ๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๐๔ ได้เสด็จไปทรงประกอบพิธีฉลองอุโบสถวัดเขาเต่า แล้วเสด็จเยี่ยมราษฎรบ้านเขาเต่า ทรงพบว่า ทั้งๆ ที่อยู่ในเขตเทศบาลหัวหินแต่สภาพความเป็นอยู่ของ

ราษฎรกลับแร้นแค้นผิดเคือง พระภิกษุในวัดเขาเต่า ประสบกับความยากลำบากทั้งในเรื่องน้ำและอาหารบิณฑบาต การเพาะปลูกไม่ได้ผล เนื่องจากพื้นที่เป็นทุ่งตะกาด (ตะกาด เป็นภาษาท้องถิ่นหมายถึงที่น้ำทะเลท่วมถึง เมื่อน้ำลงพื้นที่ตรงนั้นก็กลายเป็นเลน) ขาดแคลนแหล่งน้ำจืด ราษฎรต้องเดินขึ้นเขา เพื่อรองรับน้ำจากตาน้ำหรือบ่อน้ำซับที่ซึมผ่านหินบนเขาพุ ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านราวกิโลเมตรเศษ

เหมือนเช่นทุกครั้ง ที่การดูแลทุกข์สุขของราษฎรนั้น ถ้าเพียงแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะทรงขอให้หน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบลงไปดูแลช่วยเหลือราษฎรก็สามารถที่จะทรงกระทำได้ แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ทรงโปรดให้เป็นเช่นนั้น สิ่งที่ทรงปฏิบัติก็คือ ทรงทุ่มเทอุทิศพระองค์ช่วยเหลือราษฎรอย่างเต็มที่ตามพระราชอัธยาศัยที่ไม่มีพระราชประสงค์สิ่งใดเป็นเครื่องตอบแทน และไม่เคยทรงลังเลที่จะปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้วยพระองค์เอง อันจะเป็นแบบอย่างให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม และจะไม่ทรงปล่อยให้ผู้อื่นรับภาระแต่เพียงลำพัง

พุทธศักราช ๒๕๐๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จแปรพระราชฐานไปประทับแรมที่วังไกลกังวลอีกครั้ง พลโท ม.จ. ประเสริฐศรี ชยางกูร รองสมุหราชองครักษ์ได้อัญเชิญกระแสดพระราชมหาราช พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้ ม.ล. ชูชาติ กำภู อธิบดีกรมชลประทานในขณะนั้นว่า เนื่องจากราษฎรที่มีภูมิลำเนาอยู่ตามชายทะเลบริเวณเขาเต่า อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ขาดแคลนน้ำจืดในการอุปโภคบริโภค และไม่สามารถทำการเกษตรได้ ฤกษ์ในวัดก็ลำบากทั้งในเรื่องน้ำและอาหารบิณฑบาต จึงมีพระราชประสงค์จะช่วยเหลือ โดยให้จัดการพัฒนาแหล่งน้ำขึ้น ได้พระราชทานพระราชดำริให้กรมชลประทานก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ เพื่อพัฒนาบ้านเขาเต่าในลักษณะที่ดำเนินการที่ทะเลน้อยในวังไกลกังวล และขอให้กรมชลประทานถวายคำแนะนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีความเชื่อมั่นว่า เมื่อใดที่สามารถแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนในเรื่องน้ำให้แก่

ราษฎรหรือให้ราษฎรมีน้ำกิน น้ำใช้เพื่อการเพาะปลูกได้แล้ว เมื่อนั้นราษฎรย่อมมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้นกว่าเดิม คือจะมีการกระจายรายได้ มีการแลกเปลี่ยนพืชผลระหว่างครอบครัวต่อครอบครัว และหมู่บ้านต่อหมู่บ้าน ซึ่งผลประโยชน์อันมหาศาลที่จะเกิดตามมาได้แก่ความร่วมมือที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาชนบทในด้านต่าง ๆ

วันที่ ๑๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๐๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรบ้านเขาเต่าอีกครั้ง และทอดพระเนตรสภาพภูมิประเทศพร้อมทั้งได้พระราชทานพระราชดำริแก่พลโท ม.จ. ประเสริฐศรี ชยางกูร ให้กรมชลประทานพิจารณาเก็บกักน้ำ

หลังจากที่ได้พระราชทานพระราชดำริได้ทรงติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานเป็นระยะๆ และได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์จำนวน

๖๐,๐๐๐ บาท ให้กรมชลประทานดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำเขาเต่า โดยราษฎรได้รวมตัวกันน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายที่ดิน แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจำนวน ๓๐๐ ไร่

ต่อมาเมื่อวันที่ ๙ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๐๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ไปที่จุดก่อสร้างอ่างเก็บน้ำเขาเต่า ทรงพระสุหร่ายและทรงเจิมเสาเอกทำนบอ่างเก็บน้ำ ที่มีลักษณะเป็นทำนบดินปิดกั้นลำตะกาดที่บริเวณบ้านเขาเต่า ตำบลหนองแก อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ขนาดสูง ๔ เมตร ยาว ๑๐๗.๒๐ เมตร ขนาดความจุอ่าง ๖๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร พื้นที่น้ำท่วมประมาณ ๓๒๐ ไร่

เดือนมิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๐๖ กรมชลประทานก่อสร้างอ่างเก็บน้ำเขาเต่าแล้วเสร็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชดำริเพิ่มเติมให้กรมชลประทานจัดทำถนนตามแนวขอบอ่าง และแยกเข้าสถานีรถไฟ เนื่องจากถนนเดิมถูกน้ำท่วม จากนั้นได้มีการก่อสร้างถนนรอบอ่างเก็บน้ำรวมทั้งดำเนินการซ่อมแซมปรับปรุง ตรวจสอบคุณภาพแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ จนราษฎร

สามารถใช้ประโยชน์จากอ่างเก็บน้ำเขาเต่าได้อย่างเต็มที่ทั้งการเพาะปลูก เลี้ยงปลา ตลอดจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

อ่างเก็บน้ำเขาเต่า จึงเป็นโครงการพัฒนาแหล่งน้ำแห่งแรก ที่กรมชลประทานดำเนินการก่อสร้างเพื่อสนองพระราชดำริ อาจกล่าวได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ต่อมาได้ขยายออกไปตามภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ และยังเป็นเสมือนโรงเรียนธรรมชาติแห่งแรกที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงศึกษาปัญหาทั้งเรื่องน้ำและดิน

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้วยสายพระเนตรอันยาวไกล ด้วยน้ำพระราชหฤทัยมุ่งมั่นที่จะทรงแก้ไขความทุกข์ยากที่เกิดขึ้นกับพสกนิกรของพระองค์ พุ่งตะกาดที่ไร้ค่าได้แปรเปลี่ยนเป็นความมั่งคั่งของท้องน้ำที่ชุ่มชีวิตใหม่ให้แก่ราษฎรบ้านเขาเต่า

และเป็นความมั่งคั่งอย่างที่สุด เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑ เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จ

พระราชดำเนินมาที่นี่อีกครั้ง เพื่อทอด
พระเนตรการแข่งขันเรือยาวประเพณี อาจ
ไม่สำคัญเลยสำหรับชัยชนะในวันนั้น เพราะ
สิ่งที่สำคัญกว่าคือ องค์พระประมุขผู้ทรง
เป็นศูนย์รวมดวงใจของคนไทยทุกคน
ประทับอยู่เบื้องหน้าแล้ว

กล้องถ่ายรูปของพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงคล้องพระศอไว้เสมอ
ที่เคยบันทึกความแร้นแค้นในอดีตของ
ชาวบ้านที่นี่ เมื่อ ๕๐ ปีก่อน ได้กลับมา
บันทึกภาพของชาวบ้านที่นี่อีกครั้ง และ
เป็นภาพแห่งความสุขของราษฎร

**ความสุขของราษฎร
คือความสุขของแผ่นดิน
ความสุขของแผ่นดิน
คือความสุขของพระองค์**

**รายนามคณะอนุกรรมการจัดทำเอกสารและบทความสดุดีบุคคลสำคัญ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ**

๑. นายขวัญแก้ว	วัชรโรทัย	ประธานอนุกรรมการ
๒. นางสาวทรงสรรค์	นิลกำแหง	รองประธานอนุกรรมการ
๓. ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียง แห่งประเทศไทย หรือผู้แทน (นางสาวมยุรี สุขไย) (นางอรุณี แดงพันธ์)		อนุกรรมการ
๔. นางจารุดี	ผโลประการ	อนุกรรมการ
๕. นายชัชพล	ไชยพร	อนุกรรมการ
๖. นางสาวฉวีงาม	มาเจริญ	อนุกรรมการ
๗. นางเบญจมาศ	แพทอง	อนุกรรมการ
๘. นางสาวปริญญา	ฤทธิ์เจริญ	อนุกรรมการ
๙. นายพินิจ	สุขะสันต์	อนุกรรมการ
๑๐. นางสาวเพลินพิศ	กำราญ	อนุกรรมการ
๑๑. นางสาววนิดา	สถิตานนท์	อนุกรรมการ
๑๒. นางสาวไฉ่ม	จบกลศึก	อนุกรรมการ
๑๓. หม่อมหลวงสุภรัตน์	เทวกุล	อนุกรรมการ
๑๔. นางสาวลี	เกตุแก้ว	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๕. นางสมจิตต์	เทียนสว่าง	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖. นางสาววณิภา	พินธุวัฒน์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗. นางสาวคชาภรณ์	พรมตั้ง	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ